8554 60100200
OSREDNJA KNJIŽNICA
P.P.126
66001 KOPER

PRIMORSKI DNEVNIK

Poštnina plačana v gotovini
Abb. postale I gruppe

Cena 150 lir

Leto XXXIII. Št. 53 (9661)

TRST, sreda, 9. marca 1977

PRIMORSKI DNEVNIK je začel izhajati v Trstu 13. maja 1945, njegov predhodnik PARTIZANSKI DNEVNIK pa 26. novembra 1943 v vasi Zakriž nad Cerknim, razmnožen na ciklostil. Od 5. do 17. septembra 1944 se je tiskal v tiskarni «Doberdob» v Govcu pri Gorenji Trebuši, od 18. septembra 1944 do 1. maja 1945 v tiskarni «Slovenija» pod Vojskim pri Idriji, do 8. maja 1945 pa v osvobojenem Trstu, kjer je izšla zadnja številka. Bil je edini tiskani partizanski DNEVNIK v zasužnjeni Evropi.

FORMALNO VLOŽENA PRIJAVA PROTI PREDSEDNIKU REPUBLIKE

O hudih obtožbah na račun Leoneja bo sklepala preiskovalna komisija

Tiskovno sporočilo Kvirinala izraža željo, da bi bila zadeva razčiščena čimprej - Gre za dogodke tik pred nakupom Lockheedovih letal - Samoobramba bivših ministrov Guia in Tanassija

RIM, 8. — Predsednik republike Leone, bivši predsednik vlade Rumor, bivša ministra Gui in Tanassi in kopica drugih osebnosti so na seznamu prijave, ki so jo podpisali poslanci radikalne stranke in Pinto (DP) in jo poslali predsedniku parlamenta Ingrau, slednji pa preiskovalni komisiji. Tako se bo morala preiskovalna komisija, po glasovanju o specifični usodi Guia in Tanassija, ukvarjati z drugo vrsto obtožb. Leoneja, Rumorja, Guia, Tanassija in druge obtožujejo radikalci, da so se «združevali v zločinske namene», bili podkupljeni, oškodovali državno imovino, zbirali vojaške tajnosti «z vohunskimi nameni» in tako dalje. Gre za vrsto izredno hudih obtožb, o katerih bo morala preiskovalna komisija sklepati na osnovi nekaterih dokumentov, ki so že v njeni posesti.

Na prijavo, ki jo je posl. Mauro Mellini prebral v dvorani parlamenta, je predsednik republike Leone reagiral s tiskovnim sporočilom Kvirinala: «Predsedstvo republike doslej ni dajalo pojasnil, tudi ko so ga izrecno ali z namigovanji napadali. To se je zgodilo zaradi tega, ker se predsednik ni hotel vmešavati v vsebino tekoče preiskave. To zadržanje predsednik namerava ohraniti tudi v bodoče, vendar spričo prijave radikalnih poslancev — ki je povsem neutemljena — izraža predsedstvo republike upanje, da bo prijava strogo obravnavana v predvidenih oblikah, da se da ustrezna zagotovila državi in zajamči dostojanstvo republiških oblasti.»

Na Leonejevo sporočilo je Pannella reagiral dokaj ironično, rekoč, da tudi on upa, da bodo prijavo obravnavali strogo, vendar ne razume, čemu Leone trdi, da je prijava neutemeljena, «saj je na seznamu več osumljencev in Leone lahko govori samo zase. Če bi pa branil tudi ostale, bi zares šel preko vseh mer».

Kakorkoli že, zadevo ima sedaj preiskovalna komisija, medtem ko parlament nadaljuje razpravo o primerih Guia in Tanassija. Ta dva sta tokrat govorila v svojo zaščito. Oba trdita, da sta povsem nedolžna in da sta le žrtvi «mahinacije». Gui se je v uvodu skliceval celo na dejstvo, da je prva naročila letal «atlantic» sprejel «ministrski svet pod predsedstvom poslanca Leoneja» Čemu je bivši obrambni minister imenoval predsednika republike v tako delikatnem trenutku?

Tanassi je govoril dolgo, nepovezano. V bistvu pa je vztrajal pri trditvi, da je denar družbe Lockheed očitno šel v žepe «manjših obtožencev», ni pa pojasnil kako je Lockheed izplačevala podkupnine, ne da bi vedela, v čigav žep gredo. Tudi ni pojasnil, zakaj trdi Američan Cowden, da je osebno izročil Tanassiju kovček s 50 tisoč dolarji.

Bolj učinkovit je bil Gui. Na obtožbo komunista Spagnolija, da je v nedeljo, 14. decembra 1969, sprejel v svojem uradu predstavnike Lockheed je Gui odgovoril s protidokazi: «Tistega dne sem bil v Padovi, kot dokazujejo vozovnice in kronika lista «Gazzettino» o neki umetniški razstavi.»

Spagnoli je Guia takoj spomnil, da med zaslišavanji preiskovalne komisije ni nikoli zanikal srečanja, ki naj bi bilo «med septembrom in decembrom 1969».

Ko je Gui končal se je z demokrščanskih stolov usul hrupen aplavz. Hoteli so tako dokazati svojemu bivšemu ministru, da so z njim solidarni, naj se zgodi karkoli. Toliko časa so ploskali in mu hodili čestitat, objemat in poljubljat, da je celo predsedujočemu preseglo. Zazvončkljal je in povabil «poslance, naj nadaljujejo praznovanje na hodniku».

Poleg ministrov so spregovorili tokrat še liberalni tajnik Zanone, Mellini, Almirante in demoproletarka Luciana Castellina, ki je zahtevala, naj se stvari naredi čimprej konec z izročitvijo dveh ministrov ustavnemu sodišču, nato pa naj se preiskovalna komisija resno loti mobitnih odgovornosti Leoneja in drugih. Castellina je nato omenila, da je odvetnik Lefebvre verjetno postal Lockheedov predstavnik v Italiji prav zaradi prijateljstva s tedanjim predsednikom vlade in bodočim predsednikom republike Leonejem.

Očitno je pričakovanje za jutrišnjo sejo, ko bosta — po vsej verjetnosti — na vrsti Aldo Moro in Giuseppe Saragat, uradna zagovornika Guia in Tanassija. Medtem pa se stranke že pripravljajo na začetek glasovanj. Jutrišnji «Avanti» objavlja uvodnik ravnatelja posl. Vittorellija, ki «poziva vse socialistične poslance, naj se udeležijo glasovanj v parlamentu». Uvodnik kaže določeno zaskrbljenost o zadržanju nekaterih socialističnih poslancev. Prvi znak tega rahljanja odnosov je, na primer, izjava senatorja Viglianesija (PSI), ki je po Tanassijevem govoru dejal, da «je dobro utemeljil svojo nedolžnost».

Skupine se, vsekakor, pripravljajo na zadnjo fazo glasovanj. Skupini PSI in PRI sta se že dogovorili, da bosta tesno sodelovali v tej fazi in bili v stalnem stiku. Nekateri so menili, da to pomeni uvesti nadzorstvo nad sicer tajnim glasovanjem posameznikov, vendar je Giacomo Mancini (PSI) odločno zavrnil tako zamisel z izjavo, da «ni dvomov o tem, kako bomo glasovali». (st.s. - c.c.)

Verjetno tudi v pričakovanju, da pride med govorniki na vrsto, so bivšemu ministru Guiu popustili živci in so se mu ulile solze (Telefoto ANSA)

DANES

Pravilna odločitev tržaškega sodišča

Tržaško sodišče je včeraj na prizivnem procesu proti prof. Samu Pahorju v zvezi s pravico rabe slovenščine v odnosu z upravno oblastjo, sprejelo sklep, ki je sicer prišel vsaj trideset let prepozno, ki pa je zelo pomemben in utegne pomeniti velik korak naprej v boju za enakopravnost slovenskega jezika in pravico državljanov slovenske narodnosti, da se ga poslužujejo v svojih odnosih z upravno, sodno in drugimi oblastmi.

Gre namrec za sklep (kot obširno poročamo v posebnem članku o včerajšnji razpravi) sodišča, da prekine sodni postopek proti obtoženemu prof. Pahorju, obenem pa sproži pred ustavnim sodiščem republike vprašanje nezakonitosti člena 137 zakonika o kazenskem postopku, ker meni, da niso povsem neutemeljeni pomisleki, da je ta člen iz še veljavnega fašističnega zakonika «Rocco», v nasprotju s členom 3 ustave, ki govori o enakosti vseh državljanov neglede na njihov jezik, s členom 6 ustave, ki izrecno zagotavlja zaščito jezikovnih (narodnih) manjšin, in tudi s členom 3 Posebnega statuta dežele Furlanije - Julijske krajine. Obenem je tržaško sodišče sklenilo, da pošlje prepis odredbe predsedstvu vlade in predsednikoma obeh vej parlamenta.

O vprašanju zakonitosti rabe slovenskega jezika s strani pripadnikov slovenske narodnostne skupnosti v deželi Furlanji - Julijski krajini bo torej sedaj odločalo ustavno sodišče kot najvišji sodni organ v državi, ki je dolžan skrbeti za spoštovanje ustave — najvišjega državnega zakona, izreči pa se bo moral tudi zakonodajni organ — parlament.

Razsodba ustavnega sodišča zato ne bo mogla biti drugačna kot, da razveljavi veljavnost inkriminiranega člena iz fašističnega zakonika, kar smo Slovenci in z nami demokratična javnost vse doslej zaman zahtevali. Zato je danes ocena odločitve tržaškega sodišča lahko samo pozitivna tudi zato, ker je mogoče v njej zaznati drugačnega duha v odnosu do vprašanja naših narodnih in državljanskih pravic od tistega, ki je prevladoval doslej in katerega je navdihovala nacionalistična nestrpnost.

Obveza osimskih dogovorov, ki vključujejo polnoveljavno vse določbe londonskega memoranduma (to je treba tudi ob tem primeru izrecno poudariti) o maksimalni možni zaščiti narodnih manjšin, se bo začela s postopkom pred ustavnim sodiščem glede rabe slovenskega jezika praktično izvajati, sicer zaenkrat samo v enem, toda izredno važnem poglavju našega narodnostnega boja, ki mu je tudi zadnji ožji zbor SKGZ posvetil prvenstveno pozornost obenem z izrečeno solidarnostjo prof. Pahorju.

Slediti bo moralo še marsikaj, toda premik je storjen in s politično pripravljenostjo demokratičnih sil se ne bi smel več ustaviti do popolne globalne zaščite naših pravic.

Na 4. in 5. strani objavljamo v povzetkih celotno razpravo na nedeljskem občnem zboru Slovenske kulturno - gospodarske zveze.

SKLEP TRŽAŠKEGA SODIŠČA NA PROCESU PROTI PROF. SAMU PAHORJU

O rabi slovenščine na sodiščih bo odločalo ustavno sodišče!

Po mnenju sodnega zbora diskriminacijski čl. 137 zakonika o kazenskem postopku ni v skladu s čl. 3 in 6 republiške ustave in čl. 3 Posebnega statuta naše dežele

Ustavno sodišče bo odločalo o zakonitosti člena 137 zakonika o kazenskem postopku, ki predvideva, da je treba vse akte kazenskega postopka opraviti v italijanskem jeziku in da se mora vsakdo, ki obvlada italijanščino, med pričevanjem posluževati tega jezika. Tako je včeraj sklenilo tržaško sodišče (predsednik Serbo, prisednika Pispisa in Cola, tožilec Amodio, zapisnikar Bernazza) in s tem prekinilo sodno razpravo proti prof. Samu Pahorju; razprava se bo končala šele tedaj, ko se bo ustavno sodišče izreklo o tem pomembnem vprašanju.

Včerajšnja razprava se je začela z dolgim poročilom predsednika Serba, ki je naglasil, da je 14. decembra 1974 pretor Trampus temeljil obsodbo prof. Pahorja na 60.000 lir globe na izjavah mestnih redarjev in da je bil mnenja, da je londonski memorandum v tej razpravi nepomemben.

Kot smo že obširno poročali, se je moral prof. Pahor zagovarjati zaradi dogodka, ki se je pripetil 13. decembra 1973. Tedaj je mestni redar Marassi zahteval, naj mu Pahor pokaže dokumente, slednji pa je zahteval prevajalca. Mimo je prišel mestni redar Antonazzo, oblečen v civilno obleko in je, ne da bi se predstavil za redarja, zahteval od prof. Pahorja v zelo slabi slovenščini, naj mu izroči «knjižico». Pahor je zahteval pojasnila v zvezi s «knjižico», končno pa je redarju vendarle izročil prometno knjižico in vozniško dovoljenje. To pa redarju ni zadostovalo in zato je prijavil Pahorja pretorju, češ da mu ni hotel izročiti osebnih dokumentov.

Takoj po predsednikovem poročilu je prof. Pahor spregovoril v slovenščini. Prekinil ga je tožilec, ki je dejal, da je to v nasprotju s členom 137 zakonika o kazenskem postopku, vendar je predsednik dovolil prof. Pahorju, da je spregovoril do konca, njegovo izjavo pa je v italijanščino prevedla uradna prevajalka Varna Hafner. Samo Pahor je dejal, da oporeka veljavnosti sodnega poziva, ker ga ni prejel v slovenščini in predložil dvojezični obrazec za sodni poziv, kakršnega uporabljajo na koprskem sodišču.

Tožilec dr. Amodio je nasprotoval tej zahtevi in dodal, da je treba Pahorju na osnovi čl. 137 nemudoma soditi, ker obvlada italijanščino, a kljub temu govori v tujem jeziku. O tej zahtevi, ki je bila prejudicialnega značaja, se je moral torej izreči sodni zbor; preden so se sodniki umaknili v posvetovalno dvorano pa je še prisedni sodnik Cola zahteval od tožilca in od zagovornika, naj se izrečeta o tem, ali je londonski memorandum, tudi z ozirom na 8. člen osimskega sporazuma, sestavni del italijanske notranje zakonodaje ali ne. Tožilec dr. Amodio je bil negativnega mnenja, češ da gre pač za mednarodno pogodbo, ki ni bila nikoli ratificirana, medtem ko je bil odv. Battello nasprotnega mnenja in z razsodbo enega prejšnjih procesov proti prof. Pahorju podkrepil trditev, da je tudi londonski memorandum del italijanske zakonodaje.

Sodni zbor je po skoraj dveurnem posvetovanju sestavil dolgo in utemeljeno odredbo, iz katere povzemamo tukaj nekaj bistvenih točk, medtem ko jo bomo, ko nam bo na razpolago, objavili v celoti. Sodniki so uvodoma ugotovili, da sta oba postopka proti Pahorju, torej postopek v zvezi z redarjevo prijavo in postopek, ki ga je zahteval tožilec, ko je oporekal pravici do rabe slovenščine, povezana med seboj. Po tej ugotovitvi je sodni zbor zavrnil Pahorjevo zahtevo po razveljavitvi sodnega poziva, ker ga ni prejel tudi v slovenščini. Sodniki so to utemeljili z ugotovitvijo, da je Pahor svojo zahtevo osnoval izključno na londonskem memorandumu. Ta sporazum pa po njihovem mnenju ni bil nikoli v celoti vključen v italijansko zakonodajo, čeprav se delno izvaja (kot primer so sodniki navedli dejstvo, da je že od podpisa Trst pod italijansko upravo). Prav tako pa ni še polnopravno veljaven niti osimski sporazum, ker ga predsednik republike še ni podpisal.

Kar pa zadeva tožilčevo zahtevo po takojšnji uveljavitvi čl. 137 zakonika o kazenskem postopku, so sodniki mnenja, da je slednji v nasprotju s členom 3 in 6 italijanske ustave ter s čl. 3 ustavnega zakona štev. 1 z dne 31. januarja 1963 (to je posebnega statuta dežele Furlanije - Julijske krajine). Ti členi namreč govore o enakosti vseh državljanov ne glede na njihov jezik, čl. 6 ustave pa izrecno zagotavlja zaščito jezikovnih manjšin. Poleg tega sodniki ugotavljajo neenako ravnanje z nemško in francosko govoreče manjšino, ki razpolagata z ustreznimi zakonskimi zaščitnimi dolečili ter s slovensko govorečimi prebivalci Furlanije - Julijske krajine, ki jim ni dovoljeno, da se v odnosu do sodnih oblasti poslužujejo materinega jezika.

Iz teh razlogov je sodišče sklenilo, da prekine z razpravo in pošlje sodne akte ustavnemu sodišču. Sodniki so namreč mnenja, da niso povsem neutemeljeni pomisleki v zvezi z ustavno zakonitostjo čl. 137 zakonika o kazenskem postopku z ozirom na člena 3 in 6 ustave ter na 3. člen posebnega statuta dežele Furlanije-Julijske krajne. Sodišče je tudi sklenilo, da pošlje prepis odredbe predsedstvu vlade in predsednikoma obeh vej parlamenta.

Sklep, ki ga je sprejelo včeraj tržaško kazensko sodišče, je zelo pomemben, saj gre za odločitev, ki ustreza zahtevam slovenske narodnostne skupnosti v deželi Furlaniji - Julijski krajini. Ne gre sicer za popolno novost, kajti ta odločitev je v skladu s pooblastilnim zakonom za reformo zakonika o kazenskem postopku, ki vsebuje tudi zahtevo po uvedbi pravice do rabe materinega jezika za pripadnike narodnostnih manjšin. Prav tako ni mogoče, zlasti v smislu člena 8 osimskega sporazuma soglašati z «utemeljitvijo» o neveljavnosti londonskega memoranduma, vendar pa je splošna ocena sklepa vsekakor pozitivna: končno bo po več kot 20 letih zahtev ustavno sodišče sklepalo o tem tako pomembnem vprašanju. Slovenci se že vsa ta leta borimo za pravico do svojega jezika na vseh ravneh in to pravico so nam doslej načelno odrekali, kjer pa so nam jo priznali — in to se je nekajkrat zgodilo tudi v sodni dvorani — pa je to izpadlo izključno kot odraz dobre volje posameznika. V osimskem vzdušju je treba to vprašanje dokončno razčistiti in tržaško sodstvo je tokrat pokazalo voljo, da se višja sodna oblast, t.j. ustavno sodišče, dokončno izreče o diskriminacijskem členu fašističnega zakonika «Rocco». Nedvomno ne gre za osamljen sklep, ampak za odločitev, ki se vključuje v preobrazbo vsega sodstva v naši deželi, kar je prišlo do izraza v oprostilnih razsodbah dr. Rafka Dolharja v Trstu, Gradimira Gradnika v Krminu in Izidorja Predana v Vidmu. Včerajšnja odredba pa je pomembna tudi zato, ker je sodišče s sklepom, da pošlje prepis odredbe vladi in parlamentu, tudi jasno nakazalo, kdo je v prvi vrsti dolžan reševati manjšinska vprašanja.

BOJAN BREZIGAR

RIM, 8. — Po začasnih podatkih je bila trgovinska bilanca v januarju letos za 434 milijard lir pasivna. Uvoz je torej znašal 2957 milijard lir, izvoz pa 2523 milijard lir. Kljub temu, da se je izvoz povečal bolj kot uvoz, je bil zunanji trgovinski obračun hudo pasiven predvsem zaradi velikega uvoza nafte in živil. Tako visokega primanjkljaja niso pričakovali, saj so mnogi strokovnjaki ob začetku leta ugotavljali, da bodo ukrepi, ki jih je vlada sprejela za strogo omejitev ljudske porabe zmanjšali popraševanje.

HUDE POSLEDICE PETKOVEGA POTRESA V ROMUNIJI

Število smrtnih žrtev narašča Napori za normalizacijo življenja

Predsednik Ceausescu pomaga reševalnim skupinam - Prvi ukrepi za pomoč prizadetim - Pomoč prihaja tudi iz tujine - Velika gospodarska škoda

BUKAREŠTA, 8. — Škode, ki jo je povzročil katastrofalni potres v Romuniji, ki je najbolj prizadel Bukarešto, še dolgo časa ne bo mogoče oceniti. Po dosedanjih uradnih podatkih so potegnili iz ruševin 1034 mrtvih. Ranjenih pa naj bi bilo do sedaj 6185. Samo v Bukarešti so po zadnjih podatkih našli pod ruševinami 810 mrtvih. To so seveda začasne številke, saj so na delu v vseh prizadetih krajih številne skupine reševalcev.

Romunski predsednik Nicolae Ceausescu je danes že zgodaj zjutraj ponovno prišel v prizadeta mestna območja in prevzel vodstvo reševalnih skupin. Z njim so še drugi državniki. Ceausescu strogo nadzoruje potek reševanja, obenem pa se zanima, kako potekajo dela, da bi ponovno začele obratovati tovarne v industrijskem območju.

Sporočajo, da se je pouk na univerzah in v ostalih šolah, ki niso bile hudo poškodovane, ponovno začel. Pričakujejo, da bodo v najkrajšem času vse šole usposobili za redden pouk.

Veliko ljudi in vojaških oddelkov so poslali v predmestja, kjer so bila industrijska podjetja močno prizadeta. Mnoge tovarne so danes ponovno začele delno obratovati. Skupine strokovnjakov so popravile električne daljnovode, vodovode in plinovode. Poročajo, da je tudi v okrožju Dolj potres povzročil veliko škodo na javnih in zasebnih zgradbah in da se tudi tam nadaljujejo dela za odstranitev ruševin in rešitev ljudi.

V Bukarešti so reševalne skupine danes potegnile iz ruševin tri družinske člane, ki so jih našle žive, čeprav hudo ranjene. Gre za očeta, mater in sina, ki bodo po izjavi zdravnikov gotovo preživeli. Samo najmanjši sin je ostal mrtev pod ruševinami.

Precej hitro poteka delo za normalizacijo osnovnih življenjskih pogojev, za vzpostavitev dobave vode, električnega toka in plina. Z velikimi napori so usposobili severni kolodvor, tako da so lahko odprli železniški promet, ki ponovno povezuje Romunijo z ostalim delom Evrope. Romunski radio je danes sporočil, da je vlada sprejela ukrepe za pomoč ljudem, ki so ostali brez strehe in ostalega imetja. Kdor je zgubil hišo bo dobil novo stanovanje, kdor pa je zgubil pohištvo in ostalo zasebno imetje pa mu bodo izplačali škodo. Trenutno je vlada določila za vsakega prizadetega državljana tisoč lejev za prvo pomoč, medtem ko bodo ljudje, ki jih je katastrofa tudi duševno prizadela za nekaj časa oproščeni dela.

Sedaj se mora oblast nujno ukvarjati s porušenimi ali močno poškodovanimi industrijskimi podjetji. Okrog Bukarešte je bila zgrajena najbolj sodobna industrija. Čeprav v nekaterih tovarnah so začeli z delnim obratovanjem, potem ko so delavci, z nevelikimi napori odstranili ruševine in usposobili nekatere oddelke za delo, je gospodarska škoda ogromna.

Medtem je začela prihajati iz vsega sveta pomoč za prizadeto prebivalstvo. Iz Italije je že odletelo veliko vojaško letalo s sanitetnim materialom, ki ga je poslala italijanska vlada. Kmalu bodo odpotovala še druga letala s pomočjo, ki ga je zbralo ministrstvo za zdravstvo in Rdeči križ. Pomoč prihaja iz Izraela, iz socialističnih držav in iz ZDA. Danes so prišle tudi skupine tujih študentov, ki so se takoj vključile v delo pri odstranjevanju ruševin.

Da bi prizadetemu prebivalstvu olajšali težave, so odprli vse trgovine, ki niso bile hudo prizadete. Tudi bolnišnice delujejo, čeprav je v njih položaj dramatičen, saj so bile mnoge precej poškodovane. Zdravniki in ostalo zdravstveno osebje dela že nekaj dni noč in dan brez prestanka. Od petka do danes nihče ni zapustil svojega delovnega mesta.

Kot poroča jugoslovanska agencija Tanjug, je bilo tudi v Bolgariji precej smrtnih žrtev zaradi močnega potresa. Do sedaj so jih ugotovili 83, od katerih jih je bilo 80 v mestu Svištov na Donavi. Nekateri bolgarski časniki danes pišejo, da se bojijo, da bo število mrtvih žrtev naraslo na najmanj 130. Do sedaj so v Bolgariji ugotovili tudi 140 ranjenih. V vsej Bolgariji je bilo pet šol uničenih in 53 poškodovanih. Prav tako je bilo poškodovanih precej otroških vrtcev, upravnih zgradb in kmetijskih gospodarskih poslopij. (sl)

BEOGRAD, 8. — Beograjska geofizikalna opazovalnica je nocoj ob 20.20 zabeležila potresni sunek z jakostjo 6,5 stopnje Mercallijeve lestvice. Epicenter potresa je bil v Srbiji, približno 150 km od Beograda.

Ob navzočnosti predsednika Carterja

Osemnajstega marca dan boja za razvoj Juga

RIM, 8. — Na sestanku med vodstvom sindikalne federacije in vodstvi posameznih sindikalnih strok so danes sklenili, da bo v petek, 18. marca, «dan boja», med katerim bodo vsi industrijski delavci v Italiji stavkali štiri ure, medtem ko bo v deželah na Jugu in v Laciju štiriurna stavka vseh delavskih strok. Na sestanku so poudarili, da bodo industrijski delavci na severu stavkali v podporo boju za delovna mesta na Jugu. Obenem so sklenili, da bodo sindikalne organizacije sklicale širši sestanek 25. marca, da pregledajo nastali položaj in odločajo o morebitnih, ostrejših pobudah.

Z dnevom boja nameravajo sindikati začeti oster boj za takojšnje investicije na Jugu za povečanje števila delovnih mest in za korenito spremembo vladnih odlokov o ceni dela. Vodstvo sindikalne federacije pravi, da je sedanja pobuda nova oblika boja, kateri bodo sledile druge pobude po posameznih pokrajinah in deželah v okviru velikih delavskih strok za dosego nove gospodarske politike, ki mora pripeljati do premostitve gospodarske krize s politiko, ki bo slonela predvsem na razvoju Juga in večji zaposlitvi.

UDI IN FEMINISTKE SO PROSLAVILE 8. MAREC

50 TISOČ ŽENSK NA RIMSKIH ULICAH

Pincio v Rimu: zborovanje dijakinj srednjih šol ob 8. marcu (Telefoto ANSA)

RIM, 8. — Nad petdeset tisoč se jih je zbralo za proslavo 8. marca na rimskih ulicah. Gre za sprevod, ki so ga organizirali rimski «ženski kolektivi», da bi proslavili svoj praznik in še enkrat opozorili nase, na voljo žensk po sreči, življenju, prostosti. Nosile so kričeče pobarvane transparente, plesale v kolu, spremljale za roke otroke in zaključile, proti večeru, na znanem Trgu Santa Maria in Trastevere.

Že v prvih popoldanskih urah se jih je nekaj desettisočev zbralo na Trgu Navona, na zborovanje UDI. Ločitev dveh manifestacij, UDI in feministk, ne pomeni nasprotovanja, so poudarjale, pač pa samo priznavanje razlike med dvema gibanjima, ki vendar skupaj vodita vrsto bojev.

V resnici so tudi njihova gesla bila še precej podobna: proti KD, za uzakonitev splava in znano geslo: «Tresite se, čarovnice se vračajo», ki je postal že pravi «motto» na ženskih manifestacijah. Mnogo žensk in deklet je «nihalo» od enega trga k drugemu in hkrati sledilo obema zborovanjema. Opaziti je bilo, da je gibanje zajelo izredno široke in različne sloje ženskega sveta: šolski kolektivi, vseučiliščnice, predstavnice rimskih tovarn, časnikarke in tiskarke «Rimskega ženskega časnikarskega kolektiva», učiteljice, matere s hčerkami

«N'koli nas ni bilo toliko,» je poudarjala ena izmed govornic, «pa je vendar čas, da se pokažemo, da izmerimo našo moč.»

CANDIDA CURZI

SEJA PREDSEDSTVA JUGOSLAVIJE

Obravnava tekočih gospodarskih vprašanj

Sprejeti pobude za okrepitev in razširitev ugodnih lanskih rezultatov

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 8. — Predsedstvo Jugoslavije je na današnji seji, ki jo je vodil podpredsednik Vidoje Žarkovic, obravnavalo in sprejelo informacijo zveznega izvršnega sveta o najbolj aktualnih vprašanjih tekočih gospodarskih razmer, o čemer je poročal podpredsednik zveznega izvršnega sveta dr. Berislav Šefer.

Kot pravi sporočilo s seje, je predsedstvo ugotovilo, da je gospodarski položaj v začetku tega leta zapleten. Na to vplivajo nekateri tokovi v domačem gospodarstvu, pa tudi gibanja v mednarodnih odnosih. Vse to terja intenzivne in odločne akcije, da bi se okrepili in razširili ugodni lanski rezultati pri umirjanju inflacije, ugodnejši plačilni bilanci in urejanju finančnih tokov družbene reprodukcije.

Predsedstvo SFRJ meni, je tudi rečeno v sporočilu, da je za uresničitev ekonomske politike za letos zelo pomembno, da se pospeši sprejetje dogovora republik in pokrajin o ukrepih za izvajanje tekoče politike ter drugih dokumentov in zakonov o uresničevanju srednjeročne razvojne politike.

Na seji predsedstva so sprejeli tudi poročilo o obisku etiopske delegacije

VLADO BARABAS

7. in 8. maja konferenca zahodnih industrijskih držav

LONDON, 8. — Tukaj so danes uradno sporočili, da bo 7. in 8. maja v Londonu gospodarska konferenca sedmih industrijskih držav zahoda. Na vabilo britanskega predsednika vlade Callaghana bodo na konferenci navzoči predsedniki držav in vlad Kanade, Francije, Zvezne republike Nemčije, Italije, Japonske in ZDA. Sestanek bo v residenci britanskega premiera. To je že tretje srečanje državnikov zahodnih industrijskih držav, na katerem bodo tudi tokrat razpravljali predvsem o gospodarskih odnosih med razvitim svetom in svetom v razvoju.

V Washingtonu so danes uradno sporočili, da se bo konference v Londonu udeležil predsednik Jimmy Carter. Tudi iz Pariza je prišla vest, da bo navzoč predsednik Giscard.

Z VČERAJŠNJEGA ZASEDANJA V PORTOROŽU

Predlog o razširitvi blagovne menjave po obmejnih sporazumih

Zasedanje mešane komisije bo trajalo še danes

V Portorožu se je včeraj začelo zasedanje mešane jugoslovansko - italijanske komisije za maloobmejno blagovno izmenjavo ter za sodelovanje med pristanišči severnega Jadrana. Jugoslovansko delegacijo je vodil pomočnik državnega tajnika za zunanjo trgovino Berislav Blažević, italijansko pa generalni direktor ministrstva za zunanjo trgovino Raffaele Prioli. Oba sta v začetku izrazila željo, da bi zasedanje potekalo v duhu nedavno ratificiranih osimskih sporazumov, ki tudi na področju blagovne izmenjave med obema deželama odpirajo nove perspektive.

Jugoslovanska delegacija je v okviru zasedanja predložila razširjeno listo blaga, ki bi ga v prihodnje izmenjavali. Naj pri tem poudarimo, da so stare liste v veljavi že od leta 1969 in da ne ustrezajo več potrebam prebivalstva, niti niso v skladu s sodobnimi blagovnimi tokovi. Razen tega je jugoslovanska delegacija predlagala razširitev kontingentov blaga in da bi listi C in D vnesli tudi v goriški sporazum.

Popoldne se je delo nadaljevalo na plenarnem sestanku in v dveh komisijah. Na plenarnem sestanku sta obe delegaciji preučili možnosti za razširitev list v okviru tržaškega in goriškega sporazuma o maloobmejni blagovni izmenjavi ter o razširitvi kontingentov. Jugoslovanska delegacija je predlagala tudi ukinitev oziroma omejitev določenih carinskih in drugih dajatev, vendar je to vprašanje ostalo še odprto, ker je italijanska delegacija opozorila na svoje obveznosti do Evropske gospodarske skupnosti. V okviru razprav so opozorili tudi na nekatera nerešena, vprašanja, kot je na primer oskrbovanje italijanskih ladij v jugoslovanskih lukah, različno plačevanje vozovnic v maloobmejnem pomorskem prometu, tečajne razlike, poskusne vožnje novozgrajenih italijanskih ladij in še nekatera.

Razgovori so potekali v duhu prijateljstva in vzajemne dobre volje, da bi vsa vprašanja rešili v obojestransko korist. Seveda nekatera vprašanja niso v kompetenci komisije in jih bo treba sprožiti na drugih ravneh.

Predvidevajo, da se bo zasedanje nadaljevalo še danes ves dan, zvečer ali jutri zjutraj pa bodo objavili skupno uradno sporočilo.

L. OMLADIČ

SSk pozitivno ocenjuje sklep sodišča na procesu proti profesorju Samu Pahorju

Deželno tajništvo Slovenske skupnosti je v daljši izjavi, ki jo objavljamo v povzetku, pozitivno ocenilo dejstvo, da je na procesu proti prof. Samu Pahorju (o čemer izčrpno poročamo na prvi strani našega dnevnika) sodni zbor sklenil, da ustavi postopek in sproži vprašanje ustavnosti člena 137 kazenskega postopnika. Ta člen v zadnjem delu predvideva kazni za tiste, ki se v kazenskem postopku nočejo poslužiti italijanščine, ako jo poznajo. Gre za diskriminacijo manjšin — pravi SSk v svoji izjavi — saj je fašistični režim s tem členom ukinil pravico, ki so jo imeli Slovenci v teh krajih od leta 1867.

V izjavi je rečeno, da si SSk sicer pridržuje pravico, da dokončno oceni odredbo, ko dobi na vpogled njeno celotno besedilo, vendar pozitivno ocenjuje dejstvo, da se v njej sodni zbor sklicuje na člen 3 ustave, ki govori o dolžnosti države, da odpravi to, kar ovira dejansko enakopravnost državljanov, na člen 6 ustave, ki govori o zaščiti manjšin, ter na člen 3 posebnega statuta naše dežele, ki dobiva v interpretaciji tržaškega sodišča večji pomen, kot mu ga pripisuje dosedanja interpretacija ustavnega sodišča in sil na vladi.

SSk pričakuje — je rečeno v izjavi — da bo ustavno sodišče razveljavilo diskriminacijski del 137. člena kazenskega postopnika, od političnih sil pa pričakuje zakonske ukrepe za celovito zaščito Slovencev. Toda SSk ugotavlja, da mora temu slediti zakonodajna dejavnost, ki je odvisna od političnih volje, kajti dosedanji sodni postopki so dokazali pomanjkljivost ali celo protiustavnost obstoječe zakonodaje, kar velja v prvi vrsti tudi za člen 122 civilnega postopnika, ki tudi prepoveduje rabo neitalijanskega jezika v odnosih s sodnimi oblastmi. Končno SSk ponovno izreka svojo solidarnost prof. Samu Pahorju ob tem boju za rabo slovenskega jezika v javnosti.

SINOČI V KULTURNEM DOMU

Lep koncert z orkestrom GM in flavtistko Grafenauerjevo

Solistka je potrdila, da je pravi virtuoz na glasbilu - Dirigent Oskar Kjuder

Sinočnji abonmajski koncert Glasbene matice je nudil žal maloštevilnemu občinstvu izjemno lepo umetniško doživetje, za kar je poskrbela v prvi vrsti solistka na flavti Irena Grafenauer, ki je nastopila kot gost.

Ireno Grafenauerjevo ljubitelji glasbe pri nas že poznajo, saj smo jo že imeli v gosteh pred leti, ko še ni bila na sedanji umetniški ravni, pa je vendar že takrat pokazala, da raste v njej prava virtuozinja na tem izredno zahtevnem glasbilu. To se je sinoči v zvrhani meri potrdilo, saj smo lahko poslušali izvajanje, ki vzdrži tudi najstrožjo strokovno kritiko. Človek pravzaprav ne ve, kaj bi bolj občudoval, njeno tehnično popolnost, čistost zvoka ali interpretacijo, ki teži k odkrivanju globljega in njegovem prednašanju v izčiščenem in blestečem muzikalnem jeziku.

Svoje sposobnosti je gostja razgrnila najprej v Vivaldijevem Koncertu v F-duru op. 5 za flavto in godala, kjer je blestela zlasti v prvem in tretjem stavku, v Bachovem (sin J. Bacha) Koncertu v G-duru za flavto in godalni orkester, pa je prišla zlasti v prvem stavku in v solih do polne veljave njena brezhibna tehnika, s katero suvereno obvladuje tudi najtežje pasaže. Tudi orkestrova solgra je bila pod vodstvom dirigenta Oskarja Kjudra v obeh skladbah dovolj zanesljiva, čeravno bi pri Bachu želeli nekaj več natančnosti in ritmične skladnosti s solistom.

Pač pa je zato orkester, očitno tokrat dobro pripravljen, zelo disciplinirano zaigral predvsem uvodno Mozartovo Simfonijo št. 29 v A-duru KV 201, v kateri je prišla do polne veljave skladnost glasbil, še zlasti pa tonska čistost in spevnost prvih violin.

Za zaključek smo poslušali še Sorkočevičevo baročno Simfonijo št. 1 v D-duru, ki je bila tudi dostojno izvedena. Sicer pa se bomo h koncertu še povrnili.

Občinstvo je orkester, dirigenta, predvsem pa solistko nagradilo z dolgim aplavzom, kateremu se je flavtistka oddolžila s kratkim mojstrsko izvedenim dodatkom.

OB ZASEDBI ZAVODA «DA VINCI»

Posredovanje pokrajinskega odbornika prof. Spadara

V zvezi s še trajajočo zasedbo tehničnega zavoda «Da Vinci» sporoča tiskovni urad pokrajine, da je bilo ponedeljkovo predvideno srečanje pooblaščencev uprave s študenti odpovedano zaradi nerazpoložljivosti ravnateljstva šole. Včeraj se je pa prof. Stelio Spadaro, ki bo prevzel pri pokrajinski upravi resor za šolstvo, srečal z dijaškim odborom, ki mu je obrazložil vzroke zasedbe: redovanje vedenja, nasprotovanje Malfattijevi reformi in velike zamude pri razpolaganju z novo telovadnico in bazenom. Odbornik Spadaro se je obvezal pospešiti postopek za uporabo športnih naprav in bo zato danes srečanje med ravnateljstvom, plavalno zvezo, pokrajinsko upravo in dijaki glede uporabe plavalnega bazena.

Danes štiriurna stavka gradbincev

Pokrajinsko sindikalno tajništvo gradbincev je napovedalo za danes štiriurno stavko. Ta odločitev se uokvirja v sklepe druge vsedržavne konference sindikalne zveze gradbincev, ki je bila od 17. do 19. februarja v Viareggiu in na kateri so ostro obsodili vladne ukrepe za reševanje gospodarske krize ter zahtevali njihovo spremembo. Gradbinci poleg tega zahtevajo odločne ukrepe za ohranitev delovnih mest ter izvajanje nove stanovanjske politike. V ta namen je s kongresa izšel sklep, da gradbinci izvedejo teden boja v podporo svojih zahtev. Prva širša akcija na tržaški pokrajinski ravni bo torej današnja stavka.

● **Občinska uprava** bo danes poskrbela za temeljito čiščenje nekaterih ulic pri Sv. Jakobu. Zato sta od 14. do 18. ure prepovedana promet in parkiranje prevoznih sredstev v Ulici S. Marco med Ulico Marco Polo in Trgom sv. Jakoba, v Ulici Venier, v Ulici Vespucci med Ulico Veronese in Ulico Concordia, v Ulici Colombo med Ulico S. Marco in Ulico Concordia ter v slepem delu Ulice Colombo.

NA POBUDO ARCI-ARCCS

Vrsta filmov o Latinski Ameriki

Na pobudo organizacije ARCI-ARCCS bodo v študentskem domu, zgradba A v Ul. Fabio Severo štev. 158 (nova univerza) jutri in naslednji četrtek zavrteli vrsto filmov o Latinski Ameriki. Jutri, 10. marca, bodo zavrteli film Jorge Sanjinesa «Sangue di Condor»: ob 17. uri bo predstava za srednješolce, ob 20. uri ponovitev za vse. V četrtek 17. marca pa bodo zavrteli film Coste Gavrasa «L'Amerikano», prav tako ob 17. (za srednješolce) in ob 20. uri. V vseh primerih je vstop prost.

SEJA SINDIKATA SLOVENSKE ŠOLE

Danes bo ob 17. uri zadnja seja pred občnim zborom glavnega odbora sindikata (nadzornega odbora in razsodišča). Na dnevnem redu bodo: priprava za občni zbor, pregled delovanja odbora, seja nadzornega odbora, seja razsodišča in razno.

OBČNI ZBOR SSš

Jutri, 10. marca, z začetkom ob 9. uri bo v Kulturnem domu v Trstu občni zbor Sindikata slovenske šole. Na dnevnem redu bo izvolitev delovnega predsedstva, poročila tajnika, načelnikov odsekov ter nadzornega odbora. Sledila bo razrešnica odboru in nato volitve, sklepi in razno.

Gledališča

ROSSETTI
Ob 20.30 «Roulette» Pavla Kohouta. Režija Roberto Guicciardini. IV. predstava v abonmaju. Rezervacije za predstave do 12. marca pri Osrednji blagajni Pasaže Protti 2.

VERDI
Drevi ob 20. uri tretja ponovitev Puccinijeve «Deklice z Divjega zahoda». V glavnih vlogah nastopajo Radmila Bakočević, Gianfranco Cecchele in Aldo Protti. Režija Lamberto Puggelli. Red B in E.

AVDITORIJ
13. in 14. marca Dramma italiano z Reke: «La calzolaia fantastica» F. Garcie Lorce. Režija Giuseppe Maffioli. Rezervacije pri Osrednji blagajni. Veljajo odrezki Avditorij.

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU
Kulturni dom

THORNTON WILDER
ZAENKRAT SMO SE IZMAZALI
(The Skin of our Teeth)
igra v treh dejanjih
Prvič v slovenščini

Prevod	France Jamnik
Scena	Klavdij Palčič
Kostumi	Marija Vidau
Glasba	Pavle Merkù
Režija	FRANCE JAMNIK

V petek, 11. marca, ob 20.30 — abonma red A — premierski.
V soboto, 12. marca ob 20.30 — abonma red B — prva sobota po premieri.

SPDT prireja v petek, 11. marca v Gregorčičevi dvorani v Ul. Geppa 9 predavanje znanega slovenskega planinca Svetozarja Gučeka na temo:

Po smučiščih Komna in Matterhorna

Predavanje bo opremljeno z barvnimi diapozitivi. Vabljeni!

Šolske vesti

Drevi ob 20. uri bo na osnovni šoli v Rojanu predstavitev ekipe zdravstveno psihopedagoške službe, ki deluje letos na šoli, v vrtcu ter pomenek s člani ekipe o problemih pri vzgoji otrok. Vabljeni vsi starši.

Šola Glasbene matice v Trstu vabi ljubitelje glasbe na nastop najmlajših gojencev «Iz ljudske zakladnice» v šolski dvorani Gallus jutri, 10. marca, ob 18. uri v Ul. R. Manna 29. Vstop prost.

BANCA DI CREDITO DI TRIESTE
TRŽAŠKA KREDITNA BANKA
S.P.A.
TRST - ULICA F. FILZI 10 - ☎ 61-448

TEČAJI VALUT V MILANU
DNE 7. 3. 1977

Ameriški dolar:	debeli	885,10
	drobni	850.—
Funt šterling		1520.—
Švicarski frank		345,80
Francoski frank		176,90
Belgijski frank		23,92
Nemška marka		369.—
Avstrijski šiling		51,95
Kanadski dolar		830.—
Holandski florint		353,50
Danska krona		147.—
Švedska krona		205.—
Norveška krona		164.—
Drahma:	debeli	22.—
	drobni	22.—
Dinar:	debeli	44.50
	drobni	44.50

MENJALNICA
vseh tujih valut

KROŽEK ZA DRUŽBENE IN POLITIČNE VEDE «PINKO TOMAŽIČ» V TRSTU

DANES, 9. MARCA 1977, ob 20. uri bo v mali dvorani Kulturnega doma v Trstu, v Ul. Petronio 4

večer z naslovom:

LUŽIŠKI SRBI najmanjši slovanski narod

Predaval bo publicist

TONE GLAVAN

avtor knjige «Lužiški Srbi»

Razstavljene bodo slike iz preteklosti in sodobnosti tega naroda ter zadnje številke dnevnika «Nowa doba».

VLJUDNO VABIMO K UDELEŽBI

Odbor

Kino

La Cappella Underground 19.00—21.30 «La morte dall'occhio di cristallo», Boris Karloff. Znanstvenofantastični film.
Movie Club 77. Danes v Domu študenta A (Ul. Fabio Severo 158, tel. 53223). Samo ob 16.00 Lattuadov «Anna» s Silvano Mangano.
Ariston Zaprto.
Mignon 15.30 «La scarpetta e la rosa». Barvni film.
Nazionale 16.00 «Nuda dietro la siepe». Silvia Kristel. Prepovedan mladini pod 18. letom. Barvni film.
Grattacielo 16.30 «Conoscenza carnale». Jack Nicholson, Candice Bergen in Ann Margret. Prepovedan mladini pod 18. letom. Barvni film.
Fenice 15.30 «La battaglia di Midway». Barvni film. Charlton Heston, Henry Fonda in še mnogo drugih znanih igralcev.
Excelsior 16.00 «Cielo di piombo ispettore Callaghan». Clint Eastwood. Prepovedan mladini pod 18. letom.
Eden 16.30 «Anima persa. Vittorio Gassman in Catherine Deneuve. Barvni film.
Ritz 16.30 «Italia a mano armata» Maurizio Merli. Barvni film. Prepovedan mladini pod 14. letom.
Aurora 16.00 «Quelle strane occasioni». Prepovedan mladini pod 18. letom. Barvni film.
Capitol 15.00 «King Kong», barvni film.
Cristallo 16.30 «L'evaso». Alain Delon. Barvni film.
Moderno 15.00 «King Kong». Barvni film.
Filodrammatico 16.00 «Emanuelle l'infedele». Barvni film. Prepovedan mladini pod 18. letom.
Ideale 16.00 «L'urlo di Chen terrorizza anche l'Occidente». Bruce Lee. Barvni film.
Impero 16.00 Roberta Altmana «Nashville». Barvni glasbeni film.
Vittorio Veneto 16.00 «Assassinio sull'Eiger». Clint Eastwood.
Radio 16.00 «Operazione Costabrava», Roger Moore in Tony Curtis.
Abbazia 16.00 «Ardenne 44: un inferno». Burt Lancaster, P. O'Neal in J.P. Aumont. Barvni film.
Astra 16.30 «Faccia a faccia». Gian Maria Volontè in Tomas Milian. Barvni film.
Volta (Milje) 16.00 «Yoghi, Cindy e Bubu». Barvni risani film.

LEKARNE V OKOLICI
Boljunec: tel. 228-124; Bazovica: tel. 226-165; Opčine: tel. 211-001; Prosek: tel. 225-141; Božje polje, Zgonik: tel. 225-596; Nabrežina: tel. 200-121; Sesljan: tel. 209-197; Žavlje: tel. 213-137; Milje: tel. 271-124.

Prispevki

V spomin na Angela Ražma daruje Edvin Švab 10.000 lir za godbo Breg.

Pevski zbor Vasilij Mirk izreka družini sožalje ob smrti Antona Škerka, dolgoletnega člana zbora.

Ob nenadni smrti svojega člana Antona Škerka izreka Cvetličarsko-vrtnarska zadruga svojcem iskreno sožalje.

Po kratki bolezni nas je zapustil naš dragi

ANTON ŠKERK

Pogreb bo danes ob 15.30 iz hiše žalosti, Kontovel št. 235.

Žalostno vest sporočajo žena Marija, hčerka Dora z možem Renzom, sestre, brat, nečaki ter drugo sorodstvo

Kontovel, 9. marca 1977

Pogrebno podjetje Zimolo - tel. 38004

Sporočamo žalostno vest, da nas je zapustil naš dragi brat in stric

JULIJ LUXA

Pogreb bo jutri, 10. tm., ob 15.30 iz župne cerkve na Proseku.

Žalujoči: brat Vladimir z družino, nečaki in drugo sorodstvo.

Prosek, 9. marca 1977.

Po kratki bolezni je preminil

MARJO SARAZIN

Pogreb bo danes, 9. t.m., ob 13.30 iz mrtvašnice glavne bolnišnice v Križ.

Žalostno vest sporočajo žena, bratje, svakinje, nečaki ter drugi sorodniki.

Križ, 9. marca 1977
Pogrebno podjetje - Ul. Zonta 3

NA DELOVNIH MESTIH IN PO DOMAČIH DRUŠTVIH

Ženske množično praznovale 8. marec - svoj mednarodni dan

Letos večja raznolikost prireditev - Drugi televizijski kanal posvetil večer ženski problematiki

Med proslavo-manifestacijo v tovarni Calza Bloch

«Današnji dan ne sme postati edina priložnost, ko se govori o ženskem vprašanju. Veliko več mora biti srečanj, da bodo vse ženske seznanjene s svojimi pravicami, da se bomo lahko skupno potegovale zanje. V nasprotnem primeru si bomo vsak 8. marec ponavljale iste ugotovitve: marsikaj se je spremenilo, toda še več je treba doseči!» Tako so menile delavke in uslužbenke papirnice v Štivanu ob včerajšnji proslavi mednarodnega dneva žensk, ki jo je priredil notranji sindikalni odbor ob sodelovanju enotne sindikalne federacije in Zveze žensk Italije. Po poglobljenem pregledu najpomembnejših dosežkov za žensko enakopravnost in navedbe prihodnjih ciljev, ki ju je podala pokrajinska tajnica ZŽI Ester Pacor, se je razvila živahna razprava o vzrokih zapostavljanja ženske na delovnih mestih in v družbi nasploh. Zakonski predpisi kaj malo pomagajo v boju s prevladujočo moško miselnostjo, je bilo plebiscitarno ugotovljeno, najučinkovitejše zdravilo je poklicno in družbeno uvljevaljanje žensk. Vendar pa mora vsaka ženska poleg subjektivnih težav premagati tudi veliko objektivnih ovir, s katerimi se navadno moški ne spoprimejo. Vsekakor, so delavke na koncu pribile, odsotnost žensk v notranjih sindikalnih odborih, ne more biti izgovor, da se o ženskem vprašanju v tovarnah ne razpravlja. Večje število in bolje urejene socialne storitve, pravičnejši zakonski predpisi, uveljavitev drugačnih idejnih in kulturnih dobrin morajo biti skrb, če ne celotne družbe, vsaj njenega naprednega dela.

Drugačno lice je imela proslava-manifestacija v tovarni Bloch, kjer se delavci in delavke že mesece borijo za svoja delovna mesta. Odveč bi bilo mnogo besed o temeljni pravici vseh državljanov do dela in enakega zaslužka ženskam, katerih delavna usoda, velikim naporom navkljub, še sedaj ni znana. Poleg posegov predstavnic sindikalnih organizacij in ZŽI sta nastopili še skupini Ucayali, sestavljajo jo v glavnem latinskoameriški študentje, in Giorni cantati, ki je predstavila vrsto pesmi o ženskah.

Ženski-delavki in njenim pravicam je bila posvečena okrogla miza sindikalne organizacije CGIL. Vprašanja, ki so bila nakazana na malodane vseh proslav 8. marca, so bila znanstveno globlje zastavljena. Cecilia Assanti je orisala razvojne faze zakonskih predpisov v korist delavkam, medtem ko je Liliana Rossetti nakazala vpliv, ki ga lahko ima, ob smotrnem gospodarskem načrtovanju, zaposlovanje žensk na splošen ekonomski razvoj. Neizkoriščanje velike večine ženske delovne sile je obenem kratenje ženskam temeljne pravice do dela, na drugi strani pa zapravljanje izrednega bogastva za vso državo.

Ob osmem marcu se spomnimo tudi na velike ženske, na borke za sindikalne, človečanske ali specifične ženske pravice. O Giuseppini Martinuzzi, voditeljici sindikalnega gibanja, je včeraj ob okrogli mizi spregovoril Teodoro Sala, spominu partizanke Alme Vivode pa se bodo danes ob 17. poklonile članice ZŽI.

Ob koncu še kratek zapis najtradicionalnejše oblike proslav pri nas, kot so srečanja po skorajda vseh vaseh in mestnih krožkih, ter še nekaj besed o novosti, ki jo predstavljajo celovečerne televizijske oddaje po drugem italijanskem kanalu o mednarodnem dnevu žensk. Tudi najmanjša proslava ima veljavo, saj se ženske srečajo, vendar ne sme biti vsakoletni beg iz trde stvarnosti. Lepo je dobiti šopek mimoz in nageljnov, še lepše pa je uživati vse leto večje spoštovanje. V odločitvi, da se televizijski večer posveti ženski problematiki, lahko po mojem mnenju zasledimo, če ne že polnopravno upoštevanje žensk, vsaj večjo odprtost do «večine italijanskega naroda.»

NAGRADNO ŽREBANJE PRIMORSKEGA DNEVNIKA

bo prihodnjo soboto, 12. marca ob 18. uri na sedežu Primorskega dnevnika v Ul. Montecchi 6 v IV. nadstropju. Vabljeni so naročniki in še posebej naši raznašalci.

Med vsemi, ki so poravnali celoletno naročnino do konca februarja, bo izžrebanih 40 bogatih nagrad.

Udeležite se žrebanja! Morda bo sreča nagradila prav vas, ki ste se žrebanja udeležili.

Nagradno žrebanje je odobrilo Ministrstvo za finance z ministrskim odlokom številka 4/180154.

ŠELE PRIHODNJI TEDEN SEJE IZVOLJENIH SVETOV

Po rešitvi politične krize nastopila nova upravna pavza

Deželna nadzorna komisija bo danes proučila priziv proti izvolitvi efektivnih članov levičarskega pokrajinskega odbora

V upravnem delovanju v našem mestu beležimo ta teden pavzo, saj niso na sporedu sestanki niti deželnega, niti pokrajinskega ne občinskega sveta. Glede slednjega se bo danes sestala komisija načelnikov skupin, da bi odločala, kdaj naj se občinski svet sestane. Najverjetnejši datum sklicanja je torek, 15. marca. Tudi dnevni red seje — prve po sestavi novega tristranskega odbora KD - PSDI - PRI — še ni bil določen.

Danes se bo v Vidmu sestala deželna nadzorna komisija, ki ji predseduje demokristjan Bianchini, da bi med drugim proučila priziv pokrajinskega svetovalca Vinciguerre (KD) proti izvolitvi efektivnih odbornikov novega levičarskega odbora, ki mu predseduje socialist Ghersi. Vinciguerra je svoj priziv utemeljil s trditvijo, da v trenutku glasovanja ni bilo prisotno zadostno število svetovalcev, kar pa je v nasprotju z zapisnikom seje pokrajinskega sveta, iz katerega je razvidno, da je bilo v trenutku glasovanja prisotnih 17 svetovalcev, kar predstavlja absolutno večino, pa čeprav se je glasovanja udeležilo le 13 svetovalcev.

V pričakovanju sklepa deželne nadzorne komisije je tudi delovanje novega odbora za sedaj močno okrnjeno, saj med drugim niso niti še razdelili odborniških resorjev. Če bo priziv zavrnjen, kot bi bilo naravno in logično, bi morali že jutri dokončno odločati o vprašanju podelitve odborništev.

● **Drevi ob 20. uri** se bo na sedežu v Ul. S. Ermacora sestala rajonska konzulta za Rojan, Greto in Barkovlje. Na dnevnem redu je razprava o zadrugi «Sottomonte» in o priporočilih, ki jih postavlja organizacija ARCI.

Pomorski inšpektor, 45-letni Santo Zammitto iz Ul. Romolo Gessi 26, je imel včeraj med svojim pregledom ladje Pomana, ki je last ladjarja Laura, precejšnjo smolo. Na krovu mu je nenadoma spodrsnilo in padel je, kot je bil dolg in širok. Poleg udarcev si je zlomil tudi levi gleženj in so ga zato prepeljali v bolnišnico. Zdravniki menijo, da bo okreval v dvajsetih dneh.

POJASNILO DEŽELNEGA UPRAVNEGA SODIŠČA

Pri vlaganju prizivov je treba imenovati legalnega zastopnika

Novi predsednik sodišča je dr. V. Buscema

Glavni tajnik deželnega upravnega sodišča dr. Viozzi je objavil sporočilo, v katerem opozarja občinstvo, da tajništvo sodišča ne more sprejemati prizivov, če prizadeta stranka ne imenuje tudi odvetnika oziroma prokuratorja, ki naj ga zastopa na sodišču. Zlasti v zadnjem času se namreč dogaja — naglaša dr. Viozzi — da vlagajo posamezniki prizive proti raznim aktom upravnih organov, ne da bi hkrati imenovali legalnega zastopnika. Edini priziv, ki ga tajništvo sodišča lahko sprejme, ne da bi bil določen odvetnik ali prokurator, je priziv, ki se nanaša na prestopke oziroma nepravilnosti pri volitvah. V vseh drugih primerih je vlagatelj priziva dolžan imenovati legalnega zastopnika.

Deželno upravno sodišče vodi zdaj svetnik Vincenzo Buscema, ki je bil pred kratkim imenovan za predsednika ustanove s posebnim odlokom predsednika republike. Te dni je dr. Buscema opravil prve vljudnostne obiske v našem mestu ter se sestal z vladnim komisarjem Molinarijem, z županom Spaccinijem in s predsednikom prizivnega sodišča dr. Zuminom.

PREDVČERAJŠNJIM V TREH TATVINSKIH «PODVIGIH»

NAD 10 MILIJONOV LIR VREDNOST PLENA STANOVANJSKIH TATOV

Med ukradenim blagom krzneni plašči in zlatnina z vdelanimi dragimi kamni

Spet vrsta tatvin v stanovanjih: tatovi so izkoristili odsotnost stanovalcev ter odnesli vse, kar se je dragocenega odnesti dalo. Skupna vrednost nagrabljenega blaga v predvčerajšnjih treh tatvinskih podvigih prav gotovo presega deset milijonov lir.

Pa začnimo po vrsti. Ko se je 46-letni Luigi Gattone iz Ul. Catullo 7 vrnil okrog 17.45 domov, je že ob vhodnih vratih opazil, da se je bilo v njegovem stanovanju v tretjem nadstropju nekaj pripetilo. Ključavnica glavnih stanovanjskih vrat je ležala na tleh in vrata so bila priprta. Tatovi so z izvijačem očitno enostavno odstranili ključavnico. Isto delo so opravili tudi pri njegovem sosedu odv. Biagiu Terranu, ki ga prav tako ni bilo doma. Gattone je takoj pomislil, da bi tatovi lahko bili še v sosednjem stanovanju in je šel zato pogledat, a jih ni bilo. Ni mu preostalo drugega, kot da napravi inventar vsega, kar mu je izginilo iz popolnoma razmetanega stanovanja, ter da obvesti policijo in svojega soseda.

V Gattonovem stanovanju so ukradli tri plašče iz dragocenega krzna v vrednosti treh milijonov lir, poleg tega pa so odnesli še vrsto zapestnic, verižic in prstanov z vdelanimi dragimi kamni, katerih vrednost presega tri milijone lir. Skratka, Gattone je utrpel okrog šest milijonov lir škode.

Podobne dragocenosti so zamikale tatove tudi v sosednjem stanovanju. Tudi v tem primeru je v dolgem seznamu ukradenih predmetov krzneni plašč v vrednosti poldrugega milijona lir, poleg tega pa dragocena zlata ura, dve zapestnici, dve zlati verižici in podobno. Škoda, ki jo zaenkrat še ni mogoče natančneje preceniti, vsekakor presega tri milijone lir.

Približno ob isti uri so tatovi okradli tudi stanovanje 52-letnega Tullia Bartolija v Ul. Livaditi 2. Njegova 19-letna hčerka se je vrnila domov okrog 17.30 ter na dvorišču opazila moškega srednjih let, ki je brezskrbno opravljal svojo potrebo. Ko ga je vprašala, kaj počenja na njihovem dvorišču, se je moški zdrznil ter jo bliskovito ucvrl proti Rossettijevi ulici. Šele ko je odprla stanovanje, se ji je posvetilo, po kaj je bil neznanec prišel. Iz spalnih sob, kjer je bil velik nered, je izginila vsa zlatnina. Ko je Bartoli pozneje obvestil agente tržaške kvesture, jim ni znal točno povedati, kaj vse je neznanec ukradel. Del plena pa so kmalu našli, in sicer na vrtu, kjer je neznanec opravljal svojo potrebo.

Turški tovornjak zgrmel na črpalko plinskega olja

Turški tovornjak s težkim tovorom umetnih vlaken se je včeraj popoldne prevrnil na črpalko plinskega olja na postaji Agip ob avtocesti pri Devinu. Ko je voznik, 29-letni Ozolg Senket, zavijal k črpalki, se je vozilo najbrž pod težo tovora nagnilo ter se v naslednjem trenutku prevrnilo. Tako vozilo kot črpalka sta utrpela precejšnjo škodo in sam voznik se je pri nesreči ranil. Z rešilnim avtomobilom Rdečega križa so ga prepeljali v tržiško bolnišnico, kjer se bo moral zaradi udarcev in odrgnin po glavi ter drugih delih telesa zdraviti približno dvajset dni.

Včeraj - danes

Danes, SREDA, 9. marca
FRANČIŠKA
Sonce vzide ob 6.29 in zatone ob 18.02 — Dolžina dneva 11.33 — Luna vzide ob 22.51 in zatone ob 8.21.
Jutri, ČETRTEK, 10. marca
40 mučenikov

Vreme včeraj: Najvišja temperatura 14.3 stopinje, najnižja 9, ob 19. uri 12,6 stopinje, zračni tlak 1034,4 mb rahlo narašča, nebo jasno, brezvetrje, vlaga 61-odstotna, morje mirno, temperatura morja 10,2 stopinje.

ROJSTVA IN SMRTI

Dne 8. marca 1977 se je v Trstu rodilo 10 otrok, umrlo pa je 24 oseb.

UMRLI SO: 66-letni Albert William Said, 70-letni Antonio Maver, 41-letna Anna Maria Ursella, 60-letni Emilio Auersperg, 73-letna Antonia Ruzzier vd. Bontempo, 85-letna Maria Repic por. Sturman, 58-letni Silvano Schnautz, 69-letni Bruno Penso, 88-letna Francesca Krebelj vd. Bonazza, 69-letni Vladislav Cunja, 96-letna Ida Podrecca vd. Zolia, 90-letna Antonia Vosilla, 86-letna Stefania Meneghelli vd. Obad, 87-letna Nerina Osvaldella vd. Urzi, 71-letni Antonio Skerk, 66-letna Redenta Palman vd. Gotti, 57-letni Mario Sarazin, 61-letni Remigio Bontempo, 81-letna Stefania Carmeli vd. Pierazzi, 88-letna Cristina Jerkic vd. Valic, 86-letni Giovanni Fontanot, 83-letna Vittoria Tomasich vd. Bisiani, 76-letni Bruno Costantini, 62-letni Guerrino Degrassi.

DNEVNA SLUŽBA LEKARN
(od 8.30 do 20.30)
Trg Cavana 1, P. Giotti (S. Francesco) 1, Ul. Bonomea 93, Ul. Zorutti 19.
(od 8.30 do 13. in od 16. do 20.30)
Trg Oberdan 2, Ul. T. Vecellio 24.

NOČNA SLUŽBA LEKARN
(od 20.30 dalje)
Trg Oberdan 2, Ul. T. Vecellio 24.

ZDRAVSTVENA DEŽURNA SLUŽBA
Nočna služba za zavarovance INAM in ENPAS od 22. do 7. ure; telef. št. 732-627.

PO ODSTOPU KOMUNISTA WILLERJA BORDONA

Na skupščini konzorcija za prevoze danes izvolitev novega predsednika

KPI predlaga kandidaturo Vincenza Campagne - Skupščina se za sedaj ne bo ukvarjala z vprašanjem tarif

Danes popoldne se bo v občinski palači sestala skupščina medobčinskega konzorcija za prevoze — ACT, da bi izvolila novega predsednika skupščine po odstopu komunista Willerja Bordona. Kot je znano, je bil slednji pred kratkim izvoljen za miljskega župana namesto Gastoneja Mila, zaradi česar je sklenil izstopiti iz skupščine konzorcija.

Za novega predsednika konzorcija komunisti predlagajo Vincena Campagno, ki ima bogate izkušnje na področju prevozov, saj je predsedoval miljskemu občinskemu podjetju ACNA, ki so ga razpustili ob ustanovitvi medobčinskega konzorcija. Campagna je trenutno tajnik miljske sekcije KPI ter član deželnega komiteja in pokrajinskega vodstva partije ter je bil na zadnjih parlamentarnih volitvah kandidat za poslanca.

Poleg potrditve odstopa Bordona in izvolitve novega predsednika se bo morala skupščina ukvarjati s številnimi drugimi spremembami v sestavi same skupščine in komisij. Zamenjave so posledice ne samo Bordonovega odstopa, ampak tudi odstopa predstavnika SSk Brezigarja (ki se je odrekel svetovalskemu mestu v Nabrežini in torej ne more zastopati te občine v konzorciju) in zaradi razkola v vrstah MSI.

Pač pa ne bo prišlo na dnevni red današnje skupščine kočljivo vprašanje tarif javnih prevozov. Stališča posameznih strank, zastopanih v konzorciju, so glede tega vprašanja dokaj deljena, zaradi česar so sklenili, da se o njem izreče skupščina, ne pa upravna komisija. Po pričakovanjih bi morala prevladati teza demokristjanov, republikancev in liberalcev, po kateri naj bi tarife zvišali od sedanjih 50 na 150 lir, podražitev pa naj bi stopila v veljavo 1. januarja: do tega datuma naj bi odpravili avtomate za izdajanje listkov ter uvedli nov sistem prodajanja paketov listkov v trafikah in trgovinah. Po mnenju komunistov in socialistov naj bi tarife takoj podražili na 100 lir, za socialdemokrate pa naj bi s 1. julijem uvedli tarifo 100 lir, s 1. januarjem prihodnjega leta pa 150 lir. Vsekakor je jasno, da je vprašanje tarif povezano s problemom globalne preosnove prevozne službe na načelih funkcionalnosti in največjega možnega omejevanja stroškov.

Prizadevanja za izboljšanje sladkovodnega ribogojstva

Deželni odbor je na zadnji seji nakazal vsoto 10 milijonov lir za preučevanje ribogojstva v sladkih vodah Furlanije - Julijske krajine. Namen raziskav je, da bi strokovnjaki ugotovili možnost razširitve ribogojstva na deželnem območju, zlasti kar zadeva gojenje postrvi, ki je na nekaterih krajih postalo že kar pomembna gospodarska dejavnost. Raziskovalna dela bodo opravili strokovnjaki inštituta za zooprofilakso, ki deluje v okviru padovske univerze. Preiskali bodo vode, ob katerih se lahko razvijajo nove pobude ribogojstva, pri tem pa bodo obravnavali tudi vprašanje bolezni v ribogojnicah. Na tem področju povzročajo precejšnje skrbi zlasti razne kužne bolezni, ki so lahko pogubne v gojiščih, kjer je na razmeroma omejenem prostoru zbranih mnogo rib. V primeru žlahtnih vrst, tako denimo pri postrvih, pojav kužne bolezni lahko povzroči veliko gospodarsko škodo.

Jutri bo dopotovala v Trst skupina ameriških časnikarjev z vzhodne obale ZDA, ki se mudijo na obisku v naši deželi, kjer si ogledujejo zimskošportna središča. Včeraj so obiskali tudi vilo Manin v Passarianu, kjer so se sestali z deželnim odbornikom za turizem Bertolijem.

PLODEN SESTANEK V NAŠEM MESTU

Sodelovanje med sosedi na področju urbanistike

Predstavniki Slovenije, Hrvaške, Koroške in Furlanije Julijske krajine so se dogovorili o vrsti skupnih pobud

V prejšnjih dneh se je v našem mestu sestala delovna skupina za ozemeljsko načrtovanje štirih sosednih dežel — Slovenije, Hrvaške, Koroške in Furlanije - Julijske krajine — ki so jo ustanovili pred nekaj meseci na sestanku koordinacijskega odbora sosednih dežel na Bledu. Namen tega odbora je poglobiti poznavanje skupnih problemov in iskati primerne rešitve, še posebno na področjih urbanistike in turizma.

Sestanka delovne skupine so se udeležili dr. Glanzer in Pichler - Steiner za Koroško, inž. Wenzler in Kušan za Hrvaško, dr. Jeršič za Slovenijo ter arh. Spagna, dr. De Rosa in geom. Pausa za našo deželo. Pozdrave deželne uprave je prinesel odbornik za načrtovanje in proračun Mauro.

Na srečanju so se med drugim dogovorili o skupnem izdajanju biltena v štirih jezikih za čim bolj koristno izmenjavo informacij. Določena je bila tudi vsebina prve številke biltena: poleg uvodnika o funkciji te nove publikacije bodo še poročilo o dosedanjem delu delovne skupine, članek o ozemeljskem načrtovanju ter zakonodaje posameznih dežel na tem področju.

Prav tako so sklenili prirediti razstavo o urbanističnem načrtovanju v štirih deželah, s katero naj bi predstavili javnosti tehnične predloge za reševanje problemov, ki so skupni štirim deželam. Prvo tako razstavo naj bi priredili junija letošnjega leta v Zagrebu v okviru specializirane razstave «Urbanex», naslednje razstave pa naj bi bile v Ljubljani, v Gradcu in v naši deželi.

Gradnja nove ceste v dolini pri Orehu

Na sedežu Neodvisne ustanove za industrijsko cono v Žavljah so pregledali ponudbe v zvezi z gradnjo nove ceste v dolini pri Orehu, in sicer na odseku med bodočo glavno cesto, ki bo prečkala to področje, in Ulico Flavio. Gre za prvo fazo predvidenih del, katerih skupna vrednost bo znašala 110 milijonov lir. Prva faza predvideva speljavo 370 metrov dolge ceste, ki bo široka 7,5 metra z dvema dodatnima stranskima pasovoma v širini 2 metrov in dvema pločnikoma v širini 1,25 metra. Na licitaciji je zmagalo neko tržaško podjetje, ki je vložilo ponudbo v vrednosti 60 milijonov lir. Nova cesta bo omogočila dovoz na površino 140.000 kv. metrov v dolini pri Orehu, kjer so si že zagotovila prostor številna mala in srednja industrijska podjetja. Gradnja ceste bo trajala 8 mesecev.

Ponovno finansiranje zakona o deželni pomoči obrtništvu

Včeraj se je sestala četrta stalna komisija deželnega sveta, da bi proučila zakonski osnutek o pomoči obrtniškim podjetjem in o ponovnem finansiranju deželnega zakona štev. 17 iz leta 1970 za razvoj obrtniške dejavnosti. Soglasno so sklenili nakazati za ponovno finansiranje omenjenega zakona 190 milijonov lir letno, to vsoto pa bodo leta 1979 zvišali na 250 milijonov lir letno.

● **Pokrajinski sindikat upokojencev** obvešča, da se bodo upokojenci iz Škednja sestali danes popoldne ob 16. uri v prostorih Krožka za ljudsko umetnost v Ul. San Lorenzo in Selva štev. 4. Na dnevnem redu je razprava o problemih kategorije in o pripravah na pokrajinski kongres.

KMEČKA ZVEZA

vabi na

OBČNI ZBOR

ki bo v nedeljo, 13. marca 1977, ob 9. uri v Kulturnem domu v Trstu, Ul. Petronio 4

DNEVNI RED:

1. Izvolitev predsednika občnega zbora
2. Predsedniško poročilo
3. Poročilo tajništva
4. Poročilo nadzornega odbora
5. Pozdravi in diskusija
6. Volitve
7. Razno

V morebitnem drugem sklicanju pol ure po prvem, je občni zbor sklepčen ob vsaki udeležbi.

SEJA OBČINSKEGA SVETA V MILJAH

Prednost posegom za izboljšanje življenjske ravni prebivalstva

Podžupan E. Ciacchi poročal o proračunu

Na občinski seji v Miljah, ki je bila 2. marca, je podžupan Ezio Ciacchi prebral poročilo o proračunu. Najprej je analiziral politično situacijo in podčrtal, da je nujno, da stranke opustijo toge in aprioristične pozicije in da se morajo soočiti z vprašanji ekonomske krize in inflacije, pozorne morajo biti na hudo krizo, ki je zajela obdobje in ki otežkoča upravljanje. Teh težav ne bo mogoče premagati brez organske reforme javne finance in brez reorganizacije avtonomnega upravljanja, ki ga predvideva ustava.

V tem smislu mora tudi miljska občina varčevati, da zmanjša svojo pasivo. Potrebno pa je začeti z vrhu del in sestaviti program najnujnejših storitev. Prioritarne izdatke za leto 1977-78 morajo biti družinska posvetovalnica, pomoč na domu starim, osnovne strukture za športno udejstvovanje, nakup dveh kamionov za odvažanje smeti, obdinski list in nadaljevanje velikih javnih del (ljudska stanovanja, vodovod in kanalizacija). Takšne izdatke bi morale izboljšati življenjske pogoje vseh občanov. Ob zaključku je Ezio Ciacchi dejal, da je uprava, ki jo vodita KPI in PSI, odprta in dovzetna za širše pogovore.

VPRAŠANJE SVETOVALCEV PSI

Urad za žičnice naj se odpre v Vidmu

Načelnik svetovalske skupine PSI v deželni skupščini Zanfagnini je vložil nujno vprašanje o tem, kje bo pravzaprav deželni urad za nadzorovanje žičnic in vlečnic v Furlaniji - Julijski krajini. Po vesteh, ki so se v zadnjih dneh pojavile v dnevnem tisku, naj bi se namreč urad odprl 16. marca v Trstu. Na nedavni seji deželnega sveta pa je bil soglasno sprejet sklep, da takšen urad spada v Videm, kjer je «naravno središče» 52 žičnic in vlečnic, kolikor jih deluje na deželnem območju. Vest o odprtju urada v Trstu je prišla iz uradov odborništva za promet, kateremu je deželni odbor s posebnim pooblastilom prepustil skrb za naprave v zimskih turističnih središčih. Zanfagnini nadalje sprašuje predsednika deželnega odbora, ali ne bi bilo bolje, ko bi odbor preklical omenjeno pooblastilo.

Deželni odbornik za kulturo Mizzau je te dni v Vidmu umestil posebno komisijo, ki bo preučila vprašanja v zvezi z današnjo rabo furlanščine v Furlaniji - Julijski krajini. Komisija, ki ji načeluje sam odbornik Mizau, bo poleg tega pripravila program za ovrednotenje in zaščito furlanščine ter «manjših dialektov» v naši deželi. Med te dialekte, ki naj bi jih uveljavljali tudi s pomočjo šolskih struktur, uvrščajo deželni organi tudi «slovenska narečja Beneške Slovenije in nemška narečja iz okolice Saurisa».

NA SPLOŠNO ŽELJO SE DANES

KNJIŽNI TEDEN

Z VELIKIMI POPUSTI

NE ZAMUDITE

Tržaška knjigarna

Ulica sv. Frančiška 20 — tel. 732-487

KNJIGE PLOŠČE FOLKLORNI IZDELKI

S PONEDELJKOVE SEJE OBČINSKEGA SVETA

Ločena stališča sredine in levice so prišla na dan v proračunski razpravi

O proračunu bodo glasovali danes zvečer - Dokument sredinskih strank zavrača enotno gledanje na stvari, ki ga je predlagala levica

Iz številnih posegov demokristjanskih svetovalcev na ponedeljkovi seji občinskega sveta v Gorici smo ugotovili, da zavrača KD predlog komunistov in socialistov o skupni delovni platformi za prihodnja leta, in da bo šla svojo pot ob podpori socialdemokratov in republikancev, ki podpirajo njeno politiko. Nastopi demokristjanov so bili namreč zelo ostri, skušali so vrivati kline med komuniste in socialiste, zavračali so vsakršno sodelovanje levice. Čeprav pride do glasovanja šele danes pa je že sedaj jasno da bodo za letošnji proračun glasovale le sredinske stranke. Levica, ki je ponujala skupno delovno platformo in vzdržani glas, pa bo skoro gotovo glasovala proti proračunu. Na hodnikih županstva smo sinoči ujeli govorice, da se namerava Slovenska skupnost vzdržati in to nekateri tolmačijo kot posledica obnovitve stikov med to stranko in krščansko demokracijo. Sicer pa bomo za rezultat izvedeli danes zvečer.

V začetku sinočnje seje je demokristjan Tuzzi orisal osnutek resolucije, ki so jo podpisali načelniki treh sredinskih skupin. V njej je dana popolna podpora sedanjemu odboru, vsebovane so mnoge točke, ki so tudi v levičarski resoluciji, vendarle pa je rečeno, da so mnoge stvari že uresničili. Že govorni ton Tuzzija je nakazoval ostrino kasnejših nastopov drugih demokristjanov. Enako so govorili demokristjana Jakoncic in Stabon, socialdemokrata Bianconi in Tacchinardi. O skupni resoluciji, ki zahteva globalno zaščito za Slovence in ki jo je orisal svetovalec Paulin, smo že pisali včeraj.

Socialist Waltritsch je na eni strani poudaril pozitivnost soočanja odbornikov s člani krajevnih skupščin, kritiziral pa je dejstvo, da so odborniki orisali proračun v krajevnih skupščinah, ko je bil ta že izdelan in ko ni bilo več možnosti za njegovo spremembo. V bodoče naj se o zahtevah prebivalstva razpravlja v teh skupščinah že v septembru. Zavzel se je tudi za svetovalske komisije, ki naj bi imele nalogo preučevati važnejša vprašanja občine še preden pridejo ta v razpravo v občinski svet. Demokratične stranke naj bodo soudeležene tudi v kontaktiranju goriške občine z ono v Novi Gorici. Dalj časa se je Waltritsch zadržal pri šolskem vprašanju, omenil pomanjkljivosti na tem področju, zahteval širšo konferenco o šolstvu, do katere mora priti čimprej, da se večletni načrt gradnje šol lahko sprejme še pred revizijo regulacijskega načrta. S tem v zvezi je omenil vprašanje slovenskih šolskih poslopij in podprl predlog slovenske konzulte, ki zahteva lokacijo za nove zgradbe v južnem delu mesta. Dejal je še, da je treba na šolska vprašanja gledati globalno in da je treba pri tem upoštevati mnenja demokratično izvoljenih šolskih organov.

O šolskih vprašanjih je spregovoril tudi svetovalec Bratuš (SSk). Omenil je, da so na slovensko šolstvo preveč časa pozabljali. Istočasno pa je omenil tudi razna kulturna vprašanja in zahteval, naj občina spoštuje slovensko kulturno prisotnost v mestu.

Komunistka Brajnik pa se je dotaknila nekaterih specifičnih vprašanj in vprašala, če so se na občini pozanimali kam dati ljudi z Jeremitišča, kjer bodo podrli hiše, kako je z obljubami za nakup zemljišča za partizanski spomenik v Štandrežu, zahtevala je sklicanje občinske konference o slovenskih vprašanjih in tudi čimprejšnjo ureditev parka v Podgori.

Daljši poseg o nujnosti notranje ureditve sodne palače je imel socialist odv. Sanzin. Stroški za opremo in urejanje uradov gredo po zakonu v breme občine in ta se je doslej le malo zanimala za to, da bi bili ti uradi dostojno opremljeni. Medtem ko je v zadnjem času državna uprava uredila zunanjost stavbe, je njena notranjost v obupnem stanju. Poleg tega pa je notranja oprema pisarn taka kot v hišah po kakšni elementarni nesreči. Zaradi tega naj občina vnaprej bolj poskrbi za to kar spada v njeno pristojnost, je dejal odv. Sanzin, in dal tudi nekaj konkretnih predlogov. V svojem posegu je tudi omenil precejšnje delo, ki ga opravljajo v tej palači in ki ni samo strogo sodnega značaja.

Poleg liberalca Fornasirja, misovca Romolija, komunistke Pirellove, ki je govorila predvsem o zdravstvenih vprašanjih, je spregovoril še komunist Coceani, ki je kritično ocenil dokument sredinskih strank. Polemično je dejal, da manjka v njem vsaka kontrapozicija deželnim organom, ker so tukajšnji demokristjani preveč navezani na svoje deželne prvake in jih nočejo in ne morejo kritizirati. Dejal je tudi, da ni v tem dokumentu nekaj zelo važnih vprašanj in da nočejo demokristjani o njih sploh diskutirati.

Kot smo že uvodoma napisali, bo ponovna seja občinskega sveta danes ob 18.30. Najprej bodo na vrsti odgovori župana in posameznih odbornikov, zatem bodo sledile glasovalne izjave posameznih skupin. Glasovanje bo predvidoma v poznih večernih urah.

Priprave za simpozij o vlogi pokrajin

Včeraj se je sestalo v Vidmu predsedstvo deželne zveze vsedržavnega združenja pokrajin, ki je razpravljalo o več vprašanjih, predvsem pa je poglobilo razpravo o pripravi simpozija za opredelitev nove vloge pokrajin ali novih upravnih teles, ki naj bi jih nadomestile, v okviru reforme krajevnih uprav.

Po seji je predsedstvo obiskalo pristojnega deželnega odbornika Bianchinija, da ga seznani s to pobudo in ga zaprosi za sodelovanje in podporo. Simpozij bi se moral odvijati, po zamisli prirediteljev, 7. in 8. maja v prostorih novega deželnega avditorija v Gorici in bi moral biti vsedržavnega značaja, s sodelovanjem strokovnjakov in političnih predstavnikov. Deželni odbornik je pozitivno ocenil pobudo in izrazil pripravljenost sodelovati na simpoziju, opozoril pa je, da bi mogel sovpadati s tednom solidarnosti s Furlanijo-Julijsko krajino.

V TRŽIŠKI LADJEDELNICI

V gradnji nova ladja za družbo Sidemar

V tržiški ladjedelnici Italcantieri so začeli včeraj graditi 81-tonsko tovorno ladjo za družbo Sidemar. Gre za drugo ladjo v seriji štirih enakih plovil, ki jih je omenjena družba naročila za prevažanje olja in drugih vrst blaga.

OB MEDNARODNEM PRAZNIKU ŽENA

Štandreške pevke obiskale starčke v domu «A. Culot»

Uspele prireditve v številnih krajih - Konec tedna so na vrsti Gorica, Pevma, Doberdob in Sovodnje

Naše žene proslavljajo v teh dneh mednarodni praznik žena 8. marec. Med številnimi prireditvami, ki so že bile in ki se bodo ta teden, velja omeniti najprej za nas neobičajno prireditev katere protagoniste so bile štandreške pevke ženskega zbora «Oton Župančič». V ponedeljek popoldne so obiskale starčke in še posebej starke, ki bivajo v občinskem domu počitka «A. Culot» v Ločniku in jim priredile koncert. Priletni ljudje, ki bivajo v tem domu, so bili zelo zadovoljni s tem obiskom in so naše pevke za njihovo izvajanje nagradili z aplavzi.

V soboto so se na razne prireditve že sešle naše žene in dekleta v nekaterih krajih. Prostori doma «Andrej Budal» v Štandrežu so bili prepolni, kajti v njih se je zbralo zelo veliko domačih žena in deklet, ki so v prijetnem in prijateljskem vzdušju preživele večer. Ni manjkalo kulturnega dela prireditve, čeprav je bila teža na prijetni zabavi.

V gostilni Pri Tildi na Oslavju pa so se zbrale podgorske žene. Bilo jih je osemdeset, imele so večerjo, na njej so nabrale 81.000 lir, ki so jih namenile v sklad za pomoč slovenskim ženam v Benečiji, v krajih ki so bili prizadeti od potresa. Akcijo za nabiranje denarja za Benečijo bodo imeli tudi v drugih krajih in upajo, da bo nanjo precej odziva.

V soboto so se na domačem sedežu zbrale, na pobudo prosvetnega društva Vipava, tudi žene s Peči in iz Rupe. Tudi tu je bilo vzdušje prijateljsko. Skupina doberdobskih žena pa se je zbrala v domači gostilni Pri Viktoriji na večerji, zatem pa so imele prosto zabavo v domači prosvetni dvorani. Nekaj priložnostnih besed je ob tej priliki spregovorila občinska svetovalka Anamarija Pieri por. Gergolet.

Sinoči so se zbrale žene s Poljan, v soboto pa so na vrsti podobne prireditve v Gorici, v Pevmi, v Doberdobu, v nedeljo pa pridejo na vrsto še žene v Sovodnjah.

Učitelji na tečaju telesne vzgoje

V ponedeljek popoldne se je v šolskem poslopju v Ul. Alviano pričel tečaj telesnovzgojnega pouka za osnovnošolske učitelje. Vodita ga prof. Maja Leban - Morini in prof. Aldo Rupel, udeležuje pa se ga 54 učiteljev in učiteljic slovenskih šol na Goriškem. Tečaj bo trajal mesec in pol dni. Na otvoritveni svečanosti so bili poleg tečajnikov prisotni še šolski skrbnik dr. Imbriani, didaktični ravnatelj dr. Milovan Brešan, šolski nadzornik dr. Lebani, prof. Mari, ki je koordinator za telesno vzgojo pri šolskem skrbništvu, in kot gostiteljica ravnateljica nižje srednje šole prof. Simčić-Lojkova.

Podobne tečaje začenjajo v teh dneh v vsej goriški pokrajini. Na nekatere otvoritve je prišel tudi deželni odbornik za šport Bertoli. Na teh tečajih bo sodelovalo približno 500 učiteljic in učiteljev, vodilo jih bo šolsko skrbništvo. Učiteljem bodo strokovnjaki pokazali kje in kako naj se vrši telovadba za šolske otroke, tudi v primerih, ko nimajo na razpolago ustreznih telovadnic in drugih, športnih objektov.

Gre za širšo akcijo v deželnem merilu, ki jo je sprožila deželna uprava Furlanije - Julijske krajine in ki teži k temu, da bi se v vse osnovne šole uvedla telovadba kot nekaj obveznega.

V Dolu uspela Prešernova proslava

Tudi prosvetno društvo «Kras» iz Dola in s Poljan je priredilo ob priliki Prešernovega dne praznik slovenske kulture. Prireditev so imeli skupno z najmlajšim iz tega kraja v poslopju domače šole v Dolu. V programu so nastopili pevci domačega pevskega zbora pod vodstvom Pavline Komelove, dela raznih slovenskih pesnikov pa so recitirali šolski otroci iz Dola in s Poljan. V svojem priložnostnem govoru je Milan Pahor poudaril važnost, ki jo Slovenci pripisujemo kulturno - prosvetni ustvarjalnosti in pomen, ki ga ima vsa ta ustvarjalnost za naš narodni razvoj. Govornik je tudi dejal, da ne smemo praznovati Prešernovega dne zgolj kot kulturni praznik, marveč da moramo ob tej priliki poudarjati vse naše probleme.

GLASBENA MATICA

Slovenska prosvetna zveza in Zveza slovenske katoliške prosvete

priredijo v petek, 11. marca, ob 20.30 v Palači Attems v abonmaju

KLAVIRSKI RECITAL

Janeza Lovšeta

Vabljeni!

DEŽURNA LEKARNA V GORICI

Danes ves dan in ponoči je v Gorici dežurna lekarna Marzini, Korzo Italia 89, tel. 2443.

DEŽURNA LEKARNA V TRŽIČU

Danes ves dan in ponoči je v Trziču dežurna lekarna Rismondo, Ul Toti, tel. 72701.

V KATOLIŠKEM DOMU V GORICI

Uspel koncert Akademskega baročnega kvarteta

Na sporedu dela znanih mojstrov iz 17. in 18. stoletja Odprtje slikarske razstave V. Klanjščka in H. Jusse

V dvorani Katoliškega doma v Gorici je bil v nedeljo, 6. marca, zanimiv in uspel koncert mladih in obetajočih koncertistov iz Ljubljane. Nastopil je Akademski baročni kvartet, ki ga sestavljajo Alenka Šček (klavir), Jelka Grafenauer (čelo), Drago Arko (violina), in Klemen Ramovš (kljunasta flavta). Umetniški vodja ansambla je priznani slovenski violinist prof. Tomaž Lorenz. Koncert je priredilo SKPD v Gorici.

Program koncerta mladih ljubljanskih glasbenikov je obsegal dela velikih baročnih skladateljev kot so Corelli, Telemann, Haendel, Sammartini, Naudot in Williams. V glavnem so bile to sonate pa trii, kjer so v posameznih glasbenih stavkih lepo izstopali barvni in dinamični izseki pa tudi stilna doživetja. Mladi slovenski poustvarjalci so v dognani igri in mestoma zelo delikatnih pasažah izvajanih skladb, zelo incizivna je bila tudi flavta «piccolo» v svoji nežni barvitosti, skušali podati pravo muzikalno atmosfero 17. oziroma 18. stoletja. Marsikdaj bi seveda prijetnejše zazvenel oster in plemenit zvok klavičembala, kar pa v naših razmerah ni bilo mogoče. Sam koncert bi verjetno tudi prišel vse bolj do izraza v manjši in intimnejši dvorani, npr. Attemsove palače. Vseeno pa smo lahko prisluhnili prijetni in dostojno interpretirani glasbi, ki jo sicer ne slišimo tako pogosto. Morda bi bilo umestno, da bi v programu imeli še kako stilno varianto (morda kaj neoklasičnega), kar bi nekoliko popestrilo sicer zelo zaokrožen glasbeni spored.

Lep nastop mladih ljubljanskih glasbenikov je sovpadal še z odprtjem umetniške razstave dveh mladih umetnikov, Vladimirja Klanjščka in Hijacinta Jusse. Tako sta si slika in glasba tu vzajemno podali roko in lepo povezali v enoto kulturna prizadevanja našega mlajšega rodu.

Prav gotovo se nedeljski koncert primerno uvršča v niz številnih glasbenih prireditev v našem mestu, ki jih imamo zadnje čase kar precej. Znamenje, da je slovenska kultura tudi na umetniškem ustvarjalnem in poustvarjalnem nivoju živa in plodna.

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA in ODBOR ŽENA ZA PROSLAVO 8. MARCA

priredita v soboto, 12. marca, ob 20. uri v PROSVETNI DVORANI v GORICI

PROSLAVO ŽENSKEGA DNE

Na sporedu so priložnostni govor, kulturni in zabavni program.

VABLJENE! VABLJENI!

Kino

Gorica

VERDI 16.30—22.00 «Killer commando — Per un pugno di diamanti», T. Savalas in P. Fonda. Prepovedan mladini pod 14. letom.

CORSO 17.00—22.00 «Suspiria», J. Harper in S. Casini. Barvni film. Prepovedan mladini pod 14. letom.

MODERNISSIMO 17.30—22.00 «L'immagine allo specchio», L. Ullman in E. Josephson. Barvni film. Prepovedan mladini pod 14. letom.

CENTRALE 17.00—21.30 «La scarpetta e la rosa», R. Chamberlein in G. Craven. Barvni film.

VITTORIA 17.00—22.00 «Sessualmente vostro», I. Brian, V. Boisgel. Barvni film. Prepovedan mladini pod 18. letom.

Tržič

EXCELSIOR 16.30—22.00 «Il colpaccio»

PRINCIPE 17.30—22.00 «Cattivi pensieri». Barvni film.

Nova Gorica in okolica

SOČA «Kobra», japonski film ob 18.00 in 20.00.

SVOBODA «Razjezil se bom», francoski film ob 18.00 in 20.00.

DESKLE «Osvajalci zlatega rudnika», ameriški film ob 19.30.

STATISTIČNI PODATKI MEJNE POLICIJE

Februarja skoraj 60.000 prehodov več kakor mesec prej

Spet se je povečalo število potnikov s potnimi listi - Prevladujejo italijanski državljani

Tudi v februarju se je promet ob meji na Goriškem ugodno razvijal. Čeprav je februar kar za tri dni krajši od januarja, so na vseh mejnih prehodih v naši pokrajini našteli kar 1.178.831 prehodov meje, ali približno 60.000 tisoč več kakor mesec prej.

Zanimiva je ugotovitev, da se je v februarju spet dvignilo število prehodov s potnimi listi, ki je nekoliko upadlo v zadnjih mesecih lani, še bolj pa prav januarja. Tako so na mednarodnem mejnem prehodu pri Rdeči hiši, ki je zaenkrat edini prehod usposobljen za mednarodni promet v naši pokrajini, našteli 342.323 potnikov s potnimi listi (januarja samo 313.337). Italijanskih državljanov je bilo 202 tisoč 668, tujih državljanov, med katerimi prevladujejo Jugoslovani, pa 139.655. Številke se nanašajo na prehode v obeh smereh.

Precej višje so številke, ki se nanašajo na promet s prepustnicami v okviru videmskega sporazuma. V pokrajini so našteli kar 835 tisoč 508 prehodov, ali skoraj 30 tisoč več kakor mesec prej (805 tisoč 767). Tudi tu prevladujejo italijanski državljani, ki so prekoračili mejo kar 439.143-krat. Torej dovolj zgovorni podatki, ki samo potrjujejo, da je izbrana pot najširšega sodelovanja in odprtosti ob meji, pravilna.

Študentovsko gibanje

Študentovska akcija na Goriškem v zvezi z reformo višjega srednjega šolstva je včeraj zavzela novo obliko boja. Študentje so se po šolah sestajali in se na sestankih pogovarjali o teh vprašanjih. Študentje slovenskih višjih srednjih šol so se včeraj dopoldne zbrali v prostorih gimnazije, liceja in učiteljišča. Pridružila se je tudi delegacija dijakov slovenskega trgovskega zavoda. Dijaki, izvoljeni v šolska telesa, so na sestanku razlagali svoje zahteve, ki jih imajo v zvezi z Malfattijevo reformo. Poročali so tudi o pripravljalnem sestanku, ki so se ga prejšnji dan udeležili v prostorih univerzitetnega krožka in kjer so se dogovorili o oblikah boja za uveljavitev svojih pravic.

Študentje italijanskega zavoda «Fermi» so v zvezi z včerajšnjim stavkovnim gibanjem izdali posebno tiskovno poročilo.

Sestanek esperantistov iz treh držav

V nedeljo so se na sedežu Pro Loco sestali zastopniki esperantističnih krožkov Slovenije, Koroške in naše dežele. Srečanje je bilo ob priliki tretje obletnice delovanja goriškega esperantističnega krožka. Na srečanju so se zastopniki teh društev (Slovenijo sta zastopala Tone Logar in Peter Zlatnar) domenili, da priredijo v septembru v Gorici «trilandio», t.j. srečanje esperantistov treh sosednih držav. Upajo, da bodo na to srečanje prišli zastopniki številnih esperantističnih društev, ki delujejo v treh sosednih državah.

Goriško društvo esperantistov obvešča, da se bo drevi, ob 20. uri, na sedežu Pro Loco na grajskem griču, pričel tečaj esperanta prve stopnje. Jutri, ob 17. uri, pa bo v istih prostorih začetek tečaja esperanta druge stopnje.

Jutri zvečer, ob 20.30, pa bodo v istem prostoru predvajali film o Islandiji. Komentar bodo podali v esperantu, če bo kdo želel pa bodo besedilo prevajali v italijanščino.

TRŽIŠKO PREBIVALSTVO POD VTISOM GNUSNEGA ZLOČINA

Včeraj so v bolnišnici sprejeli domnevnega morilca

Truplo 40-letne Sare Bozzo odkrili na samotni stezi blizu trdnjave Francesco Corso naj bi že bil obsojen zaradi poskusa umora v ZRN

Tržiško prebivalstvo je še zmeraj pod vtisom gnusnega zločina, ki naj bi ga nad 40-letno Saro Bozzo zagrešil 57-letni Francesco Corso, vdovec, oče štirih otrok, po rodu iz Trapanija na Siciliji, bivajoč v Tržiču v Ulici Marzio Moro 4.

Truplo nesrečne Sare Bozzo, bolničarke v tržiški bolnišnici, matere 15-letnega sina Lorisa, so po naključju odkrili v ponedeljek proti večeru. Mestnim redarjem, ki so hoteli preveriti resničnost obvestila nekega mladeniča, da leži na samotni stezi blizu tržiške trdnjave žensko truplo, se je nudil strahovit prizor. Na tleh je res ležalo okrvavljeno truplo ženske srednjih let. Kasneje, ko so na kraj zločina prihiteli še reševalci, so ugotovili, da gre za 40-letno Saro Bozzo. Že na prvi pogled je bilo jasno, da je podlegla številnim ranam po vsem telesu. Preiskovalci so takoj po ugotovitvi istovetnosti zbrali dovolj informacij, da so lahko osumili 57-letnega Sicilijanca Francesca Corso, ki je nekaj časa živel z Bozzovo. Med njima je prihajalo pogosto do prerekanja in tudi do fizičnega obračunavanja. Pred kratkim je Corso imel zaradi tega tudi opravka s sodiščem.

Preiskava je sicer za kratek čas obstala, kajti glavni osumljenec je izginil neznano kam. Vendar je že včeraj zjutraj prišlo do razpleta, ko so ugotovili, da se je zatekel v tržiško bolnišnico zaradi ran, ki si jih je zadal na oprsju pri poskusu samomora. Seveda se je za Corsa takoj pozanimala sodna oblast, ki ga je zastražila. Ker rane niso prehude, so ga tudi že zaslišali. Sinoči pa so odredili njegovo premestitev v goriški zapor. Po nekaterih vesteh naj bi Corso, ki je za svojega zagovornika imenoval odvetnika Ginaldija, dejanje priznal. Vsekakor se bo o dogodku moralo na podlagi preiskave odločiti sodišče. Zaenkrat je osumljen namernega umora.

Medtem se je izvedlo, da je bil Corso zaradi poskusa umora že obsojen in to v Zvezni republiki Nemčiji. Vzrok naj bi bil tudi takrat — maščevanje iz ljubosumnosti.

Za prevoz blaga na goriški železnici

Poslanec Dino Marocco je poslal predsedniku goriških špediterjev Ginu Pozzattiju telegram, s katerim ga obvešča, da so na ministrstvu za prevoze pričeli preučevati možnost, da bi lahko po železnici Gorica - Nova Gorica odpremljali v države onkraj Jugoslavije blago, ki je sicer prevedeno v drugih zahodnih državah, kupili pa so ga in «nacionalizirali» trgovci v Italiji. Omenjeno blago so že pošiljali v Jugoslavijo in še dalje po goriški progi do letošnjega 31. januarja, takrat pa je italijanska železniška direkcija prepovedala prevoz takega blaga po tej progi.

Kako urediti trg pred stolnico

Na županstvu v Gorici bo jutri ob 17. uri srečanje med predstavniki občine in arhitektom Piom Montesijem. Govor bo o načrtu za ureditev trga pred škofijo. Občinska uprava je pred časom dala omenjenemu arhitektu nalog za izdelavo načrta, združenje Italia nostra pa je dalo protipredlog. Po našem mnenju je treba ta trg urediti tako, da bo valoriziral stare hiše, ki so v neposredni bližini.

Povzetki iz razprave na 11. rednem občnem zboru SKGZ

Po poročilih predsednika Borisa Raceta in tajnika Darija Cupina (njegovo poročilo je bilo delegatom razdeljeno) na nedeljskem občnem zboru Slovenske kulturno - gospodarske zveze, se je razvila izčrpna in zavzeta razprava. Vanjo je poseglo 32 delegatov in odposlancev v SKGZ včlanjenih organizacij, kar že samo po sebi govori o velikem zanimanju za vsa vprašanja, s katerimi se srečuje Zveza in vsa naša narodnostna skupnost na celotnem področju dežele Furlanije - Julijske krajine, kjer živi. Razprava je osvetlila prenekatere aspekte narodnostnega, političnega in gospodarskega boja Slovencev na Tržaškem, Goriškem, v Beneški Sloveniji in v Kanalski dolini, v mnogih primerih pa tudi problematiko in dejavnost posameznih, v SKGZ vključenih, organizacij. Skoraj vsi diskusijski posegi so izhajali iz nalog, ki jih pred vso našo narodnostno skupnost in SKGZ še posebej, postavlja izvajanje osimskih sporazumov med Italijo in Jugoslavijo.

Vse posege v razpravo objavljamo v skrajšanih, vendar bistvenih, povzetkih. Bistvene točke iz razprave je povzel predsednik Boris Race, razprava pa bo služila tudi za izdelavo sklepov občnega zbora, ki bodo prišli v sklepno resolucijo.

ACE MERMOLJA

Mladina - žrtev družbene krize

Ace Mermolja je spregovoril v imenu komisije za mladino in šport pri SKGZ. Najprej se je dotaknil splošne družbene krize, ki bremeni še prav posebno mladino in ji nevarno manjša možnost zaposlitve in ogroža bodočnost nasploh. Tudi kriza vrednot šibi prisotnost in delo mladih. Splošna kriza ima negativne posledice tudi v vrstah slovenske mladine in veča možnost asimilacije. «Ekonomska kriza načenja našo narodnostno skupnost najhuje v Beneški Sloveniji, potres je situacijo še poslabšal. Kriza vrednot, nevarnost skrajnega individualizma in kvalunkvizma, razširjeno nezaupanje v inštitucije, pa najsi bodo tudi napredne, vse to ima lahko negativne posledice za narodno zavest med mladimi,» je dejal Mermolja, dodal pa je, da je slovenska mladina kljub temu močno aktivna. Mladi delujejo v mladinskih, športnih, prosvetnih in drugih organizacijah. V Beneški Sloveniji so bistveno pripomogli k vse večjemu narodnemu preporodu.

Glede vključevanja mladine v razne organe SKGZ je Mermolja dejal, da je treba mladim ljudem «omogočati, da o naši skupnosti tudi soodločajo in to na vseh ravneh». Takšna zavest se v naših organizacijah vedno bolj utrjuje, čeprav ponekod počasneje.

Mermolja se je nato dotaknil še dveh vprašanj, to je slovenske šole in osimskega sporazuma. Glede šole je poudaril, da se morajo mladi vključiti v prizadevanja za samostojni šolski okraj, saj ta pomeni «stopnjo k osamosvojitvi slovenske šole» in «začetek boja za drugačne, primernejše vsebine naše šole».

O osimskem sporazumu je Mermolja izrazil misel, da je dobro predvsem to, da se tako normalizirajo odnosi med obema državama podpisnicama. Za mlade je važen tudi ekonomski del sporazuma, saj mora pomeniti možnost zaposlitve.

IZIDOR PREDAN

Vloga «Novega Matajurja» in Beneškega gledališča

Izidor Predan je spregovoril o uspehih in težavah Novega Matajurja ter o Beneškem gledališču. Novi Matajur, ki izhaja nekaj nad tri leta, igra, kot je zatrdil, pomembno vlogo med beneškimi Slovenci, ker je vedno bolj ljudski in daje pomemben prispevek pri osveščanju beneških Slovencev. Vrhu tega pridobiva tednik vedno večji pomen tudi pri političnih in kulturnih krogih ter občinskih upravah in ustanovah, saj tem ustanovam in upravam ni vseeno, kaj Novi Matajur piše. To se pravi, da se je za tednik začela nova faza. Časopis se je tudi močno razširil, saj je v začetku tega meseca štel nad 1900 naročnikov.

Predan je nato spregovoril o vprašanju naročnine in naročnikov, kjer se opažajo hude težave, toda v primeru Novega Matajurja se dogaja, da ga beneški Slovenci, ki so bili in so brez šol, naročajo in plačujejo, torej prispevajo milijone lir za slovensko tiskano besedo, pa čeprav jih oblasti kot slovensko manjšino zanikajo.

Izidor Predan je nato govoril o Beneškem gledališču, to se pravi o dramski skupini, ki jo sestavljajo mladinci, ki ne delujejo, razen nekaterih, v nobenem kulturnem društvu in ki bi potemtakem ostali izven naših dogajanj, če bi ne sodelovali v tej kulturni ustanovi. Predan se je v zvezi s tem zahvalil tržaškemu Stalnemu slovenskemu gledališču za moralno in strokovno podporo, pa tudi za prvo finančno pomoč, hkrati pa podčrtal finančne težave, v katerih je Beneško gledališče, kateremu so javne oblasti odklonile podporo, ker da še ne deluje eno leto. Predan je zato apeliral na ustanove, naj bi priskočile gledališču na pomoč, ker je nuja velika.

Na koncu se je Predan zahvalil goriškim in tržaškim Slovencem in tudi matični Sloveniji za takojšnjo in veliko pomoč ob potresu, ki je prizadel Beneško Slovenijo, ko so prav zaradi tega «mnogi od tistih, ki so bili zaspani, se prebudili in spregledali, ter uvideli, kje so naši pravi bratje».

DINO DEL MEDICO

Hvala za pomoč porušeni Benečiji

Potresni sunki v maju in septembru lanskega leta so v zahodni Benečiji, Kanalski dolini in v Reziji porušili okrog 1500 hiš, močno poškodovali nadaljnjih 1500 in laže prizadeli okrog 4000 zgradb. Že drugi dan po majskem potresu so kulturna društva in Zveza izseljencev iz Beneške Slovenije ustanovili koordinacijski odbor za pomoč žrtvam potresa, skoraj ob istem času pa je bil pri SKGZ ustanovljen solidarnostni odbor za odpravo posledic te naravne katastrofe, Primorski dnevnik pa je dal pobudo za nabiralno akcijo. Pomoč je prišla tudi iz matične domovine, pa tudi naši emigranti v tujini so se odzvali našemu pozivu. Ustanovljen je bil tehnični urad, ki je do danes v sodelovanju z Zavodom za raziskavo materialov iz Ljubljane pripravil nad 220 načrtov za sanacijo hiš s protipotresno tehnologijo. Hiše, ki so bile po majskem potresu popravljene na podlagi omenjene tehnologije, so dobro prestale septembrske sunke, tako da je deželna uprava to tehnologijo v celoti sprejela. Sanacija in rekonstrukcija podrtih objektov se pospešeno nadaljuje, tako da se bodo dela lahko kmalu zaključila.

Našemu koordinacijskemu odboru — je nadaljeval Del Medico — so se, kakor rečeno, odzvali tudi izseljenci v tujini in razne občine v Švici in Belgiji. Novembra lani je župan občine Yverdon obiskal potresna področja Beneške Slovenije, maja letos pa bo zbor «Rečan» iz Ljes odpotoval v to švicarsko občino, ki namerava v bližnji prihodnosti organizirati poseben teden Beneške Slovenije.

Kljub hudemu udarcu, ki ga je zadal potres, so naša društva v zadnjem času še pospešila svoje delovanje. Na letošnji Dan emigranta v Čedadu je nad 1000 rojakov spet prišlo izrazit svojo pripadnost slovenskemu občestvu. V Kanalski dolini prof. Venosi letos nemoteno uči nad 40 učencev domače slovenske besede in prav te dni je tu nastalo novo slovensko društvo.

Na tem mestu gre nam beneškim Slovencem predvsem za to, da se toplo zahvalimo vsem plemenitim ljudem, ki so nam v teh težkih časih stali ob strani in nam pomagali. Hkrati s tem pa moramo poudariti, da brez gospodarskega razvoja bodo tudi obnovljene hiše ostale prazne in da se bo tudi izseljevanje po vsej verjetnosti nadaljevalo, je zaključil Del Medico.

VOJKO KOCMAN

Več skrbi za kadre v športu

Vojko Kocman je govoril v imenu Zveze slovenskih športnih društev v Italiji. V svojem poročilu je najprej dejal, da «ZSSDI stremi za tem, da najde skupni jezik z vsemi zamejskimi športnimi društvi glede razvoja slovenskega športa». Kocman je nato potrdil, da je zveza na pravi poti, saj pristopa k njej vedno večje število društev. Zveza pa ni pretrgala stikov z nevčlanjenimi društvi in si želi, da bi le ta stopila v združenje.

Kocman je svoj poseg nadaljeval z besedami: «Prepričani smo in zavedamo se pomembnosti športnega udejstvovanja naše mladine, seveda se mora športno delo vršiti v pravem narodnoobrambnem duhu, tako na igriščih, kot izven njih.» Kocman je nato omenil vedno večjo skrb zveze za nove kadre. V sklop teh prizadevanj spadajo tudi seminarji za odbornike, kjer je odziv mladih visok. Športni delavci in mladi športniki delajo požrtvovalno in skrbijo za dviganje ugleda slovenskega športa v Italiji.

Govornik je nato poudaril, da je treba stremeti po čimširšem sodelovanju med slovenskimi športniki in športniki večinskega naroda. V tem smislu je bila velika pridobitev priznanje s strani deželnih oblasti, ki so združenju omogočile, da je z enim članom prisotno v deželni komisiji za šport. Truditi se je treba, da bodo člani združenja prisotni na vseh ravneh, kjer je govor o športu, prisotnost je potrebna v občinskih in pokrajinskih komisijah.

Nazadnje se je Kocman dotaknil vprašanja gradnje slovenskega športnega centra in športnih objektov sploh, ki predvsem v samem mestu Trst, ne zadostujejo številnim potrebam.

JOSIP TAVČAR

Status SSG še ni urejen

Prof. Josip Tavčar je spregovoril o trnovi poti Stalnega slovenskega gledališča v Trstu. Pri tem je podčrtal, da so bili v preteklem letu v obeh zbornicah ital. parlamenta predloženi trije zakonski osnutki, ki se med seboj bistveno ne razlikujejo in ki zahtevajo med drugim, da naj bi država prevzela nase glavno breme pri finansiranju SSG. Podčrtal je tudi dejstvo, da so KD, PSI in KPI večkrat javno izjavile svojo pripravljenost omogočiti SSG ne le obstoj, pač pa tudi nemoten in uspešen razvoj, vendar se doslej obljube še niso spremenile v dejstvo, da bi sprožile zapleten in zamuden parlamentarni iter, ki ga morajo prehoditi zakonski osnutki, če hočejo postati državni zakon. Zavlačevanje je bilo brez dvoma v zvezi z ratifikacijo osimskih sporazumov, toda s tem so minili tedni in meseci in bližamo se koncu letošnje gledališke sezone, SSG pa razpolaga s finančnimi sredstvi, ki komaj zadoščajo najnujnejšim obveznostim do zapadlosti pogodbe z umetniškim in tehničnim osebjem, to je 26. maja.»

Prof. Tavčar je svoja izvajanja takole nadaljeval:

«V zgolj finančnem pogledu so torej perspektive za prihodnjo gledališko sezono dokaj črne. Vendar hočemo verjeti in verjamemo v dobro voljo vseh treh strank — podpisnic zakonskih osnutkov in v že večkrat izkazano podporo vseh ostalih strank ustavnega loka, ki jih je še posebno v teh zadnjih desetih letih visoka kvaliteta naše gledališke hiše prepričala, da ji brezpogojno kaže

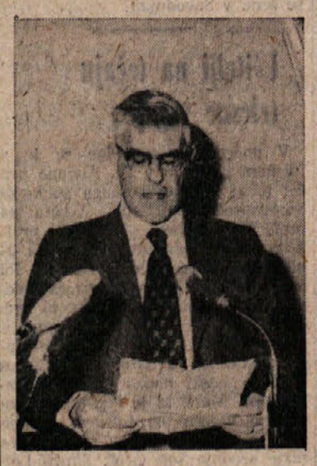

zaupati dragoceno kulturno - politično vlogo v odnosih med slovenskim in italijanskim narodom.»

Prof. Tavčar pa je pri tem podčrtal, da «nočemo slepo verjeti» vendar verjamemo «v polni zavesti pravic, ki smo si jih pridobili v dolgih letih trdega in požrtvovalnega boja za enakopravnost slovenskega življa z italijanskim na teh tleh. Z mirno vestjo torej odločno zahtevamo, da se končno uresničijo vse obljube in da se v prehodni fazi do uzakonitve državnih finančnih sredstev najde za naše gledališče primerna rešitev v krajevnem merilu. Ne sme se ponoviti kriza, ki je lani ob koncu sezone stresla našo gledališko hišo do temeljev. Podobne krize so namreč porazne za življenje tako delikatne ustanove, kakršna je naša. Kjer ima iracionalnost umetniškega snovanja glavno besedo, je duševni trenutek poglavitnega pomena in lahko v nekaj dneh zruši kar je razum s pomočjo prizadevnosti, pridnosti in poklicne sposobnosti zgradil v dolgih letih napornega dela. Zato menim, da bi naše gledališče ne moglo prenesti še ene take krize, ne da bi se za velik odstotek zmanjšala njegova učinkovitost.»

MIRKO KAPELJ

Del odškodnine za razlastitve za gradnjo kulturnih domov

Miro Kapelj ni govoril o neposredni dejavnosti Slovenske prosvetne zveze, pač pa je nanizal nekaj misli in predlogov. Podčrtal je, da nas dejavnost PD na podeželju lahko zadovoljuje, zaskrbljuje pa dejstvo, da v predmestjih in v samem središču mesta, koder živi največ Slovencev, nimamo prosvetnih društev. Zato se pred nas postavlja zahteva, da se temu vprašanju posveti večja pozornost posebno zaradi dejstva, ker je mesto tisto, ki najbolj ograža našega človeka v smislu asimilacije. Nato je govoril o prav tako zaskrbljujočem vprašanju spreminjanja narodnostnega sestava na podeželju, seveda na škodo naše nacionalne skupnosti. Tega procesa ne moremo zaustaviti, zato so pa tudi prosvetna društva dolžna svojo dejavnost prilagoditi stvarnosti. Posebno bo to veljalo v tistih krajih, ki bodo neposredno ob predvideni prosti coni na Krasu. V zvezi s tem je bila na srečanju z društvi — članicami SPZ sprožena zamisel, naj bi del odškodnine ali najemnine za zemljo, ki bo služila prosti coni, namenili gradnji ustreznih domov, ki ne bodo le sedež za kulturno in prosvetno ter športno dejavnost, pač pa za vse dejavnosti, ki jih lahko zaobsežejo naloge prosvetnih društev.

Nato je omenil tudi, kako naj PD ne ostajajo več pri starem, rekli bi čitalniškem načinu udejstvovanja, ampak naj bi ubrala nove poti, kot so na primer Prešernovo proslavo letos vse drugače kot sicer slavili v Križu in na Opčinah. Omenil je, končno, vprašanje pomanjkanja prostorov.

Končno je govoril še o dobrih stikih in odnosih naših prosvetnih društev s podobnimi društvi v matični Sloveniji in z napredno italijansko kulturno - rekreativno organizacijo ARCI - UISP, kjer pa bi bilo treba čimprej priti od sikov h konkretnejšim oblikam sodelovanja.

PETER SANZIN

Več ofenzivnosti s pravnimi argumenti

V svojem posegu se je govornik dotaknil politike, ki naj jo naša manjšina vodi do določenih organov večine in do oblasti. Slovenska manjšina v Italiji se je v preteklosti obnašala preveč pasivno in v mnogih primerih omejevala svojo dejavnost na to, da se je upirala raznim krivicam, ne da bi sama stopala v ospredje z novimi upravičenimi zahtevami. Le v zadnjem času in v deloma spremenjenem ozračju je naša manjšina ubrala bolj dinamično pot in začela postavljati zahteve po večjem upoštevanju na vseh ravneh.

To dinamičnost je treba zdaj še pospešiti in preiti k večji ofenzivnosti, hkrati s tem pa je treba uvesti v našo politiko več fantazije kot doslej. Okolje, v katerem živimo in delamo, se polagoma spreminja: pri sodržavljanih italijanske narodnosti se začenja čutiti potreba po učenju slovenskega jezika, novi odnosi se ponekod porajajo tudi v krogih (na primer v sodstvu), ki so bili doslej izrazito konservativni in nazadnjaški.

Novo vzdušje, ki se pojavlja med tu živečima narodoma, nas torej lahko navdaja z določenim optimizmom, to pa nikakor ne sme zavirati naših prizadevanj za dosego vseh naših pravic. Tako je treba pospešiti zlasti napore, da bo parlament čim prej izglasoval zakon o globalni zaščiti naše narodnostne skupnosti. Pri tem pa si ne smemo delati iluzij, da bo samo izglasovanje zakona odpravilo vse naše probleme. Sama zakonska norma ostane namreč lahko le mrtva črka, če za njeno izvajanje ni ustrezne volje in ustreznega vzdušja. Prav zato mora slovenska narodnostna skupnost na tem področju senzibilizirati javno mnenje in se v svoji politiki posluževati vseh pravnih in upravnih sredstev, ki so ji na razpolago.

ADRIJAN SEMEN

Prizadevanja za publicizacijo GM

V svojem posegu se je zadržal ob problemih Glasbene matice. Iz šole te naše ustanove, ki nudi danes na področju od Gorice in Sovodenj preko Devina, Nabrežine, Proseka, Bazovice, Trsta, Škednja do Doline individualni glasbeni pouk nad 400 gojencem, je v povojni dobi izšla priznana skupina glasbenikov, ki se danes profesionalno ukvarjajo z glasbo. O umetniški ravni naše šole govori tudi dejstvo, da gojenci GM uspešno opravljajo kot privatisti izpite na konservatoriju Tartini. Poslanstvo šole Glasbene matice pa ni samo v formiranju profesionalnih glasbenikov; šola ima še drugo, po-

membnejšo vlogo na kulturno - prosvetnem področju, kjer s svojo dejavnostjo prispeva k utrjevanju narodne zavesti med mladino.

Zaradi stalnega naraščanja števila gojencev pa se vodstvo Glasbene matice srečuje leto za letom s čedalje težjimi problemi: nastavljanje kvalificiranih učnih moči postaja čedalje težje, bodisi zaradi velikega finančnega bremena, bodisi zaradi dejanskega pomanjkanja usposobljenih glasbenih pedagogov na našem področju. Skrb vzbuja tudi delovanje šole GM v Gorici, kjer so prostori na razpolago popolnoma neustrezni za reden pouk. To močno ovira tudi prizadevanja, da bi čim prej začeli z rednim glasbenim poukom tudi v Beneški Sloveniji.

Odbor Glasbene matice si že leta prizadeva, da bi bila šola GM publicizirana. Šola ima za to vse potrebne rekvizite in sami funkcionarji na pristojnem ministrstvu v Rimu so to priznali ter izrecno izjavili, da bi ureditev, kakršno predlagamo za podržavljeno slovensko glasbeno šolo, mogla služiti za zgled pri reformi italijanskih konservatorijev, ki že davno ne ustrezajo več sodobnim pedagoškim načelom. Kljub vsemu temu pa se vprašanje publicizacije naše glasbene šole doslej ni premaknilo z mrtve točke, češ da država za to nima denarja. Mi se seveda ne moremo sprijazniti z dejstvom, da se usoda naše glasbene šole skuša povezati z usodo reforme italijanskega glasbenega šolstva, še manj pa z dejstvom (ali s pretvezo), da se podržavljenje naše šole (ki s svojo ureditvijo celo anticipira bodočo ureditev italijanskega glasbenega šolstva) odlaga zaradi «pomanjkanja ustreznih skladov».

ALFONZ GUŠTIN

Predstavništvo kmetov v komisijah EZIT

Predsednik Kmečke zveze Alfonz Guštin je najprej podčrtal zgrešeno gospodarsko politiko, ki je privedla do hude krize in še posebej prizadela kmetijstvo, kar se danes hudo maščuje in hkrati daje prav Kmečki zvezi, ki je na to opozarjala. Nato je navedel vrsto razlastitev, ki so pri nas najbolj prizadele našo nacionalno skupnost. Sedanji osimski sporazumi končno odpravljajo ovire za globlje prijateljstvo med sosednima državama, hkrati pa dajejo možnost za gospodarski razvoj in dokončno ureditev problemov slovenske manjšine. Novi zgodovinski moment pa ne spreminja le vloge Trsta in okolice, pač pa vse dežele in nudi tudi naši nacionalni skupnosti možnost gospodarskega uveljavljanja.

Sporazumi predvidevajo na Krasu prosto cono. Kmečka zveza je stalno sledila zadevi in problemom, ki iz nje izhajajo. O tem je Guštin dobesedno rekel: «Vedno in povsod smo se izrazili za koordinirano akcijo in za enoten nastop vseh organizacij, združenj in odborov, saj menimo, da je to problem celotne manjšine, ne pa posameznih organizacij ali vasi. V prvi vrsti je treba zaščititi interese tistih, ki bodo direktno prizadeti, s tem da se ustvari inštrument, ki bo omogočal aktivno sodelovanje vseh komponent, ki delujejo na tem delu Krasa, predvsem pa tistih, ki jim je naloga ščititi socialni in gospodarski napredek vse naše narodne skupnosti.»

Govornik je nato nadaljeval: «Doseči je treba predstavništvo v komisijah ustanove EZIT, ki naj bi po določilih realizirala prosto industrijsko cono na Krasu ter v deželnih organih, ki bodo izdelali študijo o možnostih uresničitve.»

Alfonz Guštin je nato podčrtal, da se je Kmečka zveza za vse to že zavzemala, da pa v pristojnih krogih vse zavlačujejo, kot bi se jim zdelo, da ni potrebno, da bi se v delo komisije vključili predstavniki najbolj prizadetih ljudi. Govornik je nato omenjal področni kmetijski načrt, nujnost javnih naložb za potrebe infrastruktur in neprestani strah pred vedno novimi razlastitvami ter končno birokratska zavlačevanja, ki so prinesla že toliko škode našim ljudem, kot na primer glede Kraškega zadružnega hleva v Praprotu, Kraške zadružne mlekarne na Repentabru, kar je vse že tako hudo škodovalo kraški živinoreji, da ne govorimo še o «Dolgi kroni» v dolinski občini.

«Nenaklonjenost in pomanjkanje dobre politične volje — je nadaljeval — se kaže tudi v dejstvu, da deželna uprava noče upoštevati upravičenih zahtev domačih kmetov in postaviti na čelo pokrajinskega kmetijskega nadzorništva in gozdarskega nadzorništva strokovnjakov, ki bi obvladali jezik ogromne večine kmetov tržaške pokrajine. Zahteve, ki so bile izražene v peticiji, ki jo je podpisalo 1095 kmetov in ki jo je delegacija naše organizacije izročila deželnemu odborniku za kmetijstvo skupno z bivšim predsednikom pokrajinskega združenja neposrednih obdelovalcev in ki so jih podprle vse občine naše pokrajine, pokrajinska uprava in sindikalne organizacije, niso naletele na nikakršen odziv. Nasprotno, danes na obeh nadzorništvih ni človeka, ki bi obvladal slovenščino.»

«V današnjem trenutku, ko upravičeno pričakujemo pri vseh javnih ustanovah večjo odprtost do naših problemov, ne smemo odnehati, ampak moramo še odločneje zahtevati, da se omenjena vprašanja rešijo na način, ki bo ustrezal potrebam naših kmetov.»

BOGO SAMSA

Sindikati in Slovenci vloga informacij

Bogo Samsa je podčrtal pravilnost usmeritve reševanj problemov v okviru splošnega demokratičnega razvoja italijanske družbe, ki prihaja do izraza ne samo z volilnimi premiki, temveč tudi v globokih socialnih in gospodarskih spremembah. V tem okviru pa je še zlasti važno sindikalno gibanje, vključevanje Slovencev v vodstvene organe sindikatov in politika sindikatov za zaščito vseh zatiranih ter torej tudi manjšin, še zlasti slovenske manjšine. V sedanjih pogojih izvajanja osimskega sporazuma bo odigralo odločilno vlogo razširjanje osnov oblasti, kot je to prišlo do izraza v tržaški pokrajini z novo levo upravo in kar — pričakujemo — mora priti do izraza tudi na deželi s koncem centrističnega upravljanja.

V tem procesu pa igrajo sredstva množičnega obveščanja zelo važno vlogo in je odločilno, da smo Slovenci tudi pri obveščanju javnosti protagonisti. Slovenci v Italiji smo s pomočjo agencije Alpe Adria ob aktivnem sodelovanju italijanske manjšine v Jugoslaviji stopili na področje modernih TV in drugih medijev. Vse do sedaj smo lahko govorili o «našem» samo, kadar je šlo za «Primorski dnevnik», za katerega nesporno velja načelo, da poroča izključno v interesu slovenske narodnostne skupnosti v Italiji. Sedaj pa ta kriterij velja širše, tudi za nove medije. Prav v tej zvezi pa je bistveno vprašanje reforme RAI, objektivnosti in pluralizma poročanja, na kar se lahko gleda izključno iz zornega kota interesov slovenske narodnostne skupnosti v Italiji kot celote z vso njeno razvejanostjo.

Končno je Bogo Samsa podčrtal interese vseh Slovencev za dosledno izvajanje osimskih sporazumov tudi glede gospodarskega dela in proste cone na Krasu, kar so prebivalci zainteresiranega področja dobro razumeli. Zavedajo se, da gre za stvarno možnost enakopravnega uveljavljanja na gospodarskem področju. To pa zahteva, da se odstranijo nekateri kričeči primeri diskriminacije, kot se dogajajo v tržaški trgovinski zbornici, kjer celo odbor za kmetijstvo ne zastopa predstavnik slovenske strokovne organizacije.

LUCIANO FELETIG

Preprečiti emigracijo beneških Slovencev

O raznarodovalnem procesu v Beneški Sloveniji je spregovoril predsednik Zveze slovenskih emigrantov Luciano Feletig. Najprej je navedel žalostno dejstvo, da se je število prebivalcev od leta 1921, ko je v Beneški Sloveniji živelo 40.000 Slovencev, zmanjšalo na približno polovico. To je tembolj zaskrbljujoče, ker tvorijo večino prebivalstva starejši ljudje, medtem ko je mladine, ki je porok za obstoj in nadaljnji razvoj, zelo malo.

Vzrok za tako stanje gre iskati predvsem v vladni gospodarski politiki, ki je načrtno težila za razselitvijo slovenske narodne skupnosti in jo skušala absorbirati v večinski narod. Ti naklepi so v preteklosti uspevali, ker beneški Slovenci niso imeli dovolj možnosti in moralne sile, da bi se temu uprli. Zato je danes, je poudaril Feletig, naloga nas vseh, da preprečimo nadaljevanje po poti, ki bi pripeljala do genocida, če ne fizičnega, pa vsaj narodnostnega in kulturnega.

Vsekakor pa trenutno stanje ni brez možnih rešitev, kajti marsikaj je že bilo storjenega in beneški Slovenci čedalje odločneje postavljajo zahtevo po svojih pravicah. Tako osveščanje je rezultat spontanega nastajanja skupin, društev in združenj, ki pa brez ugodne rešitve gospodarskih vprašanj ne morejo zagotoviti obstoja slovenske narodne skupnosti v Benečiji. Zaustaviti je treba odtok mladine, zato pa je potrebno ustvariti delovna mesta v domačih krajih in sicer v poljedelstvu, obrtništvu in tistih industrijah, ki bi ustrezale ambientalnim zahtevam.

Najnujnejše pa je osveščanje Slovencev, da se bodo borili za svoje pravice. Predsednik zveze emigrantov je še navedel nekaj pobud organizacije v letošnjem letu, med katerimi bo tudi 3. kongres, kjer bodo razpravljali o desetletnem delovanju zveze. Ob koncu se je zahvalil SKGZ za razumevanje.

VANDA OKROGLIČ

Prosveta v Podgori

Vanda Okroglič je govorila v imenu prosvetnega društva «Andrej Paglavec» iz Podgore pri Gorici. Dejala je, da so v Podgori obnovili prosvetno delovanje po skoraj dvajsetletnem mrtvilu. Pogoji za obnavljanje prosvetnega dela pa so zelo težki, saj povsem manjkajo primerni prostori. Med uspehi društva je brez dvoma ustanovitev pevskega zbora in postavitev spomenika padlim za svobodo v Podgori. Društvo je sodelovalo pri gradnji spomenika s SPZ iz Gorice in s krajevno sekcijo VZPI - ANPI. S prostovoljnim delom in raznimi prispevki je vaščanom uspelo zgraditi spomenik ob priliki 30. obletnice osvoboditve.

Vanda Okroglič je nato omenila potrebo, da so mladi prisotni tudi v gospodarskih dejavnikih, saj je gospodarstvo bistvene važnosti za našo skupnost.

SALVATORE VENOSI

Kanalski Slovenci kličejo k solidarnosti

Velika oddaljenost Kanalske doline od vseh slovenskih kulturnih središč je, po mnenju prof. Venosija, glavni vzrok za občutek osamljenosti tam živečih Slovencev. Toda pouk slovenščine v Ukvah, (ki ga vodi on sam), in zavzetost zanj, jasno izpričujeta ljubezen do lastnega jezika kanalskih Slovencev, ki tudi občutijo potrebo po vključevanju v splošen razvoj slovenske kulture. Nujna pa je pomoč vseh zamejskih Slovencev, da bi se uresničil prerod na skrajnem zahodnem robu slovenskega kulturnega prostora in narodnostnega ozemlja slovenske skupnosti v Italiji.

STANISLAV RENKO

Narodni dom pri Sv. Ivanu vrniti Slovencem

Stanislav Renko je spregovoril o Narodnem domu pri Sv. Ivanu in je v zvezi s tem navedel člen 7 osimske pogodbe, kjer je rečeno, da z uveljavitvijo te pogodbe preneha veljavnost londonskega sporazuma. Ena izmed prilog londonskega sporazuma pa je bilo tudi pismo italijanske vlade jugoslovanski vladi glede kulturnih domov v Trstu in v katerem je rimska vlada obveščala jugoslovansko, da bo tudi Narodni dom pri Sv. Ivanu dan na razpolago za uporabo kot dom kulture. Ker člen 8 osimske pogodbe zagotavlja, da bo «ta pogodba ratificirana čimprej mogoče in bo stopila v veljavo z dnem izmenjave ratifikacijskih listin je Stanislav Renko mnenja, da bi tisti, ki bi morda hoteli po začetku veljave osimske pogodbe člena 7 in 9 razlagati restriktivno, utegnili zanikati slovenskemu prebivalstva Trsta pravico do svetovanskega doma, češ da je zadevna priloga prenehala veljati.

Trenutno je na svetovanskem Narodnem domu napis ENAL in služi za skladiščenje kulis občinskega gledališča Verdi. Zato je Renko predlagal «naj izvršni odbor SKGZ vsekakor že pred začetkom veljave osimskega sporazuma zastavi vse sile in poskrbi za potrebne korake in ukrepe, da se obljuba italijanske vlade, izražena v prilogi londonskega memoranduma glede svetovanskega Narodnega doma, po tolikih letih končno uresniči že pred začetkom veljave osimske pogodbe».

IGOR KOMEL

Mladina v Gorici premalo prisotna

Nov zagon mladinskega delovanja na Goriškem, zagon, ki je še zlasti opazen v samem mestu, je v izvajanju Igorja Komela zavzemal prvo in najvažnejše mesto. Najvidnejši uspeh je v tem ustanovitev Mladinskega centra, ki ni tradicionalno mladinsko društvo, temveč združenje, ki zajema več oblik mladinskega delovanja, saj vključuje ŠZ Dom, taborniško organizacijo RMV, Mladinski krožek in Domsko skupnost gojencev dijaškega doma. Tudi na goriškem podeželju je v mladinskem udejstvovanju opaziti napredek, posebno tam, kjer delujejo mladinski odseki, bodisi v sklopu prosvetnega ali športnega društva, kot na primer v Štandrežu.

Vendar pa Komel meni, da na Goriškem mladina le počasi zadobiva svojo podobo, kljub sklepom posveta o mladini in posveta za goriška vprašanja. Predlogov je bilo veliko, storjenega pa je bilo precej manj ali zaradi premajhne informiranosti članic SKGZ ali pa zaradi njihove premajhne zavzetosti. Za prepotrebno informiranost in spoznavanje splošne mladinske problematike, predvsem pa za skupno načrtovanje smernic, bi bila nujno potrebna občasna posvetovanja, dvakrat ali trikrat na leto. Še zmeraj se prvenstveno postavlja vprašanje kadrovanja, ker je pravilno reševanje le-tega jamstvo za razvoj organizacije same in za smotrno vključevanje mladih.

Prisotnost mladih bi morala biti občutena tudi v vseh odborih, ki jih predvidevajo načrtovane spremembe, na katere mladina načeloma pristaja. Treba pa je še najti forsmulo za uresničitev te težnje, kajti mladina v okviru SKGZ nima lastne organizacije.

Zaključni del posega je Komel posvetil specifičnemu goriškemu vprašanju, točneje področnemu odboru za Goriško. Odbor SKGZ čaka veliko dela, še posebno se bo moral posvetiti gradnji Kulturnega doma, šolskim vprašanjem, razlaščanju slovenske zemlje in slediti političnemu dogajanju na občinski in pokrajinski ravni. Svojim nalogam pa bo kos, če bo prišlo med goriškimi članicami do enotnega nastopanja.

Gostje na nedeljskem občnem zboru SKGZ

Povzetki iz razprave na 11. rednem občnem zboru SKGZ

VILJEM ČERNO

Socialno in narodnostno perspektivo Benečiji

Viljem Černo je govoril o perečih problemih Beneške Slovenije. Dejal je, da je Beneška Slovenija področje gospodarske zaostalosti in množičnega odseljevanja, Benečija je obubožana zemlja, potres pa je stanje izredno poslabšal. Benečija nima večje proizvajalne dejavnosti. Glavni dohodki so pokojnine in denar izseljencev, kar pa ni perspektivno za razvoj. Tudi kmetijstvo in živinoreja propadata.

Černo je dejal, da se je temu treba zoperstaviti in izdelati nove načrte in smernice za obrambo interesov ljudi iz Beneške Slovenije. Zahteve niso dovolj, treba je izločiti realističen program za dinamični in perspektivni razvoj slovenskega življa v Benečiji. Slovencem je treba zagotoviti šole in doseči njihove pravice v občinah in drugih upravnih organih, treba je pospeševati ekonomski razvoj in kulturno rast prebivalstva.

Černo je nato dejal: «Beneška Slovenija se ne zadovoljuje več s postopnim in prepočasnim reševanjem problemov, temveč se bori za najširšo možno zaščito beneških Slovencev v duhu italijanske ustave in osimskih sporazumov. Pričakujemo nove perspektive v razvoju in preporodu naših krajev. Upoštevati je treba naše specifične potrebe, da bomo tako živeli enakopravno, da bodo naši kraji razviti kot ostali kraji v deželi in da se bomo izvlekli iz zaostalosti, represije in depopulacije.»

Černo je nato še enkrat podčrtal važnost slovenske šole v Beneški Sloveniji, ki «mora zagotoviti občutek narodne pripadnosti in ki se bo morala povezati z jezikom in tradicijo slovenskih ljudi». Černo je svoj poseg zaključil z ugotovitvijo, da beneški Slovenci pričakujejo obdobje konkretne in realne demokracije na ekonomskem, šolskem in političnem področju.

BRANKO JAZBEC

Mladinski krožek in mladi v družbi

Ocena dveletnega obdoja med občnima zboroma SKGZ je pozitivna, ker se je pričela temeljitejša obravnava mladinske problematike — je v uvodu ugotovil Branko Jazbec. Posebno pomemben je bil posvet o mladini, ki pa še zdaleč ni izčrpal vseh argumentov in postavil vseh možnih smernic delovanja na mladinskem področju. Precejšnja zamuda v obravnavi tega vprašanja in pa njegova velika dinamika ne dopuščata več odlašanja.

Huda gospodarska kriza je mladinsko vprašanje v državnem merilu še zaostrila saj je obseg mladinske brezposelnosti močno zaskrbljujoč in odločujoče vpliva na krizo vrednot. To se odraža tudi pri slovenski zamejski mladini, ki je še vedno prepričana, da je prepuščena sama sebi, kljub začetnim korakom SKGZ, da bi vključila mladino v soodločanje o manjšinskih vprašanjih.

Po splošnejšem pregledu je Jazbec orisal delovanje tržaškega Mladinskega krožka, ki je v zadnjem obdobju težilo predvsem k zbližanju z organizacijo slovenske katoliške mladine in k sensibilizaciji italijanske demokratične mladine. Na obeh področjih so bili doseženi vidni uspehi, kar pomeni novost v mladinskem političnem življenju, novost, ki ji gre vsa pozornost SKGZ. Dopolnilno izobraževanje mladih je od nastanka MK njegova prvenstvena skrb pri kateri mu nudi dragoceno pomoč SLORI, ki spodbuja mlade k raziskovalni in študijski dejavnosti.

KARLO PRIMOŽIČ

Goriška konzulta pomemben dejavnik

Primožič je posvetil svoj poseg predvsem dvema vprašanjema, in sicer vprašanju goriške občinske konzulte za vprašanja slovenske manjšine in vprašanju priprav na izvajanje osimskih sporazumov na Goriškem.

Občinska konzulta za slovenska vprašanja je važen organ, ki nima precedensa v tukajšnji pravni ureditvi. Čeprav deluje le nekaj mesecev, so njena prizadevanja rodila že določene uspehe, kar je treba pripisati tudi enotnosti gledišč, ki se v njenem okviru izoblikujejo v zvezi s posameznimi vprašanji. Konzulta se je med drugim zavzela za premestitev tovornega postajališča, vendar je v tem primeru nastopila z določeno zamudo, tako da ji kljub vsem prizadevanjem ni uspelo, da bi dosegla svoj namen. Vse kaže, da bo več uspeha imela akcija, s katero se je konzulta lotila vprašanja lokacije slovenske šole v okviru novega regulacijskega načrta za goriško občino. Konzulta deluje na povsem strokovni podlagi, pri tem pa ji je nujno potrebna moralna podpora, ki ji jo lahko nudi Slovenska kulturno - gospodarska zveza. Zato si konzulta mnogo obeta od novega teritorialnega odbora zveze za Goriško.

Glede priprav na izvajanje osimskih sporazumov je govornik poudaril pomen trdne gospodarske podlage za vsestranski razvoj slovenske narodnostne skupnosti v deželi Furlanji - Julijski krajini. Žal je danes na Goriškem opaziti, da o pripravah na poosimske naloge skoraj ni mogoče govoriti, medtem ko bi bilo treba nasprotno pravočasno preučiti vse možnosti, ki jih sporazumi nudijo na raznih področjih, predvsem pa v gospodarstvu. Tudi na tem področju, kakor na vseh drugih resorjih manjšinskega udejstvovanja, bo treba brez vsakega odlašanja pospešiti delo in prizadevanja ter preiti na večjo in bolj razvejano iniciativnost.

SAMO PAHOR

Premalo odločnosti

Prof. Samo Pahor je očital SKGZ, predvsem njenemu vodstvu, premajhno učinkovitost zaradi premajhne odločnosti in zgrešenega načina dela. Ljudje so za odločnejši nastop, posebno je treba glede tega omeniti mladino, ki je brez strahu in pomislekov, ki jih imajo starejši ljudje. Toda glavni odbor SKGZ je — po njegovem — le prikimoval, kar da je hromilo zagon. Od tod capljanje za dogodki, od tod zapoznel nastop v javnosti po Osimu z neprepričljivimi argumenti.

Samo Pahor je v zvezi s tem očital tudi našemu dnevniku, da ni prinašal protiargumentov na kampanjo proti Osimu, z izgovorom češ da ne smemo ljudem jemati poguma. Slovenski prosvetni zvezi je očital, da ne poskrbi dovolj za politično izobrazbo in da bi morala smotrneje izkoristiti možnost uporabe predavateljev. Končno je izrazil mnenje, da bi se ne smeli kampanjsko zaganjati in postavljati abstraktnih zahtev, pač pa načrtno in konkretno delovati za dosego posameznih ciljev. «S primernim nastopom — je rekel Samo Pahor — lahko dosežemo svoje pravice tudi brez preambul in platonskih mednarodnih dogovorov.»

STOJAN SPETIČ

Za širše osnove SKGZ

Slovenci se moramo temeljito pripraviti na obdobje uresničevanja osimskih sporazumov in globoke družbene ter gospodarske spremembe, ki jih prinašajo. Še posebej pa se moramo usposobiti za delikatno obdobje odločilnega političnega boja za okvirno in globalno zakonsko zaščito manjšine in njenih temeljnih razvojnih interesov.

Ne gre tu samo za občasne enotne nastope, pač pa za nujnost splošne mobilizacije vseh razpoložljivih sil, da bomo bitko dobili z najboljšimi dosegljivimi rezultati. To je namreč obdobje stalnega in ustvarjalnega pritiska, v katerem naj se manjšina takoj uveljavlja kot osebek pri krojenju lastne usode, torej intenzivnega dialoga z zakonodajnimi telesi in političnimi silami, preko katerih se izražajo.

SKGZ taka, kot je (se pravi zveza organizacij s prvenstveno usmerjevalno vlogo, nekakšen «mnenjski vodnik») nikakor ne zadostuje. Postavlja se politični problem spreminjanja zveze v organizacijo, ki naj bo sposobna organizirati čimvečje števil Slovencev v množično gibanje za njihove pravice, iz katerega naj organizirane politične silnice črpajo moč in predloge. Pogoj za to pa je najširša angažiranost vseh zavestnih in naprednih dejavnikov, obenem pa tesnejša povezava zveze s politično, družbeno in kulturno stvarnostjo v naši deželi, tudi upoštevajoč javne in upravne razčlembe, v kateri se odraža naša prisotnost. Zveza se ne sme ozirati samo v nekakšen «manjšinski geto», niti zapirati v organizacijske in psihološke oklepe, značilne za protislovne in negativne zgodovinske okoliščine, v katerih je nastala in delala.

Zveza pa ne bo nikoli premostila danes ozke vloge mnenjskega vodnika, če ne bo na drznejši način načela vprašanja lastne strukture in notranje dialektike, oziroma pluralizma stališč, ki se oblikujejo v naši sredi in prihajajo do veljave. Razmisliti in sklepati mora o večji odprtosti svoje vsakdanje prakse, kakor tudi sistema oblikovanja svoje politike ter izražanja svojih vodilnih organov.

Težko je spremeniti preizkušene metode, vendar bi kazalo razmisliti, na primer, o spremembi pravil tako, da bi «kongresna faza» bila širša, bolj odprta soudeležbi. Tako bi morali časovno uskladiti občne zbore članic in celičnih struktur le-teh pred občnim zborom Zveze, da bi ta bil zgolj sinteza širše razprave. V tej «kongresni fazi» bi članstvo lahko vzporedno vodilo vodstva svojih organizacij in odposlance na občni zbor Zveze.

Predlog navdihuje skrb za večjo širino in angažiranost Zveze, kateri pridajamo v tej odločilni fazi boja za naše narodne pravice veliko težo in tej teži ustrezno pozornost.

VITO SVETINA

Soustvarjalci novih gospodarskih odnosov

Letošnji občni zbor Slovenske kulturno - gospodarske zveze se odvija v novem položaju, ki je nastal po ratifikaciji osimskih sporazumov. Ta novi moment nalaga med drugim naši manjšini nalogo, da napne vse sile, da se bo tudi na gospodarskem področju uveljavila kot subjekt in kot enakopraven partner pri soodločanju o vsem, kar zadeva priprave na izvajanje osimskih dogovorov. Naša manjšina si mora zagotoviti udeležbo in prisotnost v vseh organih, ki se bodo ukvarjali s to problematiko in v vseh ustreznih dejavnostih.

Za to pa potrebuje naša narodnostna skupnost ustrezne strukture, ki naj hkrati predstavljajo tudi osnovo za naše pojavljanje navzven. Pri tem stopa v ospredje zlasti problem vzgoje mladih kadrov, pa tudi prizadevanja za okrepitev delovanja naših gospodarskih organizacij, kot sta zlasti Kmečka zveza in Slovensko gospodarsko združenje, ter za zagotovitev nove vsebine njihovemu delu. Pri tem je treba upoštevati zlasti nujnost integracije naših gospodarskih struktur in vzpostavitve tesnejšega in vsestranskega sodelovanja z drugimi gospodarskimi strukturami v deželi Furlaniji - Julijski krajini in v matični domovini.

S tem namenom se pripravlja tudi reorganizacija Slovenske kulturno - gospodarske zveze, ki na ob sodelovanju SGZ, KZ in drugih organizacij z gospodarskega področja omogoči naši manjšini, da bo dejansko postala dejavnik v prvi osebi. Sama reorganizacija pa še ne zadostuje: izdelati je treba tudi program za nadaljnje delovanje v nakazane smeri, se pravi izdelati je treba novo «strategijo po Osimu».

EDVIN ŠVAB

Baza SKGZ

Edvin Švab je svoj poseg razčlenil na niz vprašanj, katerim je skušal dati ustrezen odgovor in hkrati preveriti njegovo pravilnost v luči razprave, ki je sledila predsednikovemu poročilu. Prvo vprašanje, na katero naj bi razprava dala odgovor, se nanaša na bazo SKGZ. Bazo naše krovne organizacije predstavljajo vse tiste sile, ki so pripravljene sprejeti poziv na akcijo v obrambo in za uveljavljenje enakopravnosti Slovencev kot posameznikov in narodne skupnosti kot celote. Na nekem določenem območju pa se lahko prepletajo številne baze: v dolinski občini na primer se prepletajo baze KPI, PSI, SKGZ in SSk. Pri tem je za nas Slovence lahko naravno, da se prav na podlagi teh različnih baz zapremo v nekakšne hermetične separeje, v katerih nepovezano rešujemo vsi iste ali skoraj iste probleme in jih rešujemo vsak posebej z iskanjem lastne formule in na koncu ugotovimo, da je za zmago potrebna čim enotnejša osnova.

Naslednje vprašanje se nanaša na ugotovitev naših zaveznikov in prijateljev. Na to vprašanje bi lahko odgovorili, da so naši prijatelji vsi, ki z načelnimi stališči in tudi konkretno razumejo zahteve po enakopravnosti Slovencev kot posameznikov in kot narodne skupnosti. In prav na te prijatelje ali zaveznike se moramo opirati v našem nadaljnjem boju za dosego svojih pravic. To nam skratka narekuje, da se pri svojih prizadevanjih naslonimo in sodelujemo z vsemi naprednimi silami v državi.

Pa še vprašanje o tradicionalnosti naših struktur. Spričo dinamičnosti našega časa bi lahko rekli, da so naše slovenske strukture na splošno še preveč utesnjene še iz časov, ko smo bili zaprti in nas razen redkih izjem nihče ni priznaval in upoštevaval. In, končno, vprašanje o prisotnosti Slovencev v javnem življenju. V glavnem velja, da smo Slovenci bolj prisotni v javnem življenju kot italijanski sodržavljani. To prisotnost pa moramo še okrepiti, in sicer povsod, kjer je potrebno uveljavljati demokracijo in s tem skrajšati pot do enakopravnosti. Zato se moramo Slovenci usposabljati in pripravljati za sprejemanje odgovornih funkcij povsod, kjer se nam nudi priložnost in kjer je to neobhodno potrebno. Konkurirati in potegovati se moramo za vsa tista mesta, ki smo jih sposobni opravljati.

VLADIMIR VREMEC

Prenesti v prakso dognanja raziskav

Dr. Vladimir Vremec je govoril o slovenskem raziskovalnem inštitutu (SLORI), ki je nastal iz potrebe, da se Slovenci čedalje bolj strokovno in enakopravno vključujemo v dogajanja v prostoru, kjer živimo in zato SLORI veliko prispeva v boju slovenske skupnosti, da postane subjekt v tukajšnji stvarnosti. SLORI je združil okoli sebe skoraj ves intelektualni potencial naše manjšine, kar je pomemben korak v razvoju naše skupnosti, ki naj v doglednem času premosti zaostanek zlasti na ravni sooblikovanja in soodločanja na najrazličnejših področjih družbenega življenja, posebno na urbanističnem in gospodarskem.

Nadalje je treba podčrtati napor, da si slovenska skupnost izoblikuje potrebne strokovne kadre, ki pa jim je treba nuditi priložnost, da se uveljavijo. To pa pomeni delati na daljši časovni rok. SLORI — je podčrtal dr. Vremec — nima za vse naše odprte probleme rešitve v predalu, kajti smo v zaostanku na področju raziskovalnega dela, velike težave pa povzročajo tudi pomanjkljive gmotne razmere in pomanjkanje celodnevno zaposlenih profesionalnih strokovnih kadrov. Deželna uprava, na katero je bila naslovljena ustrezna prošnja za pomoč, te še ni vzela v poštev.

Nato je dr. Vremec govoril o diskusijah o usmerjanju raziskovalnega dela in o dejavnosti inštituta nasploh. In je pri tem prišel do ugotovitve, da SLORI ne more svojega časa posvečati zgolj raziskovalnim dejavnostim, ker ima inštitut v zamejstvu drugačne funkcije kot drugod. Upravičena pa je zahteva, da skuša inštitut sprožati diskusijo o čim številnejših zamejskih odprtih vprašanjih, da jih vsaj načne in po možnosti nakaže pot za njihovo rešitev.

V naslednjem je dr. Vremec navedel, kaj vse je SLORI v preteklih treh letih napravil, posebej je omenil urbanistične predloge za devinsko - nabrežinsko občino, sodelovanje pri oblikovanju predlogov za urbanistično ureditev kraškega področja tržaške občine, nadalje posvet o šolstvu in nedavni simpozij o socialno - gospodarski in prostorski problematiki Slovencev v zamejstvu.

Svoja izvajanja je dr. Vremec nadaljeval takole: «Današnji občni zbor nudi priložnost, da se vprašamo, kako zbrani material in spoznanja prenesti v prakso.» Končno je podčrtal, da je nedavni simpozij jasno pokazal, kako malo razveseljivo je splošno družbeno stanje v vaseh tržaške okolice, kamor bo treba usmeriti akcije organizacij, ki se ukvarjajo s socialnimi in gospodarskimi vprašanji.

Predstavniki manjšin na občnem zboru

FELIKS WIESER — tajnik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem:
Formalna enakopravnost ne zadostuje, potrebna je tudi gospodarska enakopravnost manjšine . . .

FILIP WARASCH — tajnik Narodnega sveta koroških Slovencev:
Enotnost koroških Slovencev je bila odločilna za uspešen bojkot genocidnega preštevanja manjšine . . .

LUIGI FERRI — predsednik Unije Italijanov za Istro in Reko:
Malo more narediti manjšina, če večinski narod zavzeto ne sodeluje pri njenih težnjah, problemih in skrbeh . . .

STANISLAV BOLE

Odpiranja možnosti gospodarskega sodelovanja

Predsednik Slovenskega gospodarskega združenja je posvetil dober del svojih izvajanj osimskemu sporazumu. Ta sporazum — je dejal — načelno odpira zelo široke možnosti za nadaljnji razvoj gospodarskega sodelovanja med Italijo in Jugoslavijo. Sporazum podpirajo vsi napredni poslovni krogi v Italiji, še toliko bolj pa v naši deželi, ki se razprostira ob meji s sosedno republiko. Glede bistvenih točk, ki jih vsebuje sporazum, pa je uspeh njihovega izvajana odvisen v veliki meri ne le od tega, kako se jih bo lotila večina, ampak tudi od tega, kako se bo znala v poosimske dejavnosti vključiti in integrirati naša narodnostna skupnost.

Glede polemik v zvezi z nameščanjem delovne sile v bodoči industrijski coni na Krasu, je Bole opozoril, da je pomanjkanje delovne sile na našem področju le navidezno, saj lahko potencialno računamo na povratek velikega števila izseljencev iz naših krajev, če bodo tukaj na razpolago delovna mesta.

V nadaljevanju svojega posega je Bole opozoril na dejstvo, da se je manjšina doslej ukvarjala pretežno s političnimi vprašanji, zanemarjala pa je druga, prav tako važna vprašanja, kakršno je na primer vprašanje gospodarske enakopravnosti našega življa v Italiji. Prav zato je treba vztrajati pri zahtevi, naj nam bo priznana odškodnina za škodo, ki nam jo je na gospodarskem področju prizadejal fašizem. V okviru novih perspektiv, ki jih odpira osimski sporazum, se bo v bližnji prihodnosti močno povečalo povpraševanje po strokovnih kadrih. Temu vprašanju moramo posvečati še posebno pozornost in s tem v zvezi moramo zahtevati izpopolnitev naših šolskih struktur, predvsem z ustanovitvijo industrijskega tehničnega zavoda in z organizacijo tečajev za vajence v slovenščini. Doseči moramo tudi, da bodo predstavniki naših organizacij, SKGZ, SGZ in drugih, konkretno sodelovali pri pripravah na izvajanje osimskih dogovorov, in sicer na vseh ravneh in od vsega začetka. Za vse to pa je potrebno, da se v prihodnje okrepijo tako krovna organizacija kakor tudi njene članice, zlasti tiste, ki se ukvarjajo z gospodarskimi problemi, ter da še bolj razvijejo vzajemno delovanje, upoštevajoč pri tem samostojnost posameznih organizacij.

Stanko Bole je tudi zavrnil trditve Sama Pahorja o nereagiranju na protiosimsko kampanjo tako Zveze kot Primorskega dnevnika in dejal, da je naše zadržanje narekovala skrb, da ne bi šli na tisto linijo, ki so jo nasprotniki osimskega sporazuma v njegovi celoti hoteli izsiliti za svoje namene, ki so proti interesom Trsta in predvsem proti interesom Slovencev.

EMIL BOLE

Važnost združevanja sil v športu

Emil Bole se je dotaknil problematike ZSŠDI. Dejal je, da se je v zadnjem času pri večini slovenskih športnih delavcih utrdila želja po sodelovanju med raznimi društvi in po skupnem pristopu k reševanju skupnih problemov. Združevanje sil ugodno vpliva na kvalitetno rast našega športa. Kakovost je danes važna, saj je logična posledica množičnosti.

Nove oblike organiziranja športa zahtevajo tudi boljše pogoje dela. Reprezentančne ekipe, to je selekcije najboljših športnikov v raznih disciplinah so pokazale važnost združevanje sil. V tej smeri bo treba še nadalje delati.

Pojavila se je potreba po športni organizaciji, ki bi bila odraz vseh naših športnih društev, to bi zagotavljalo uspešnost našega športa, naše združene ekipe bi lahko uspešneje tekmovale z italijanskimi.

Bole je nato omenil še vprašanje trenerjev, ki naj bi bili strokovno in družbeno - politično usposobljeni. Za kakovostno rast našega športa so važni tudi primerni objekti, Bole je omenil izgradnjo slovenskega športnega centra. Svoj poseg je zaključil z željo, da bi bile športne organizacije in društva tesneje povezana z vsemi ustanovami, ki delujejo na manjšinskem področju.

FRANC ŠKERLJ

Slovenska šola in šolska reforma

V svojem posegu v razpravo se je dr. Franc Škerlj lotil sicer dveh vprašanj, vendar je prvenstveno ostal pri vprašanju šole. V zvezi s tem je podčrtal zelo aktualen in važen problem, problem šolskega okraja, za katerega je rekel, da je to za našo šolo nujnost, hkrati, da so se zanj izrekli praktično vsi Slovenci. Nato je prešel na vprašanje reševanja vseh tistih problemov, ki pridejo v poštev v zvezi z novim stanjem na našem področju, vrhu tega se bliža tudi šolska reforma, kjer imamo mi veliko reči. Ker vemo, kako so italijanske oblasti ravnale z nami doslej, se bo treba pomujati, da uveljavimo svoje zahteve pri reševanju zelo perečih problemov, ki so povezani s šolstvom. Gre za dejstvi, da bomo prav v zvezi z novonastalim položajem potrebovali veliko strokovnjakov, zato potrebujemo in hočemo strokovne šole vseh tistih strok in smeri, kot jih ima večinski narod, kajti naš mladenič, naše dekle, ki nima možnosti, da se izšola za poklic v svoji šoli, mora v italijansko in s tem je za nas že izgubljen. Končno je treba poudariti tudi dejstvo, da imamo mi določeno prednost pred drugorodnim prebivalstvom, ker imamo dvojno kulturo. Vse to je treba v novonastalem položaju uveljaviti.

Na koncu je dr. Škerlj pozval občni zbor, naj bi SKGZ izrazila solidarnost s prof. Samom Pahorjem, ki bo moral v torek (torej že včeraj) ponovno pred sodnike zaradi tega, ker skuša uveljaviti uporabo materinščine.

JOŽE KOREN

Novinarski kadri organska povezava PD-SKGZ

Sklicujoč se na predsedniško in tajniško poročilo in na posvet SKGZ o Primorskem dnevniku je Jože Koren pritrdil, da vsi sklepi posveta še niso bili uresničeni, kar pa je treba v veliki meri pripisati tudi objektivnim pogojem, ki so sicer tudi tehnološki in finančni (glede na pomanjkanje vsake podpore dnevniku iz javnih sredstev), so pa v prvi vrsti kadrovski. Uredništvo je v prehodni fazi, ko starejši novinarji odhajajo, novi pa prihajajo v premajhnem številu. Ne gre tudi le za vprašanje šolanih kadrov, marveč celo za ljudi sploh, ki bi se posvetili novinarskemu poklicu. Problem je še toliko resnejši, ker ne gre samo za Primorski dnevnik, marvec za vsa sredstva obveščanja, s katerimi razpolaga manjšina danes, pač pa tudi za tista, s katerimi bo razpolagala verjetno v bližnji prihodnosti. Uredništvo samo vlaga precejšnje napore za vzgojo novih kadrov, nudi možnost prakticiranja in tudi štipendiranja, vendar pa je treba k vprašanju pristopiti bolj načrtno in v okviru splošne skrbi za usmerjanje in zaposlovanje mladih ljudi. To pa je dolžnost vseh, saj tudi Primorski dnevnik ni le stvar uredništva, marveč vse skupnosti, ki se zaveda njegove vloge in jo priznava.

Jože Koren je nato opozoril na vlogo Primorskega dnevnika v poosimskem obdobju, ki bo zahtevalo od časopisa strokovno poglobljeno obravnavanje v prvi vrsti gospodarske problematike. Kakor se bo morala za te naloge usposobiti naša zveza in vse njene strukture, tako se bo moral tudi Primorski dnevnik. V reorganizaciji oziroma v formiranju področnih in območnih odborov z večjimi pristojnostmi od dosedanjih komisij in referatov se kaže priložnost tudi za večje in boljše izkoriščanje sredstev informacij in v prvi vrsti časopisa. Nujno je zato, da je v vsakem obdoru prisoten novinar ne toliko kot poročevalec, marveč kot aktivni član odbora, da bo v njem poglabljal svojo vednost o posameznih vprašanjih. Prav tako bo potrebna večja in boljša organska povezanost dnevnika s strukturami SKGZ v sodelovanju v obeh smereh, t. j., da bi tudi člani odborov in članice Zveze bolj sodelovali z dnevnikom.

Samo po sebi je seveda razumljivo — je dejal Koren — da je dnevnik odprt tudi do vseh drugih družbeno - političnih dejavnikov, kar predpostavlja tudi njihovo odprtost do dnevnika ob spoštovanju njegovih širokih, pa vendar tudi jasno določenih idejno - političnih okvirov. Vloga dnevnika je, da z «vsakodnevnim bojem za naše narodnostne pravice prispeva k izboljšanju položaja in ustvarja pogoje za povezovanje Slovencev različnih idejnih in političnih smeri v tem boju.»

MARKO KRAVOS

Več pozornosti kulturni ustvarjalnosti

Marko Kravos je govoril o slovenskih ustvarjalcih v zamejstvu. Le-ti nimajo neke lastne organizacije, vseeno pa je njihov delež skupnosti velik. To potrjuje vedno številnejše in kvelitetno literarno, likovno, glasbeno in gledališko ustvarjanje. Poleg tega delujejo pri nas še kvalitetni arhitekti, filmski ustvarjalci in drugi poustvarjalci.

Kreativnost naših ljudi se je okrepila v ugodnejših političnih razmerah in ob podpori številnih organizacij, ki so včlanjene v SKGZ. «Razvoj umetniških zvrsti je predvsem odraz vzpodbudnega povečanja kulturnih potreb naših ljudi», je dejal Kravos. «Obenem pa je znak naše vitalnosti in tudi sredstvo za krepitev samozavesti in samopotrjevanja naše skupnosti». Zato je treba problemu ustvarjalnosti posvečati vedno večjo skrb. Pred nami je namreč še vrsta nerešenih vprašanj, kot so pomanjkanje razstavnih prostorov, razstavne politike, pomanjkanje kritikov, publicistov, umetnostnih in literarnih zgodovinarjev ter drugih kulturniških profilov.

Kravos je nato opozoril, da bi moral bodoči odbor za kulturo in razne kulturne ustanove sodelovati pri razpravi o slovenščini v javni rabi, ki jo bo organizirala v prihodnjih mesecih SZDL. Jezik je nepogrešljivi nacionalni atribut in ga je zato treba ustrezno razvijati in gojiti. Pri nas je to vprašanje še posebno važno, saj kvaliteta slovenskega jezika ni v naših javnih občilih, v šolah, pri javnih razpravah najboljša. «Prav je», je zaključil Kravos, «da se vključimo v omenjeno razpravo o jeziku.»

DINO RONER

SKGZ na Goriškem po posvetu v Sovodnjah

Sklicujoč se na posvet SKGZ v Sovodnjah je Dino Roner govoril o potrebi okrepitve politične in organizacijske navzočnosti Zveze na Goriškem. Sedanje pomanjkljivosti so posledica nagle rasti našega gibanja in njegove vse večje razvejanosti.

Zato je potrebna takšna sestava goriškega zastopstva v vodilnih telesih SKGZ, ki bo na temelju sprejetih smernic sposobno zagotavljati večjo učinkovitost v narodnobrambnem delu na Goriškem. V okviru enotnosti gre za okrepitev območne dejavnosti v reorganizaciji struktur SKGZ.

Srednjeročni razvojni načrt mora upoštevati pestrost družbeno - političnega življenja na Goriškem in zagotoviti našo navzočnost na vseh področjih, ki so za nas življenjsko važna: na kulturno - prosvetnem, gospodarskem, vzgojno - izobraževalnem, mladinskem, športnem in rekreacijskem. S tem v zvezi je načrtneje pritegovati strokovne ljudi in vzgajati kadre za tiste sektorje, kjer nam primanjkujejo.

Dino Roner se je potem zadržal pri vzgoji mladih in njihovem vključevanju v vsa telesa SKGZ.

V zvezi s specifičnimi vprašanji se je zadržal pri dograjevanju kulturno - prosvetnih objektov in gradnji gledališče in športne dvorane v Gorici. Gre za to, je dejal, da ne bomo samo večji potrošniki kulture, marveč tudi njeni ustvarjalci. Odstraniti je treba prostorsko krizo šole GM, okrepiti knjižničarstvo, zbirati narodno blago in ohranjati partizansko zgodovino. Posebno pozornost je treba posvečati Doberdobu in Brdom, razširitvi gospodarske organizacije na Goriško in okrepitvi športnega življenja.

LUCIJAN VOLK

Urbanistični načrt in kraški rezervati

Delegat Kmečke zveze Lucijan Volk je v svojem posegu poudaril vlogo kmetijstva kot gospodarske panoge, ki naši manjšini zagotavlja trdne korenine na narodnostnem ozemlju, kar je bistvenega pomena za njeno obravnavanje po teritorialnem (in ne številčnem) kriteriju, kot sta potrdili mednarodna konferenca o manjšinah leta 1974 in tudi letošnji simpozij slovenskega raziskovalnega instituta.

Zato se mora naša narodnostna skupnost najprej sama bolj zavedati njegovega pomena in si mora prizadevati tudi pri večini vzbujati večje upoštevanje potrebnega gospodarskega sektorja, ki so ga doslej dosledno zanemarjali, s škodljivimi posledicami za vse gospodarstvo, kot dokazujejo visoki primanjkljaji pri uvozu kmetijskih pridelkov. Kmetijstvo zasluži zato, zaradi zatona «konsumistične družbe» in težav pri zaposlovanju v industriji, primerno upoštevanje v okviru splošnega gospodarskega načrtovanja.

Reševanja manjšinskih vprašanj ni mogoče prepuščati sami manjšini, ki bi jih sama ne zmogla, zanje se mora zavzeti tudi večina, predvsem v krajevnih upravah. Velikega pomena za vprašanje krajevnega kmetijstva bi na primer mogla biti vloga kraške gorske skupnosti, ki pa na žalost še ni začela delovati.

Govornik je opozoril na nekatere nujne obveznosti manjšinskih organizacij v usklajenem nastopu za izboljšanje urbanističnega načrta in glede kraških naravnih rezervatov, o katerih se je zopet začela razprava v deželni upravi. Izrazil je odobravanje aktivni (ofenzivni) usmeritvi poročil, pri čemer je omenil vsaj delni uspeh odločnosti Kmečke zveze pri zahtevi po dvojezičnem poslovanju komisije za kmečki seznam, kljub trmi vodstva tržaške trgovinske zbornice, ene med preostalimi trdnjavami nazadnjaškega šovinizma. Enako odločno bo treba nastopati za pravično ureditev vprašanja vodstev kmetijskega in gozdarskega nadzorništva. Neupravičeno je vsako pretirano poudarjanje naših oblasti, ki bi moglo voditi v podcenjevanje prehojene poti; nasproto, obvezen je optimizem v nadaljevanju vztrajnih naporov k popolnemu družbenemu in narodnostnemu uveljavljanju naše skupnosti.

DUŠAN KOŠUTA

Še 2500 partizanov brez priznanega statusa

Član pokrajinskega odbora VZPI - ANPI Dušan Košuta je spregovoril o vprašanjih in problemih omenjene organizacije. Potem ko je poudaril važnost osvobodilnega boja, je dejal, da se je na vsedržavnem kongresu zveza odločno zavzela za ratifikacijo osimskega sporazuma in za odobritev zakona o globalni zaščiti Slovencev v Italiji. V tem smislu je bil na kongresu izglasovan sklep, ki je obvezal najvidnejše člane zveze, da se v senatu, parlamentu, v raznih ministrskih odborih in komisijah zavzemajo za uresničevanje omenjenih določil.

Košuta se je nato dotaknil še perečega vprašanja o priznanju statusa borca. Kosuta je dejal, naj se prošnje za priznanje statusa rešijo na pristojnem ministrstvu čimprej. Že več kot 30 let velik del borcev nima priznanega statusa borca — partizana. To je huda krivica, ki ni v čast predpostavljenim organom v Rimu, ki to rešujejo. Še vse preveč zapletenih birokratskih ovir otežkoča priznanje statusa, poleg tega zahtevajo rimske oblasti kopico podrobnih podatkov o bivši borčevski dejavnosti, neglede na «uverenje» iz Beograda. Na našem območju bi moralo biti še približno 2500 bivših partizanov, ki jim statusa borca še niso priznali.

Nato je Dušan Košuta pozval, naj se čimvečje število ljudi vključi v VZPI - ANPI. Da lahko kdo postane član zveze, ni nujno, da je bivši partizan. V zvezo so vabljeni svojci padlih, interniranci in vsi, ki želijo dati organizaciji svoj doprinos. Organizacija je strankarsko neodvisna, čeprav zagovarja naprednа in demokratična načela v družbi.

MIRAN HROVATIN

Alpe-Adria sodobni medij

Obveščanje italijanske javnosti o problematiki slovenske narodnostne skupnosti v Italiji in demokratično informiranje o dogajanju v Furlaniji - Julijski krajini sta bili povod za ustanovitev televizijske agencije Alpe Adria, je uvodoma dejal Miran Hrovatin. Največji del dejavnosti agencije, ki ji ratifikacija osimskih sporazumov nalaga nove naloge, poteka preko koprskega ekrana in sicer v vsakodnevnih oddajah v italijanščini, predvajani pa so bili tudi daljši prispevki, ter enkrat tedensko v slovenščini. Toda agencija je pripravila vesti tudi za ljubljansko televizijsko hišo in jih preko nje posredovala celotni jugoslovanski televizijski mreži. Nadalje sodeluje agencija z angleško mednarodno mrežo Visnews ter poroča za jugoslovansko tiskovno agencijo Tanjug. Sredstva kot tudi zmogljivosti pa so za tako razvejano dejavnost precej omejene in je nujna tako tehnična kot kadrovska okrepitev, če naj bo agencija kos vsem kakovostnim skokom in izboljšavam, ki jih narekuje nov razširjen program, ki predvideva slovenski tv dnevnik po koprskem kanalu.

Obenem je treba pomisliti na to, da bo italijanska radiotelevizija v kratkem uvedla deželne programe in tudi oddaje v slovenščini, kar bo agenciji naložilo nalogo po večji privlačnosti in poglobljenosti, da bi se uspešno upirala konkurenci. Uspešno, napredno in tudi tehnično dobro podano televizijsko obveščanje je v interesu celotne slovenske narodnostne skupnosti, zato se mora le-ta zavzeti, da bo agencija s tehničnega in novinarskega vidika kos svoji nalogi.

Cena nafte ni dosegla «plafona»

ZDA uvozijo ogromno «črnega zlata», ki ga trenutno največ načrpa SZ

Cena nafte še zdaleč ni dosegla «plafona». Ko so se pred nedavnim sestali ob Perzijskem zalivu predstavniki trinajstih držav članic OPEC, torej držav, ki nafto izvažajo, je prišlo sicer med njimi do razcepa, ker je večina petrolejskih držav sklenila ceno nafti krepko povišati. Saudova Arabija in skupina arabskih emiratov pa se je «zadovoljila» z odstotki poviška. Toda nedavno tega je prišlo v krogih držav izvoznic nafte do ponovnih stikov, da bi dosegli popolno medsebojno soglasje, da bi se namreč vsi držali enotne cene «črnega zlata», ki postaja iz leta v leto vedno bolj drago, resnično črno zlato.

Zato ni nič čudnega, če je vedno višja cena nafti in naftnih derivatov v zadnjih časih ena najbolj aktualnih tem. Ne le promet in industrija, vsa naša civilizacija temelji na nafti. Vse je odvisno od cene nafte in od količine «črnega zlata», ki ga more dati svet. Kdo bi si mislil, da odpade na nafto velik, pretežni del sintetičnih vlaken, torej najrazličnejših tekstilij, ki so v dnevni rabi. Kdo bi si mislil, da se marsikatera ženska lišpa in odišavlja z derivati nafte. Nedolgo tega je bil govor tudi o umetnih beljakovinah za krmo živali, na Japonskem pa so že govorili o zrezkih iz — nafte.

Toda najbolj aktualna tema v zvezi z nafto je — odvisnost bogatega razvitega sveta od uvoza nafte, torej od arabskega sveta in nekaterih drugih dežel, ki razpolagajo z velikimi zalogami «črnega zlata». Najbolj odvisne od uvoza so ZDA. V lanskem letu so ZDA uvozile dvakrat več nafte kot leta 1975, ko so uvozile 29 odstotkov vse svoje porabe. Največ nafte ZDA uvozijo iz arabskih dežel. Lani so uvažale odtod že 2,4 milijona sodov nafte na dan. V lanskem letu pa so ZDA uvozile kar 46 odstotkov vse nafte, kolikor so jo potrebovale.

Kot smo mogli pred dnevi ugotoviti, se Združenim državam obeta v'r cenejše nafte v neposredni bližini, v sosedni Mehiki. Toda za sedaj ZDA še ne morejo računati z velikimi količinami te nafte in zato «poberejo», vse, koder se jim pač nudi priložnost. Tako na primer uvažajo iz afriških dežel malo manj kot dva milijona sodov nafte na dan. Iz raznih drugih predelov sveta pa uvozijo dnevno še poldrugi milijon sodov nafte. Skratka ZDA uvozijo okoli 5 milijonov in pol sodov nafte na dan. To je ogromna količina, ki seveda tudi ogromno stane. Zavedati se moramo, da sod nafte pomeni 158 litrov «črnega zlata».

ZDA torej večajo uvoz, ker usihajo domači vrelci. Še daleč smo od tega, da bi Ameriki domače nafte zmanjkalo, saj so komaj začeli črpati izredno bogata ležišča «črnega zlata» na Aljaski. Toda poraba je ogromna.. In zato so bili pred časom v stikih s Sovjetsko zvezo, ki je prav gotovo trenutno največji proizvajalec nafte na svetu, saj je v lanskem letu prekoračila «plafon» 500 milijonov ton načrpane nafte v letu dni, da bi se izvoz z ZDA povečal. Doslej SZ izvaža ogromno svoje nafte v dežele varšavskega sporazuma, vendar pa tudi na zahod, konkretno v ZDA, Zahodno Nemčijo, deloma v Italijo.

Da bi si ustvarili sliko, koliko nafte načrpa kaka država, bomo vzeli za merilo količino dnevnega črpanja. Na prvem mestu je torej Sovjetska zveza, ki načrpa na dan 10,5 milijonov sodov nafte, na drugem mestu je Saudova Arabija z 8,5 milijoni, na tretjem mestu so ZDA z 8,1 milijona, na četrtem je Iran s 5,8 milijona, za Iranom pride Irak z 2,6 milijona in končno imamo tu še Kitajsko z 1,6 milijona sodov nafte na dan.

Seveda je tu še vrsta drugih manjših producentov, ki pa vendarle veliko pomenijo, saj je na pr. v Perzijskem zalivu cela vrsta državic in emiratov, ki ne živijo od drugega kot od črnega zlata.

V galeriji «La Lanterna» v Ulici San Nicolò razstavlja bosenski umetnik Nesim Tahirović, ki bo razstavljal do 25. t.m.

Novost na knjižni polici

DICKENS: «DOMBEY IN SIN»

ROMAN V PREVODU M. MIHELIČEVE

Charles Dickens (1812-1870), znameniti angleški romanopisec, je dobro znan tako svetovnemu kot slovenskemu človeku kot velik pripovednik svojega časa. Čeprav se današnji čas bistveno razlikuje od viktorjanske dobe, v kateri je pisatelj živel, pa čas ni zameglil odlik te pisatelja, ki ga svetovna literatura uvršča med največje klasike preteklega stoletja. Dickens je bil velik družbeni kritik, opozarjal je na zablode, krivice in temne strani življenja, slikal družbo svojega časa kritično in opozarjal na vest in srce človeštva. Njegove kritike razmer v ubožnicah, sirotišnicah, bolnišnicah, njegova kritika zdravstva, šolskega sistema, ostro bičanje svetohlinstva in sebičnosti, vse to je privedlo do izboljšanja razmer. Zato ga uvrščamo med angažirane socialne avtorje. Hkrati pa med največje pripovednike preteklega stoletja. Pisateljeva ljubezen do malih, ponižanih in zatiranih ljudi, ostrina njegovih kritik in opažanj, njegova satira in prepričljiva moč njegove umetniške pripoved je tega pisatelja uvrstila med najbolj brane klasike pripovednike.

Tudi Slovenci se že dolgo seznanjamo z njegovimi deli in pred dobrimi desetimi leti je založba Mladinska knjiga oskrbela za izdajo Dickensovega izbranega dela v slovenskem prevodu, ki obsega več del. Nekatera od del so že prej izšla, nekater pa tudi še kasneje ob posebnih prilikah in v posebnih zbirkah. Zdaj pa je ista založba izdala roman Dombey in sin *v dveh zajetnih knjigah, ki ga je prevedla Mira Miheličeva. Za izdajo je opremo oskrbela Nadja Furlan, tako da prihaja roman v novi opremi med nove generacije bralcev, ki so željni starega a častitljivega pisatelja in njegove nesmrtne umetnosti.*

Svetovna kritika uvršča roman Dombey in sin, *ki je nastal v letih 1846-1848, med psihološko najbolj poglobljena Dickensova dela, pri čemer je pomembno, da je pisatelj prav s tem delom prešel k novemu načinu opisovanja in upodabljanja angleške družbene resničnosti. Z romanom je pisatelj hotel osvetliti razmere zlasti v gospodarskem in trgovskem svetu.*

Ta svet predstavlja posestnik in trgovec Dombey, hladen in trd značaj, ki mu gre samo za pridobivanje bogastva. Pri tem pa doživi osebno tragedijo zaradi smrti sina zaradi česar nima več nikomur zapustiti svojega bogastva. V nasprotju s krutostjo in svetohlinstvo bogatih trgovcev pa pisatelj naslika svet malih ljudi s polno ljubezni in toplote, pri čemer je še vrsta posebnežev, ki se jim moramo nasmejati. Obširno branje bo tako našlo dosti hvaležne publike tudi pri naših ljudeh, posebno pri onih, ki so jim bolj od sodobnih del bližnji romani klasičnega pripovedništva.

Louis Pauwels
Jacques Bergier:

«Večni človek»

V zbirki Krog, kjer sicer izhajajo leposlovna dela, je Mladinska knjiga posredovala slovenskim bralcem delo dveh francoskih avtorjev Louisa Pauwelsa in Jacquesa Bergiera, ki bi ga lahko označili kot poljudnoznanstveni spis o zgodovini naše zemlje in človeškega rodu na njej. Avtorja pravita, da sta predvsem pesnika, in obenem fantasta, da pa raziskovalno delo nujno zahteva pesnike in fantaste. Znanstveniki sami so preveč ozki, preveč utesnjeni v kalupe, težko se ločijo od dosedanjih dognanj, onadva pa sta zato drugače začela obravnavati zgodovino človeštva. In tako sta se lotila snovi, ki je morda prav v zadnjem času postala posebno aktualna, saj smo tudi že v slovenščini dobili knjige na to temo, knjige, ki se oddaljujejo od strogih znanstvenih resnic. (Spomnimo se na prve knjige Deniquena, ki sta izšli tudi v slovenščini). Sama avtorja pravita na več mestih v knjigi, posebno še v svoji uvodni besedi, da se zavedata, da so njune hipoteze v nasprotju z dosedanjimi dognanji. Vendar pa skromno zatrjujeta, da je njuno delo šele začetek, šele izhodišče za nadaljnja raziskovanja in ugotavljanja, da bodo torej njuno delo v njunem duhu nadaljevali še drugi.

Izhodišča za njuna razmišljanja so na primer razmišljanja o kontinentih in njihovem nastanku. Ali niso vsi današnji kontinenti tvorili nekoč neko skupno pracelino? Isto sklepata glede na jezike in na obstoj nekdanjega skupnega prajezika vsega človeštva. Saj je sicer nemogoče, da bi se ista kultura razvila na več delih sveta v približno istem času brez medsebojnih povezav med prebivalci kontinentov.

Nadaljnje argumente iščeta v arheoloških izkopavanjih, pa v mitologiji, starih verah in izročilih. Istočasno razpravljata o izvoru človeka in izpodbijata dosedanja dognanja. Pri tem seveda vseskozi strežeta bralcu z zanimivimi ugotovitvami, ki bralca prepričajo ali pa tudi ne, vsekakor pa ga silita k razmišljanju in mu vzbujata dvom v dosedanje ugotovitve. Govorita na pr. o neznankah pri arheoloških odkritjih, pišeta o posebnih zemljevidih turškega morjeplovca, govorita o možnosti obiska bitij z drugih planetov na Zemlji in podobno.

Bralcu torej postrežeta z vrsto zanimivosti, pri čemer pa sta vseskozi previdna, čeprav so že njune teorije najbrž v marsičem problematične. S svojim pisanjem pa vzbujata občutek serioznosti, čeprav je njuno pisanje naletelo na odklonilna stališča.

Slovenski izdaji je napisal predgovor dr. Alojz Sercelj, ki je delo tudi prevedel, ki je osvetlil knjigo z našega zornega kota in poudaril, da izkušnje iz preteklosti pričajo, da je znanost večkrat žrtev samozvanih avtoritet, ki same sebe postavljajo za edino pravoverne razlagalce svoje vede, če jim iz obzirnosti ali lagodnosti nihče ne oporeka. Pri tem še pripominja, da delo zasluži, da ga predstavimo slovenskim bralcem, saj je med literaturo te vrste gotovo najboljše.

Sl. Ru.

SPOMINI PRILETNE GROPAJKE NA NEKDANJO ŠOLO V BAZOVICI

Lipiški otroci - posebna «kasta» ker so v šolo prihajali obuti

«Spake gropajske nam bodo snedle vso repo», so se pritoževali kmetje
Celo češnje so bile redka poslastica - Zelo lepi spomini na učitelje

Vzgoja je eden najtežjih problemov, s katerimi se srečujemo v življenju. Vsakega poklica se človek lahko nauči in ga, če je vesten, dobro opravlja. Za vzgojitelja — pedagoga pa pravijo, da se mora roditi. In če opazujemo okrog sebe starše ali druge, ki se ukvarjajo z vzgojo otrok, bomo spoznali, da je veliko staršev dobrih vzgojiteljev brez posebne šole. Nikoli se niso pripravljali na ta poklic in vendar se ob vsakem problemu znajdejo in pravilno ukrepajo. Pravimo, da jim je prirojeno.

Danes imamo v šoli na razpolago razne moderne pripomočke, ki učencem olajšujejo delo. Na nekaterih šolah so že uvedli celodnevni pouk, pri katerem sodelujejo ne le učitelji, ampak razni strokovnjaki kot glasbeniki, slikarji in drugi, ki uvajajo učence v raznovrstno znanje. In prav gotovo s tem pripomorejo otroku, da se lažje odloči za nadaljnji študij, za svoj poklic.

Marsikdo pa bo z zanimanjem bral, kako so se šolali nekoč, brez posebnih pripomočkov naši starši in dedje.

Zora Križmančič iz Gropade, ki je 20. februarja letos dopolnila 82 let, se še prav dobro spominja svojega šolanja. Tako pravi:

«Gropajci še nismo imeli šole v vasi. Najbližja šola je bila v Bazovici, v katero so bili vpisani poleg Bazovcev še otroci iz Gropade, Padrič in Lipice. Šola v Bazovici je bila trirazredna. Pouk smo začeli že 16. septembra.»

V prvem šolskem letu je Zoro učila učiteljica Marija Godina, ki jo je ohranila do danes v najlepšem spominu. «V prvem razredu», pravi Zora, «smo imeli 'Abecednik', iz katerega smo se učili brati. Za pisanje pa smo uporabljali tablico iz neke črne zmesi, obrobljeno z lesenim okvirjem. Nanjo smo pisali s skrilniki. Tako smo imenovali kamnito, krhko pisalo, ki se je razletelo na več kosov, če je padlo na tla.» Takrat so bili šolarji bolj varčni kot danes, zato so koščke skrilnika spravili v peresnico in jih še uporabljali. Marsikomu se je po nerodnosti razbila tudi tablica. Zato so morali biti otroci zelo previdni, kajti starši niso imeli denarja, da bi kupili več tablic na leto. Leseni okvir tablice je imel luknjico, skozi katero so učenci potegnili vrvico in nanjo privezali krpo in navlaženo gobico za brisanje tablice. «Šele kasneje», pravi Zora, «smo dobili zvezke in prave svinčnike ter se tako znebili razbitih tablic in skrilnikov.»

Kot imamo danes v celodnevni šoli, so imeli tudi takrat pouk dopoldne in popoldne. Razlika od današnje celodnevne šole pa je bila v tem, da ni bilo v šoli nikakega toplega kosila. Vsak učenec si je pomagal kot je pač mogel. Zora pravi, da so imeli med dopoldanskim in popoldanskim poukom enourni odmor, da so lahko použili skromno kosilo.

Zora Križmančičeva, ki se spominja svojih otroških let

«Nekateri učenci smo šli v gostilno», pravi Zora, «kjer smo dobili za tri krajcarje krožnik mineštre. Mnogi pa so prinesli od doma večji kos kruha, ki je služil za malico in kosilo. Mineštre za tri krajcarje si ni mogel privoščiti vsak.

V Zorinih časih ni bilo šolskih avtobusov, ki bi prevažali učence, čeprav je bila šola oddaljena več kilometrov. «Ob lepem in grdem vremenu», nadaljuje Zora, «smo pešačili. Zato smo morali otroci zgodaj vstajati. Takoj po sedmi uri smo se odpravili zdoma, da smo bili za osmo uro že v šoli. Do Bazovice smo potrebovali tri četrt ure, ob slabem vremenu, burji in snegu pa še več. Takrat otroci nismo imeli toplih plaščev in rokavic, še dežnika večkrat ne. Spominjam se, da smo se včasih po trije stiskali pod enim dežnikom. V šolo smo prišli mokri in večkrat premraženi, da še pisati nismo mogli, dokler se nismo malo ogreli.»

Opoldanski enourni odmor pa so učenci porabili najprej za kosilo, nato pa tudi za igranje. Zora pravi, da so deklice sedele na zidu pred cerkvijo in «devetkale». To je igra z okroglimi kamenčki — devetki.

Tudi dečki so imeli svojo igro. Doma so si izrezljali iz mehkega lesa nekakšen stožec. Na konico so zabili žebljiček z debelo glavico. Iz vrvice so spletli bič ali «gajžlico». Stožec imenovan «curlo», so zavrteli z dvema prstoma in ga bili z «gajžlico», da se je vrtel brez prestanka dokler ni omagal njegov gonjač. To igro so izvajali dečki na cesti. In ker takrat bazovška cesta še ni bila asfaltirana, se je ob taki igri kadilo od prahu, da so ljudje godrnjali in je moral učitelj igro prepovedati.

«V drugem in tretjem šolskem letu me je učila gospodična Emilija Logarjeva z Opčin», pripoveduje Zora. «Deklice je učila tudi ročna dela. Najprej smo kvačkale in pletle nogavice. Naslednje leto smo šivale s križnim vbodom abecedo. Zadnje šolsko leto smo šivale blazine in srajce, okrašene z domačimi čipkami. Učiteljica Logarjeva je bila zelo dobra in prijazna. Pri vsaki napaki pri ročnem delu nam je pomagala iz zadrege. Višje razrede pa sta poučevala nadučitelja Ivan Daneu in Josip Gorkič, oba z Opčin.»

S tem pa se šolski obisk še ni končal, pravi Zora. Kajti po petih letih rednega šolanja so učenci morali obiskovati še popavljalno šolo po dve uri popoldne. Ponavljalna šola je trajala dve leti.

Nato se Zora spominja še dogodkov, ki so ji ostali v lepem spominu. S posebno hvaležnostjo se spominja bazovskega župnika Julija Wartè. Bil je zelo dober. Posebno še do otrok. Tako nadaljuje: «Spominjam se, da smo se nekoč deklice sprehajale v opoldanskem odmoru po cesti proti Kozini. Nasproti nam pride župnik. Ko smo ga opazile, smo se postavile kraj ceste ob zidu in počakale, da pride do nas. Ustavil se je pred nami, me smo ga spoštljivo pozdravile. Brez besed nas je s kazalcem prestel, potegnil iz žepa denarnico, nam dal dvajset krajcarjev in rekel: «Pojdite si po kruh!» Z veseljem smo stekle do Mahničeve pekarne in kupile štruco kruha, jo pravično razdelile na štiri kose in z užitkom pojedle.»

In še se spominja Zora poti iz Gropade do Bazovice, ki so jo gropajski učenci prehodili vsak dan. Posebno domov grede so imeli razne postaje. Tako pravi Zora: «Posebno so šolarje mikale prve češnje. Takrat nismo imeli na razpolago sadja, kot ga imajo današnji otroci. Na poti iz Gropade v Bazovico je bilo nekaj dreves. Dečki so vedeli za vsako drevo posebej, kdaj zori. Ko smo se vračali iz šole, so stekli dečki naprej. Urnejši so splezali na drevo in pridno obirali. Ob cesti pa je ostala straža in budno pazila, da se ne bi slučajno prikazal gospodar in bi morali neopazno obvestiti obiralce, da b. pravočasno zbežali.»

Gropajski otroci pa so imeli tudi v jeseni na poti v šolo svojo «zmoto». Takrat je bila borba za repo in koruzo. Čudno se sliši sedaj, da bi se otroci pulili za repo. In vendar je bila v tistih časih tudi repa z nivo poslastica za otroke. Poslušajmo Zoro, kako pripoveduje:

«Skočili smo prek zidu na njivo, populili, kolikor smo mogli v naglici, kajti vedno je bila nevarnost, da nas zaloti gospodar. Potem pa smo si plen lepo razdelili. Če je bila repa umazana od zemlje, smo jo obrisali v travo, repek pa odsekali z ostrim kamnom. Napravili smo od repka (korenine) 6 zarez, olupili in držeč zelenje v roki jedli repo s tako slastjo, da jo imam še sedaj v spominu, kako je bila dobra. Gospodarji so se prišli pritožit v šolo, češ: 'Spake gropajske nam bodo snedle vso repo!' Seveda pa so bili tudi dobri gospodarji, ki so privoščili otrokom repo.»

Ko je Zora obiskovala tretji razred, so bili v razredu učenci iz štirih vasi. «Bilo nas je okrog sto», pravi Zora, in nadaljuje: «Na levi so sedele deklice, na desni strani dečki. Ubogi učitelj!»

Posebno «kasto» pa so tvorili lipiški otroci. Njihovi očetje so bili namreč v glavnem zaposleni v veliki lipiški konjarni. To je bila cesarska služba. Prejemali so redne plače in bili z vsem preskrbljeni. Zato so morali biti tudi njihovi otroci temu primerno napravljeni. V šolo so hodili lepo oblečeni, da so se ločili od drugih in vedno so bili obuti. V šolo so jih pripeljali s parom konj vsako jutro. Opoldne so jih odpeljali domov h kosilu in popoldne zopet v šolo.

Da so bili lipiški otroci vedno obuti, je bilo nekaj posebnega. Kajti otroci iz drugih vasi so hodili spomladi in v zgodnji jeseni v šolo bosi. Zora se spominja, da so jim starši rekli: «Ko bo prišla kukavica, si bo treba čevlje sezuti in jih obuti samo ob nedeljah za k maši. Če smo bili na poti iz šole domov in smo zaslišali kukavico, smo se takoj sezuli. Nogavice smo stlačili v torbo, čevlje pa zvezali z vezalkami in vrgli čez ramo, kakor Deseti brat, vsi srečni in zadovoljni, da ne bomo več ozebli, ker je prišla pomlad. Nič nismo čutili, kako nas ostro kamenje zbada v podplate.»

Konec šolskega leta pa so tudi takratni učenci pozdravili z velikim veseljem. Niso jih sicer čakale počitnice ob morju ali v gorah, niti potovanja po novih krajih, vendar je bilo lepo.

Začela se je paša in vaški otroci so imeli na paši vedno svoje posebne igre.

M. L.

Novo kontracepcijsko sredstvo v obliki injekcije za leto dni

Kadar koli je govor o tako imenovani demografski eksploziji, o podhranjenosti in lakoti v svetu, se vedno omenja Indija. To je tudi povsem razumljivo, kajti ni je dežele na svetu, ki bi imela tako nagel prirodni prirastek. V juniju 1947, ko je stari Mahatma Gandi proglasil svobodno Indijo, je v osvobojeni državi živelo 320 milijonov ljudi. Decembra 1975 so v Indiji našteli 610 milijonov, danes pa je govor že o 640 milijonih, to se pravi, da se je prebivalstvo v 30 letih podvojilo in bi torej Indija že konec tega stoletja mogla doseči milijardo in sto milijonov ljudi, če ne celo več. In če je v tej «podcelini» že danes tako hudo, kaj bi šele bilo, če bi se prebivalstvo zares tako naglo množilo tudi v bodoče? Kaže pa, da se je našla prava pot za skrčenje prirodnega prirastka. Če bodo poskusi, ki so v teku, potrdili učinkovitost novega kontracepcijskega področja, ki so v podobnih težavah, pač pa za ves svet, predvsem pa bo ženska osvobojena velikega problema.

Tako mislijo strokovnjaki, kadar je govor o cepivu, ki so ga napravili v indijskem medicinskem zavodu v Novem Delhiju in ki ga sedaj preizkušajo ne le v Indiji, pač pa v vrsti drugih dežel na svetu. Gre za cepivo, ki ga enkrat na leto injiciramo in ki prepreči spočetje za najmanj 12 mesecev. Seveda se nato mora cepivo ponovno injecirati, kar služi za nadaljnje leto.

Indijske oblasti so se lotile vprašanja kontracepcije iz dovolj utemeljenih razlogov, ki smo jih navedli v začetku. Pravzaprav so začeli s kontracepcijskimi sredstvi in drugimi načini za kontrolo rojstev že davno, vendar rezultati niso bili vedno zadovoljivi. Propaganda za uporabo sredstev proti spočetju je imela bolj slabe rezultate. Nato so začeli s kampanjo za sterilizacijo moških ali žensk, očetov oziroma mater, vendar pa le tedaj, če sta starša imela tri otroke. Nekateri so že v samem začetku zatrjevali, da ta kampanja ne bo zalegla, pa čeprav je vlada poklanjala tranzistorski radijski sprejemnik vsakomur, ki je pristal na sterilizacijo. In resnici na ljubo je ta način dosegel večje rezultate kot uporaba splošnih kontracepcijskih sredstev. Seveda pa je bilo to le neznatna prepreka za že omenjeni nagel prirodni prirastek, ki je privedel Indijo v današnje razmere s skoraj 650 milijoni prebivalcev.

Cepivo, o katerem je govor, je napravila posebna raziskovalna ekipa, ki jo vodi dr. Georges Talwar, direktor oddelka za biokemijo na univerzi. Zelo zanimivo pri tem je dejstvo, da dajejo osnovno tvarino za cepivo proti spočetju — nosečnice. Znano je, da seč brejih kobil vsebuje hormonske tvarine, ki so potrebne za pripravljanje kontracepcijskih pilul. Cepivo, ki so ga napravili indijski raziskovalci, pa je sestavljeno iz raznih tvarin, med katerimi je tudi določena tvarina iz urina nosečih žensk.

Dr. Georges Talwar je star 55 let. Je oženjen in ima tri otroke. Medicino je študiral doma, nato v Parizu, izpopolnjeval pa se je še v ZDA, v Zahodni Nemčiji in na Danskem. Za časa proučevanja problema, o katerem je govor, je ugotovil, da je hormon HCG, ki ga izloča embrion, bistveno važen za to, da se nosečnost pravilno izpelje do konca. Če pa so v krvi noseče ženske določena protitelesca, ki ta hormon nevtralizirajo, ne bo prišlo do spočetja, v kolikor pa je do spočetja prišlo že prej, se to ne bo redno končalo. In cepivo, o katerem je govor, ustvarja prav ta protitelesca, ki delujejo na hor-

(Nadaljevanje na zadnji strani)

RADIO TELEVIZIJA

SREDA, 9. MARCA 1977

ITALIJANSKA TELEVIZIJA
Prvi kanal

12.30 *Argumenti: Aspekti Irana*
13.00 *Dragulji sedme celine: Privlačnost prepadov*
13.30 DNEVNIK in *Danes v parlamentu*
14.10 *Tečaj francoščine*
17.00 *Program za otroke: Gioco — città*
18.00 *Argumenti: Aspekti Irana*
18.30 *Mali Slam*, nadaljevanje.
Televizijska diskoteka nadaljuje s predvajanjem lahke glasbe za vse občinstvo, predvsem pa za mladino, ki se zbira v TV studiu.
V studiu, ki je opremljen kot prava diskoteka, ni ne pevcev ne ansamblov, razen rednega tedenskega gosta, ki pa se mora vživeti v vzdušje diskoteke. V tej diskoteki se le posluša glasba, seveda najbolj prodanih in tudi najbolj kvotiranih plošč, vendar pa ne le italijanskih plošč, temveč iz vsega sveta. Prve nagrade so bile že izročene, pa čeprav je oddaja nova.
19.00 *Kronike*
19.20 *Družina Smith: Brian in šerif*
Film je režiral Daugherty, v njem igrajo Henry Fonda, Janet Blair, Ronny Howard in drugi.
19.45 *Almanah* in *Vremenska slika*
20.00 DNEVNIK
20.40 ŽENSKA NA SICILIJI
Danes pride na vrsto četrto, zaključno nadaljevanje oddaje, ki je doslej zelo nazorno prikazala, v kakšnih razmerah se sodobnejša sicilska mladina, seveda predvsem ženska, skuša preriniti iz zaostalosti in družbene zapostavljenosti v kolikor toliko znosno sodobnejše življenje.
V današnjem nadaljevanju se bomo znašli v neki tovarni v Palermu. Protagonistke oddaje bodo delavke, ki bodo razpravljale o svojih problemih, to se pravi o problemih, kako priti do dela, kako mučno je biti v stalnem strahu pred dopolnilno blagajno, kako je, ko ti stalno grozi odpustitev z dela itd. Govor bo tudi o organizaciji dela, kjer je normalno, da so vodilna mesta prepuščena moškim, pa tudi tista, ki je bila bolj primerna za žensko delovno silo. Govor bo tudi o ženski produktivnosti in o težavah, kako več sodelovati v sindikalnem boju in sindikalnih organizacijah nasploh, pa čeprav je res, da se mnoge ženske temu izogibajo, ker so pač dvakrat zaposlene — v tovarni in doma. To pa seveda ni le problem ženske.
21.45 ŠPORTNA SREDA:
Boks v Cinisellu Balsamu in košarka v Vareseju.
Ob koncu DNEVNIK in *Danes v parlamentu*

Drugi kanal

12.30 *O tem govorimo: tedenska oddaja o kulturnih aktualnostih*
13.00 *Dnevnik 2* — OB 13. URI
13.30 *Vzgoja in dežele*
17.00 *Program za mladino*
Vojna Toma Grattana, TV film
17.25 *Pol ure za mladino: teden aktualnosti*
18.00 *Politehnika: Monografije*
18.20 *Oddaja iz parlamenta*
18.30 *Programi za pristop v program TV*
19.00 *Dnevnik 2* — ŠPORT
19.10 *Pisma Paoli Borboni*
19.45 *Dnevnik 2* — ODPRTI STUDIO
20.40 *Dnevnik 2* — ODEON
Med reportažami, ki pridejo nocoj na dnevni red, bo tudi «Ambiguità», kjer je protagonist Leopoldo Mastelloni, ki bo v 25 minutah povzel najbolj značilne trenutke iz prireditve, ki jo je prikazal tudi na svetovnem festivalu gledališča v Nancyju. Reportažo je pripravila Ludovica Ripa di Meana.
21.30 *Billy Wilder:* IZGUBLJENI DNEVI, film
DNEVNIK 2 — ZADNJE VESTI

JUGOSLOVANSKA TELEVIZIJA
Ljubljana

14.10 *Šola*
16.05 *Otroška oddaja*
16.25 *Košarka:* JUGOPLASTIKA — IBP RIM, prenos iz Splita
18.00 SPEKTER
Oddajo sestavljajo trije zanimivi prispevki in sicer prispevek o tem, ali je nekje izven našega planeta tudi življenje, govor bo o boju za hrano glede na zatiranje škodljivcev, končno se bo zaključni prispevek ukvarjal s sodobno metodo vulkanizacije novih kotalnih površin na stare plašče.
18.30 *Idealna šola*, oddaja iz ciklusa glasba takšna in drugačna
19.30 DNEVNIK
20.00 *Film tedna:* KANTATA ZA ČILE
Je to kubanski film, ki je opozoril nase že na festivalu v Karlovych Varyh, kjer je dobil veliko nagrado. Morda so to nagrado dali preveč na hitro, kot je nekdo rekel, toda film zasluži vso pozornost.
21.50 *Skrivnosti velikih kuharskih mojstrov*
21.55 *V, svetu sanj*, dok. oddaja
22.25 DNEVNIK

Koper — barvna

19.55 *Otroški kotiček*
20.15 DNEVNIK
20.35 *Bliščе in beda kurtizan*
21.25 *Morje vas kliče*, dok. oddaja
21.40 *Umetnostno drsanje*, posnetek

Zagreb

17.45 *Daljnogled*
18.15 *Izobraževalna oddaja*
18.45 NARODNA GLASBA
20.00 *Prosta sreda*

TRST A

7.00, 10.00, 12.45, 15.30, 19.00 Poročila; 7.20-12.45 Dobro jutro, Glasba in kramljanje, Liki iz naše preteklosti, Koncert, Jazz, Ženski liki v romanu, Radio za šole, Glasba po željah; 13.00-15.30 Sestanek ob 13.00., Kulturna beležnica, Z glasbo po svetu, Mladina v zrcalu časa, Glasba; 14.45-19.00 Kasični album, Za najmlajše, Deželni sošti, «Mak cveti rdeče», igra.

KOPER

7.30, 8.30, 12.30, 14.30, 17.30, 18.30, 20.30 Poročila; 7.40 Jutranja glasba; 9.00 Poskočne; 10.00 Z nami je...; 10.10 Otroški kotiček; 11.15 Ansambel Oko; 11.30 La Vera Romagna; 11.45 Klavirski duo; 12.05 Glasba po željah; 14.00 Po samoupravni poti; 14.10 Plošče; 14.35 Pismo iz...; 14.35 Armadov kotiček; 15.45 Bla, bla, bla; 16.10 Zborovsko petje; 19.30 Lahka glasba; 20.00 Zborovsko petje; 21.00 Literarna oddaja; 21.35 Glasbeni sored.

RADIO 1

7.00, 8.00, 12.00, 13.00, 19.00 Poročila; 6.00 in 7.30 Glasba za dobro jutro; 9.00 in 10.35 Vi in jazz; 10.00 Posebna reportaža; 11.30 Glasbeno govorni spored; 12.30 Dežela Lombardija; 13.30 Lahka glasba; 14.30 Nemogoča potovanja; 15.45 in 17.30 Prvi NIP, pisan sored; 20.30 Srečanja; 21.05 Koncert.

SLOVENIJA

7.00, 8.00, 9.00, 13.00, 15.00, 19.00 Poročila; 6.20 Rekreacija; 6.50 Dobro jutro, otroci!; 7.20 Na današnji dan; 7.30 Iz naših spored; 8.08 Glasbena matineja; 9.05 Za mlade radovedneže; 9.25 Zapojmo pesem; 9.40 Aktualni problemi; 10.45 Turistični napotki; 11.03 Po svetu glasbe; 12.10 Lahka glasba; 12.30 Kmetijski nasveti; 12.40 Pihalne godbe; 13.30 Priporočajo vam...; 14.05 Ob izvirih glasbene kulture; 15.45 M. Krleža: Dunajsko pismo; 16.00 «Loto vrtiljak»; 17.00 Studio ob 17. uri; 18.05 Odskočna deska; 18.30 Zborovske izvedbe; 19.3 Lahko noč, otroci!; 20.00 Koncert; 22.20 S festivalov jazza; 23.05 B. Milković: Pesem in pesnik; 23.15 Revija jug. pevcev; 00.05 Pri mojstrih glasbene ga baroka; 00.30 Za pozne plesalce; 1.03 Zaprite oči in poslušajte.

REŠITEV KRIŽANKE

VODORAVNO: 1. imetje; 7. polica; 13. Milena; 14. Oberon; 15. Erika; 16. cret; 17. rt; 18. oti; 19. proti; 20. no; 21. Aca; 22. bloki; 23. ten; 24. D. E.; 25. Arica; 26. pri; 27. Ar; 28. mane; 29. Tesla; 31. nalivi; 33. letala; 34. iridij; 35. Prater.

NAVPIČNO: 1. ime; 2. Miro Cerar; 3. elita; 4. teki; 5. JNA; 6. EA; 7. poroka; 8. obeti 9. leti; 10. I. R.; 11. Cornell Corneille; 12. Anton; 16. Croce; 19. Plinij; 21. Adani, 22. bravi; 23. Trsat; 25. amid; 26. peta; 29 TER; 30. Aar; 32. L. I.; 33. L. E.

Horoskop

OVEN (od 21.3. do 20.4.) V poslovnem boju boste zadoščeni. Ustvarite si soliden krog prijateljev.

BIK (od 21.4. do 20.5.) Možnost spopada s predstojniki. Ognite se vprašanju, ki bi vam utegnilo pokvariti dan.

DVOJČKA (od 21.5. do 21.6.) Imeli boste odlično trgovinsko zamisel. Ne prenaglite se, čeprav se vaša zadeva razvija ugodno.

RAK (od 22.6. do 22.7.) Odlično se boste izkazali na poslovnem področju. Závzeli boste napačno stališče zaradi ljubosumnosti.

LEV (od 23.7. do 22.8.) Ognite se odkritemu spopadu z nasprotniki. Bodite bolj zadržani glede svojih najintimnejših zadev.

DEVICA (od 23.8. do 22.9.) Lotite se reševanja neke nehvaležne naloge. Ne nasprotujte željam in okusom starejših.

TEHTNICA (od 23.9. do 23.10.) Zelo ugodni pogoji za dosego uspeha. Globoko razumevanje med vami in ljubljeno osebo.

ŠKORPIJON (od 24.10. do 22.11.) Pravočasno zavrnite neko nalogo, ki je povezana s tveganjem. Kratkotrajen čustveni spopad.

STRELEC (od 23.11. do 20.12.) Povečajte svojo pozornost glede nadzorstva nad posli. Obrnite se za pomoč k nekomu, ki vam je ne bo odrekel.

KOZOROG (od 21.12 do 20.1.) Vaši načrti se dobro razvijajo. Bodite pripravljeni, da obvladate samega sebe.

VODNAR (od 21.1. do 19.2.) Vsaka naglica je odveč glede neke delikatne dejavnosti. Vaša brezbrižnost bo pokvarila neko ljubezensko razmerje.

RIBI (od 20.2. do 20.3.) Nesebični prijatelji vam bodo pomagali pri uresničenju programa. Nekdo se vam približuje z nepoštenimi nameni.

KOŠARKA — Evropska pokalna tekmovanja

Spličani danes doma z rimsko ekipo IBP

Drevi v Vareseju Mobilgirgi - Real Madrid

Tudi ta teden bo dokaj pester za ljubitelje mednarodne košarke. Na sporedu bo namreč vrsta zanimivih tekem v raznih tekmovanjih za evropske košarkarske pokale.

Koračev pokal

V Splitu bo danes, s pričetkom ob 19. uri, prvo polfinalno srečanje med domačo Jugoplastiko in rimsko peterko IBP. Spličani so že lani osvojili ta pokal, ko so v Bologni zanesljivo premagali italijanskega državnega prvaka Sinudyne. Skanijevi varovanci so seveda tudi v drevišnjem srečanju favoriti, pa čeprav uvršča rimska peterka kar dva Američana: Komalskija in Sorenona.

Pokal pokalnih prvakov

Radnički FOB iz Beograda bo prvo polfinalno tekmo igral v BadalonI, kjer se bo spoprijel z močno ekipo Juventud, ki uvršča več ameriških košarkarjev. Doslej pa so Beograjčani v tem pokalu zelo dobro igrali in upati je, da bodo v dveh skupnih tekmah tudi odpravili španske košarkarje.

Jutri pa bo «italijanski polfinale», ko se bosta spoprijela v Caniju domači Forst in milanski Cinzano, lanski zmagovalec tega pokala.

Pokal prvakov

V predzadnjem kolu finalnega dela tega pokala bo derbi kola v Vaneseju, kjer bosta danes igrala (ob 21. uri, srečanje bo prenašala tudi italijanska televizija) domači Mobilgirgi in španski Real Madrid, ki sta bila že lani finalista.

Jutri pa bosta ostali tekmi tega tekmovanja: Maccabi — Racing Mariges in CSKA Moskva — Zbrojovka Brno.

Senoner, med Jugoslovani pa je bil najboljši mladi Strel. Potem ko je bil v prvi vožnji 3., je v drugi vožnji vozil preveč previdno in je nato zasedel 8. mesto.

Tekmovanja se udeležuje 90 smučarjev iz 17 držav.

OLIMPIJSKE IGRE

Predstavniki organizacijskega odbora olimpijskih iger leta 1980 so izjavili, da lahko sprejme Moskva 250.000 turistov. Za to število turistov bodo našli prostor v hotelih, številne druge pa bodo lahko namestili tudi v raznih motelih in kampingih v okolici Moskve.

DANES V LIPICI

Tudi Čosić s Krasom proti Brestu

Drevi ob 10.30 bo v jahalnici v Lipici prijateljska tekma, med ekipo Bresta, ki tekmuje v 1. ZKL in domačim Krasom, ki se bo ojačil z reprezentantom Čosićem.

Za tekmo je med ljubitelji košarke na Krasu Veliko zanimanje, saj Brest (Olimpija) igra iz nedelje v nedeljo v prvenstvu vse boljše, domači Kras pa bo s Čosićem in še nekim bekom najbrž dovolj okrepljen in mečan, da bo srečanje dokaj izenačeno in prava poslastica za vse ljubitelje košarke.

Pred tekmo ob 15.30, bo v prostorih hotela Maestoso v organizaciji domačega kluba seminar za trenerje klubov iz primorske regije. Temi na seminarju bosta naslednji: «Delo z mladimi» predavatelj prof. I. Drvarič.

«Trening z visokimi igralci» predavatelj K. Čosić.

Na seminar so vabljeni tudi trenerji iz zamejskih klubov, saj bo to konkretno delo z ekipami nedvomno koristen.

DAŠ

DANES V TRSTU (21.00)

V športni palači Servolana-Kvarner

Danes bo v Trstu, v športni palači, s pričetkom ob 21. uri, prijateljska košarkarska tekma med Servolano in reškim Kvarnerjem.

Rečani bodo igrali z najboljšo postavo, to je tudi z bivšim reprezentantom Plečašem.

SMUČANJE

VČERAJ NA JAHORINI

Zmaga Senonerja

Na Jahorini se je včeraj začelo mednarodno smučarsko tekmovanje za 3. jahorinski pokal.

V veleslalomu je zmagal Italijan

ODBOJKA — NAŠE ŠESTERKE V RAZNIH PRVENSTVIH

Borovci zamudili priložnost Sodnika oškodovala krasovce

Borovke nepričakovano izgubile doma - Brežanke v gosteh zadovoljile

MOŠKA B LIGA

CUS Benetke — Bor 3:1

CUS: Gorghetto, Sarica, Roccabella, Fiocchi, Spadini, Strassera, Levorato, Santi, Pinni, Carolo Scaggiante.

BOR: Milič, Kodrič, Kralj, Neubauer, Požar, Zadnik, Ugrin.

Po uspehu in dobri igri v domači tekmi z Legnagom, je Bor odpotoval v Benetke s precejšnjimi upi, da osvoji nov par točk.

Po prvem setu je tudi izgledalo, da so bila pričakovanja borovcev realna, saj so naši fantje pregazili domačine in bili od njih boljši v vseh pogledih igre. CUS je poraz v uvodnem nizu spodbudil, da zaigra učinkoviteje in italijanski odbojkarji so začasno ustavili nalet borovcev in izenačili stanje v setih na 1:1.

Prav gotovo je bil za nadaljnji razplet tekme odločilen tretji del srečanja. Borovci so že vodili z 11:1, a so kljub temu «uspeli» set zapraviti. Res je, da so domačini ob podpori številnega občinstva zaigrali kot prerojeni, vendar pa lahko «plavi» poraz v tem nizu pripišejo zgolj lastni nerodnosti. Tekme je bilo tu praktično konec, saj demoralizirani gostje niso več uspeli vzpostaviti ravnotežja na igrišču.

MIG

MOŠKA C LIGA

Kras — ACLI 2:3

Tudi v soboto je moral Kras pod silo razmer prepustiti točki nasprotniku, bolje rečeno dvema nasprotnikoma: ekipi ACLI in sodniku. Sodniška trojka je bila skrčena v soboto na dva. Namesto da bi stranski opravljal delo zapisnikarja, si je to nalogo prevzel glavni. Neverjetne napake so se začele že v prvem setu. Sodnik je piskal Krasu skoraj vsako drugo žogo. Kljub temu je Krasu uspelo nasprotnika pri trinajstici ujeti in povesti z rezultatom 14:13. ACLI je stanje izenačil in nato povedel s 15:14. Glavni sodnik je odpiskal konec prvega seta. Morda je pozabil, da se set mora končati z razliko dveh točk. Ko je bila tudi ta zadeva rešena, se je set nadaljeval in po dramatični borbi zaključil pri rezultatu 17:15 v korist ACLI.

V četrtem setu so Grilančevi varovanci zopet ostro začeli in obdržali dokajšnjo prednost do konca. Tako je morala zgoniška ekipa že tretjič zaporedoma odigrati peti odločilni set. Priča smo bili res neverjetnim potezam na obeh straneh mreže. Ekipi sta si bili enakovredni do trinajstice, ko je zopet sodnik prevec «piskal» proti Krasu. Sodnik je s takim ravnanjem dobesedno iztrgal Krasu prepotrebni točki.

M. I.

ŽENSKA B LIGA

Bor — Mogliano Veneto 2:3 (15:1, 15:5, 3:15, 11:15, 6:15)

BOR: Bolčina, Batič, Furlanič, Giavina, Jazbec, Jevnikar, Kalan, Kus, Mesesnel, Švagelj.

MOGLIANO VENETO: Sabadini, Toniolo, De Rocco, Pavan, A. in C. Casarin, Fiacchi, Zambon, B. in E. Tessarin.

V drugem povratnem kolu je na domačih tleh Bor tesno izgubil proti gostujoči ekipi iz Mogliana Veneta, potem ko je v prvih dveh setih brez težav vodil. V teh dveh nizih pa je bila igra zelo slaba na obeh straneh mreže. Mogliano ni nudil nobenega odpora, naša dekleta pa so nizala točko za točko, v glavnem zaradi svojih servisov, saj igra v polju in pa napad nista bila nič posebnega.

V tretjem delu igre je prišlo do nepričakovanega preobrata. Grešiti so sedaj začele domačinke in tudi tega niza je bilo v rekordno kratkem času konec. Odločilen je bil četrti niz, ki je bil obenem edini, v katerem se je igra nekoliko dvignila. Obe ekipi sta zaigrali borbeno in zagrizeno. Rezultat je bil izenačen do stanja 10:10, potem pa je bil Mogliano prisebnejši. Vsekakor bi naša ekipa ta set lahko osvojila. To bi ji pa uspelo le z nekoliko več športne sreče in pa z večjim številom menjav: rezervne igralke praktično skozi vso tekmo niso stopile na igrišče.

Zadnji set je bil v bistvu le formalnost: naše igralke so popustile tako psihično kot telesno, s tem pa so zabeležile tudi svoj šesti zaporedni poraz.

INKA

Sala — Breg 3:0 (15:1, 15:12, 15:13)

BREG: Kofol Doriana, Kocijančič, Prašelj, Korošec, Kofol Marija in Premolin.

SALA: Angeli L. in C., Tamanini, Buffa, Dal Corso, Vivori, Frisichielli, Revolti, Azzolini.

Prejšnji teden smo na koncu našega članka omenili, da se bodo morale Brežanke potruditi, da bi vsaj prikazale dobro in zanimivo igro. To pa se je v tej prvenstveni tekmi tudi zgodilo. Dolinčanke, ki so odpotovale v Trento zelo okrnjene, so se res potrudile in naredile vse, kar je bilo mogoče. Če omenimo le, da so manjkale Olenikova, Trentova in Klabjanova, ki so ogrodje celotne ekipe in ki tokrat niso mogle odpotovati z ekipo, že rezultat priča, da so se ostale zelo potrudile. Nastopile so tokrat v glavnem mlade igralke, ki so se pa tudi dobro odrezale in pokazale, da društvo z gotovostjo lahko računa na njihov doprinos.

M. V.

V nedeljo se je na startu v Lonjerju zbralo kar 97 kolesarjev, ki so se udeležili dirke, ki jo je priredil Kolesarski klub Adria

NOGOMET — V ZAOSTALI TEKMI 3. AL

Kras ni zaslužil tako hudega poraza

Začetniki Primorja premagali San Sergio

Kras — Duino 1:4 (0:1)

KRAS: Ferfolja (Skupek), Rebula, A. Škabar, Trampuž, Verša, P. Milič, V. Milič, M. Milič, Švab, Paniziuti, L. Milič (Kralj).

DUINO: Boscarol, Gabrovec, Legiša, Rosini, Leban, Colja, Cellie, Tonut, Mervic, Villalta, Veldre.

STRELCI: v 10. min. Tonut (11-metrovka), v 49. min. Švab (Kras), v 69., v 76. min. (11-metrovka) in v 88. min. Villalta.

V zaostali tekmi je Kras nepričakovano klonil gostom v zadnjih dvajsetih minutah.

V prvem delu srečanja je Kras popolnoma nadigral goste in zapravil najmanj pet ugodnih priložnosti. Povedli so Devinčani z 11-metrovko, ker je branilec Krasa zaustavil žogo z roko. «Rdeče-beli» so sicer dosegli izenačujoči gol s Paniziutijem, toda sodnik ni videl zadetka, ker je žoga odbila od notranjega droga vrat.

V začetku 2. polčasa je Švab iz prostega strela lepo ukanil vratarja gostov. V 52 min. je trener Hafner zamenjal L. Miliča s Kraljem. Deset minut kasneje je napadalec Duina Mervic sunil Veršo, ko je bila igra ustavljena. Krasov igralec mu je vrnil milo za drago, sodnik pa je oba izključil. V Krasovi obrambi je tako nastala vrzel in gostje so postajali iz minute v minuto nevarnejši ter so prišli drugič v vodstvo z Villalto. Samo sedem minut kasneje je sodnik dosodil še eno 11-metrovko v korist gostov, ker je nekdo od obrambnih igralcev Krasa igral z roko. Villalta tudi tokrat ni prizanesel. Tik pred končnim žvižgom je isti igralec po osebnem prodoru četrtič zatresel mrežo domače ekipe.

Kras prav gotovo ni zaslužil tako visokega poraza. S prikazano igro bi moral pospraviti vsaj točko, toda smola v prvem polčasu ter utrujenost v zadnjih dvajsetih minutah sta bili tudi tokrat usodni za naše nogometaše.

R. B.

KADETI

Libertas — Vesna 5:1 (5:0)

VESNA: Carmeli, Košuta P., Alessio, Babuder, Košuta D., Slatič, Russignan, Pipan, Eva P.

STRELEC za Vesno: Eva P.

Kadeti Vesne so v zaostali tekmi proti enajsterici Libertasa ponovno izgubili. Izid tekme jasno dokazuje že star problem neorganizacije in neresnosti v vrstah domačega društva in to predvsem s strani igralcev samih.

Križani so stopili na igrišče z nepopolno postavo, saj so igrali oba polčasa v devetih. Tržačani pa so seveda izkoristili to prednost in z dinamično in dokaj dobro organizirano igro so najprej prisilil «plave» v obrambo in takoj zatem so pričeli «bombardirati» Carmelijeva vrata ter so v 30 minutah kar petkrat preigrali neorganizirano in prepočasno obrambo.

P. K.

ZAČETNIKI

San Sergio — Primorje 0:1

PRIMORJE: Bukavec, Tafuro, Ulivetti, Fondà E., Milič, Candotti, Sferza, Huez, Košuta, Fonda D., Rizzi.

Strelec za Primorje: Košuta.

Po nedeljski ekipi visoki zmagi z ekipo Blue Star je Primorje ponovno osvojilo obe točki in sicer proti solidni ekipi S. Sergia. Ker sta si bili ekipi skozi vso tekmo izenačeni moramo reči, da remi bi bil pravilnejši rezultat. Toda «rdeče-rumeni» so dobro izkoristili eno izmed redkih napak v obrambi domačinov in dosegli zmagoviti gol s Košuto.

NAJMLAJŠI

Primorje — Ponziana 0:1

PRIMORJE: S. Sedmak, Blažon, Liva, Ražem, Micheli, Bukavec, Celea, Racman, Tognetti, Meden, A. Sedmak.

Na domačih tleh so najmlajši predstavniki Primorja klonili z minimalnim rezultatom proti močnejši ekipi Ponzianine. Prosečani so ob tej priliki igrali nekoliko bolje kot v zadnji tekmi, saj so pokazali predvsem več borbenosti in požrtvovalnosti. Prvi polčas se je končal brez gola, čeprav so gostje zapravili nekaj res ugodnih priložnosti. V nadaljevanju so Tržačani vedno napadali, a zaman. Prosečani pa so se omejevali le na redke, a sploh ne nevarne protinapade. Ko je že kazalo, da se bo tekma končala neodločeno, je prav v zadnji minuti igre proseška obramba napravila napako, ki so jo nogometaši Ponzianine dobro izkoristili in dosegli častni gol.

H. V.

DANES V BRESCII

Italija «under 21» proti Norveški A

Danes bodo v Brescii odigrali mednarodno prijateljsko nogometno tekmo Italija «under 21» — Norveška A. Italija bo nastopila z naslednjo postavo:

Galli, Canuti, Cabrini, Bon Manfredonia, Galbiati, Fanna, Di Bartolomei, Paolo Rossi, Agostinelli in Garritano.

Tekma bo ob 15. uri.

BOKS

Kanadski boksar jugoslovanskega porekla George Čuval je ponovno osvojil naslov kanadskega državnega prvaka težke kategorije. Čuval je star 39 let.

KOŠARKA — NAŠE PETERKE V MLADINSKIH PRVENSTVIH

ODLIČNI KONTOVELCI PREMAGALI HURLINGHAM

Borovi kadeti so dobro igrali le v prvem polčasu - Poletovi mladinci niso zadovoljili - Derbi dečkov Kontovelu - Brežani so zopet ostali praznih rok

KADETI

Kontovel — Hurlingham 82:57 (39:30)

KONTOVEL: Čuk 8, Ban 25, Perini, I. Starc 9, K. Starc 17, Trevisan, Udovič 13, Kneipp 4, Race 6, Prašelj.

SODNIK: Pittana iz Trsta.

PM: Kontovel 10:18, Hurlingham 9:22. PON: Comar v 33. minuti. SON: Kontovel 21, Hurlingham 18.

Veselje v kontovelskem taboru. Po treh letih nesporne premoči so Tržačani končno klonili in tokrat so tako zgubili, da te tekme ne bodo zlepa pozabili. Ogromno število gledalcev in navijačev je navdušeno pozdravilo zmago domače ekipe, zmago, za katero so se igralci Kontovela pod vodstvom trenerja Brumna vestno pripravljali in trdo delali že nekaj mesecev. Po porazu s Flaminiom so morali Kontovelci v tem spopadu nujno zmagati; s to zmago je kvalifikacija skoraj gotova, odvisna je le od tekme Flaminio - Hurlingham, v kateri je Hurlingham favorit. Če zmaga Hurlingham, napredujeta Kontovel in Hurlingham, v nasprotnem primeru bodo potrebne tretje tekme.

Pa povrnimo se k nedeljskemu slavju. Domačini so takoj prevzeli pobudo in vodstvo tekme. V peti minuti je bil rezultat 9:2, v trinajsti pa 27:16. No, takoj je bilo raz vidno, da je to za Kontovelce dober dan. Predstavniki Hurlinghama niso znali kaj bi storili proti odlični obrambi nasprotnikov. Nasprotno pa so domačini s precejšnjo lahkoto prišli do koša, zgrešili pa so nekaj lahkih metov.

Odločitev je padla šele v začetku drugega polčasa. S sijajno igro so Kontovelci popolnoma nadkrilili Tržačane, ki so se kmalu demoralizirali in se nehali boriti. V 7. min. je bil rezultat 55:32. Od tu dalje je srečanje zgubilo na zanimivosti, kajti točki sta bili že v rokah kontovelskega moštva. Vsi so le pričakovali končni žvižg. Žvižg, ki je zapečatil krasno zmago Kontovela.

Tokrat si vsi zaslužijo pohvalo, omembe vredna pa sta odlična nastopa Udoviča in Bana, ter dobra režija K. Starca. Med poraženci se je izkazal le nepogrešljivi Relia.

Viharen aplavz je pozdravil to zmago, zmago, katero so vsi, od igralcev do navijačev, nestrpno pričakovali že nekaj let.

I. S.

Bor — Don Bosco 80:118 (46:52)

BOR: Koren 12, Slobec 26, Mazzucca (k) 16, Dovgan 9, Jančar 2, Mesesnel 15, Farnetti, Brana, Zubalič, Gombač.

DON BOSCO: Mian 6, Del Ben 12, Karis 10, Peretti (k) 17, Pigo 10, Papagno 52, Trani 11.

SODNIK: Desco.

PM: Bor 6:14, Don Bosco 14:29 PON: Dovgan (Bor), Trani (Don Bosco).

Če so borovci v prejšnjih tekmah povratnega kola prvenstva kadetov zadovoljili, tega ne moremo trditi za to tekmo. V soboto bi se «plavi» namreč lahko borili za zmago. Neborbenost v obrambi pa jih je, predvsem v drugem polčasu, pokopala.

Že prvi polčas je pokazal, da bodo borovci slabo branili. V svoji conski obrambi so se namreč zaspano premikali. Prav tako pa se je tudi dogajalo na nasprotni strani, kjer so naši fantje z lahkoto zadevali. Seveda pa se tekma ne more zmagati samo z igro v napadu in zato je nazadnje slavila tista ekipa, ki je predstavila v drugem polčasu boljšo obrambo.

Tekma je bila torej res grda in nazadnje je zmagala ekipa, ki je manj zgrešila in ki je imela boljšo obrambo. Kako pa je bila slaba Borova obramba, nam priča dejstvo, da je en sam nasprotnik dal 52 točk. Med «plavimi» je bil najboljši strelec David Slobec.

Meko

MLADINCI

Mobilcasa — Bor 60:54 (33:23)

BOR: Koren 8, Perco (k) 7, Kneipp 4, Ukmar 15, Marassi 4, Volk 4, Slobec, Fontanot 8, Parovel 4.

SODNIKA: Spanò in Zanetti iz Gorice.

PM: Bor 8:22, Mobilcasa 10:22.

Boru ni uspelo premagati krminsko ekipo Mobilcasa v gosteh. Kljub porazu pa lahko ocenimo pozitivno to tekmo: poleg pričakovanih odsotnosti Ražma in Žerjala se je namreč moral zadnji trenutek odreči nastopu tudi Igor Lukša. Tržačani so bili enakovreden nasprotnik Krmincem do 14. minute prvega polčasa, ko je bilo stanje še 19:19. Nato je furlansko moštvo izkoristilo svoje boljše atletske zmožnosti in nekaj naivnih napak, ki so jih Borovi beki zgrešili proti koncu prve polovice tekme.

Med posamezniki je treba pohvaliti nastopa Ukmarja, v drugem polčasu, in mladega Korena.

tp

Polet — Barcolana 70:41 (35:23)

POLET: Danev 6 (2:6), Kalin 2, Berdon 5 (2:3), Sosič (k) 17 (3:3), Vitez 36 (8:11), Škabar, Petje 2, Ferluga 2.

SODNIKA: Policastro in Polh iz Trsta.

Poletovi mladinci so v nedeljo naleteli proti zadnjemu na lestvici, ekipi Barcolane, na veliko večje težave, kot je bilo pričakovati. K negotovi igri poletovcev je nedvomno botrovalo podcenjevanje izredno šibkega nasprotnika, ki bi Opence lahko prav kmalu zelo drago stalo.

Poletovci so zagotovo zaigrali svojo letošnjo najslabšo tekmo in kot olajševalno okoliščino ne moremo niti upoštevati odsotnosti kapetana Rudija Taučerja, saj bi morali poletovci tudi v nepopolni postavi z večjo lahkoto opraviti z izredno šibkimi nasprotniki. Od Opencev bi rešili edinole Viteza in Sosiča, ki sta edina zaigrala skoraj na svoji običajni ravni. Vsekakor pa sta bili važni le dve točki, ki jih je moral Polet dobiti v tem srečanju, in v tem je tudi uspel.

Sergij Tavčar

DEČKI

Inter 1904 — Kontovel 65:41 (32:22)

KONTOVEL: Sedmak 6, Ukmar 3, Emili 4, D. Daneu 2, Starc, Pupis, Terčon, Slavec, Della Schiava.

PROSTI METI: 7:21.

SODNIK: Lenardon.

Proti prvouvrščenemu na lestvici, Interju 1904, so Kontovelovi dečki doživeli hud poraz. Poraz je bil sicer predviden, saj so tudi tako naši fantje morda kvalificirani v nadaljnji del prvenstva.

Tržačani so takoj povedli, niso pa imeli nikoli več kot osem točk naskoka. Le na koncu prvega polčasa so uspeli doseči štiri zaporedne koše in tako tudi deset košev prednosti. V začetku dela pa je Kontovelce zajela huda kriza in rezultat je bil v sedmi minuti 43:22. Tu je bila tekma že odločena, čeprav bi se lahko kontovelsko moštvo kaj več potrudilo, da bi razliko v koših vsaj znižalo.

I. S.

Kontovel — Polet 78:58 (31:31)

KONTOVEL: Sedmak 20, Ukmar 8, Emili 8, Pupis 3, Terčo 1, Slavec 2, Della Schiava, D. Daneu, Štoka 2, R. Daneu 34.

POLET: Grison, Calzi 4, Lenisa 13, Hrovatin 27, Vremec 12, S. Sosič, Taučer 2, D. Sosič.

PROSTI METI: Kontovel 8:17, Polet 12:20.

SODNIK: Tommasi.

V zaostali tekmi dečkov so Kontovelci zasluženo zmagali. Končna razlika dvajsetih točk pa je vseeno prevelika kazen za požrtvovalne Opence, ki so bili ves prvi polčas enakovreden nasprotnik kvalitetno boljšim domačinom.

Poletovci so silovito začeli in povedli 10:4. Najvišjo prednost so dosegli v 17. min. (26:17). Tedaj pa so se Kontovelci prebudili in do konca polčasa rezultat izenačili. V drugem delu so domačini nadaljevali z dobro igro in za Opence je bil konec.

Drugi polčas Kontovelcev velja pohvalo, saj so v tem delu dosegli 47 košev, prejeli pa so jih samo 27. Morda pa so bili poletovci že utrujeni zaradi odlične igre v prvem polčasu.

I. S.

Breg — Ricreatori 20:90 (14:42)

BREG: Martinelli, Korošec 2, Corbatti 14, Starec, Pečar, Čok 3, Pertot, Štrajn, Kozina, Maver.

SODNIK: Papino iz Trsta.

PROSTI METI: Breg 4:12.

V predzadnjem kolu prvenstva dečkov je Breg doživel visok poraz. Vse do 12. minute prvega polčasa so bili Brežani višjim gostom enakovredni (12:18), nakar pa so popustili na vsej črti in so seveda tudi visoko izgubili.

Najboljši v Bregovih vrstah je bil Igor Corbatti, zelo pa se je potrudil v obrambi tudi Franko Pečar.

« PROPAGANDA »

Dom — Arte A 21:43

DOM: Makuc (k) 8, Krulc, Čotar, Devetak 2, Kroselli, Ursič 11, Zavadlav, Prinčič.

V drugem kolu prvenstva «Propaganda» je Dom v okrnjeni postavi utrpel še en poraz. Omeniti pa moramo, da v Domovih vrstah igrajo tudi beneški Slovenci, ki obiskujejo slovenski Dijaški dom in se ob sobotah vračajo domov. Košarkarska federacija pa je določila, da se tekma začne ob 17.30. Zaradi pozne ure se beneški košarkarji niso mogli udeležiti tekme.

Prihodnjo tekmo bo Dom igral v soboto, 12. marca, v gostih, v telovadnici «Stella Mattutina» proti Arditi.

Vladimir

Turnir Libertas

Borovi košarkarji bodo drevi, v telovadnici v Ulici Caravaggio, ob 19.30, igrali tekmo z Libertasom v okviru košarkarskega turnirja, ki ga prireja društvo Libertas za igralce letnika 1961 in mlajše.

MINIBASKET

Ricreatori — Breg

Danes bo Breg v športni palači v Trstu, s pričetkom ob 16.15, igral zaostalo tekmo v minibasketu za «Trofejo Biasi» z Ricreatorijem.

SREČKO VILHAR - ALBERT KLUN

Narodnoosvobodilni boj Primorcev in Istranov na Sardiniji, Korziki in v južni Franciji

49.

Revijo je razmnoževal na ciklostil Jože Bregant, ki je bil zaposlen v tiskarni v Bastii, kjer so Amerikanci tiskali razne obrazce in okrožnice za svoje enote. 2) Pred tiskom je uredništvo poslalo prvo pretipkano številko na cenzuro v štab polka. Pozneje se uredništvo ni držalo več predpisa glede obsega in pa formata revije. Revijo je pregledoval kapelan poročnik Filip Separović, ko je bila že razmnožena. Nikdar se ni spotnika ob njeno pisanje. Postal je celo njen sotrudnik.

«Naša zvezda» je že v svoji prvi številki jasno začrtala cilj, za katerega se bo borila, namreč za novo demokratično Jugoslavijo. Na naslovni strani prinaša Gregorčičevo pesem Naša zvezda, čemur sledijo nekatere programske misli dr. Iva Ambrožiča: «Dobili smo hrano, našli smo 'Našo zvezdo' vodnico. Naj bi nam uspešno razsvetljevala pot, po kateri moramo in hočemo, da se dokončno združimo z našimi brati pod svobodnim soncem na Balkanu. Od nas samih je odvisno, da nam zvezda ne ugasne, preden nam na obzorju ne posije sonce svobode.»

Prva številka «Naše zvezde» prinaša nadalje članek, ki je posvečen stoletnici Gregorčičevega rojstva (1844-1944) in se zaključuje z naslednjo mislijo: «Gregorčičev bataljon in drugi slovenski oboroženi oddelki ter ves narod izpolnjujejo želje našega velikega pesnika in prvega rodoljuba...» Pomemben je nadalje zlasti še članek «Nekaj resnice o Jugoslaviji», ki ga je Leopold Slavec (psevdonim: Miloš Sloboda) prevedel iz časnika «Le Courier Republicain» (25. 9. 1944). Podrobno prikazuje izdajstvo Draže Mihajlovića. Članek se zatem nadaljuje še v drugi številki in se zaključuje s Titovo mislijo: «Noben narod ni prelil koristno svoje krvi, če jo je prelil samo in izključno zase.» Prva številka «Naše zvezde» pa prinaša tudi šest pesmi, od katerih so tri posvetili narodnoosvobodilnemu boju jugoslovanskih narodov (2 Pavle Gorkič in Antun Lekić).

Ko je uredništvo «Naše zvezde» pripravljalo za tisk prvo številko, ni prejelo še nikakršnega partizanskega tiska, pač pa je dobil Jože Sčukovt iz 234. čete nekaj številk «Bazovice», ki mu jih je poslala sestra iz Egipta.*

Uredništvo «Naše zvezde» je posvečalo prav posebno pozornost pisanju zahodnega tiska o problemih Jugoslavije. Ko je francoski časnik «Paris» (10. 11. 1944) objavil članek «O bodočih mejah Jugoslavije» izpod peresa Romaina Tissiera, ki se je zavzemal za to, da bi Trst in Gorico dobila Italija, mu je «Naša zvezda» zelo ostro odgovorila. V enem od odgovorov citira Pavle Gorkič Titovo geslo: «Tujega nočemo, svojega ne damo».3) Šele s 5. številko je začela «Naša zvezda» objavljati tudi sestavke iz partizanskega tiska, kot n.pr. članek «Naše krvi ne bodo več tujci spreminjali v zlato».4) Začetka je «Naša zvezda» izhajala dokaj redno: novembra 1944 sta izšli 2 številki, zatem decembra 1 številka, a januarja zopet 2 številki, toda potem je prišlo do zastoja, ko mesec in pol ni izšla nobena številka, toda 9. marca 1945 je izšla 6. številka na 46 straneh. Ta številka je ena najbogatejših in prinaša kar 3 sestavke iz partizanskega tiska. Zelo dobro je «Naša zvezda» prikazovala špekulantsko politiko begunskih vlad.5) Tako se je revija močno okrepila in tudi uveljavila.

Posebno poglavje v «Naši zvezdi» so spomini na prestano trpljenje na Sardiniji, iz česar sledi, da so naše ljudi kot težka mora spremljali na Korziki in zatem še v Franciji. *Ker so bili ti spomini še sveži, so zanesljiv dokument trdega življenja v delavskih četah in bataljonih.* Eden od marljivih bralcev in sotrudnikov «Naše zvezde», Josip Kalčič,* pripoveduje v pesmi, kako živi že tri leta na otoku daleč od domačije in zatem še nadaljuje:

«Majko, da ti vidiš svoga sinka,
kako težko uzdiše i strada.
Sardinija je žalostna tamnica,
puna gladi i velikih muda.»6)**

Jožef Doljak iz Grgarja je napisal napol satirično pesem «S Sardinije» v 124 verzih in v njej plastično opisal življenje v posebnih delavskih četah. Najprej ugotavlja, da je Mussolini zaukazal, naj našega človeka izženo z domačije na oddaljeni otok:

«Primeren kraj je tam — Sardinija,
trd sužnjev dom v pradavnih dneh:
uporni duh ti tu pojenja,
ko mislil na svoj star boš greh.»

Zatem pravi o sebi:

«Kar videl sem in doživel,
skušal tu vam bom opisat:
kdo nam iz trnja venec pletel,
kdo znal nas bolje bičat.»

Priganjač na prisilnem delu grozi:

«Kdor ne uboga, mu pokažem,
za tega so vezi in kol.
. . . . . .
Še danes dana bo ovadba,
kaj vreden si, ti 'ribelle'!»

Nato zaključuje:

«In vseh nadlog ta križev pot
ovenčan je s kalvarijo;
v tujini naših bratov grob
v spomin...»7)

O Sardiniji pa govore še razni članki, med katerimi je zanimiv in dokumentaren spominski zapis Mirka Tozona. 8)

2) Zoro Škrk: Pismo Rafaelu Nemcu. Gorica, 11. 1. 1969. M-ONPPS-PAK.

* Primorci in Istrani na Korziki niso seveda nič vedeli o tem, da je «Bazovica» še malo pred tem pela slavospeve Draži Mihailoviću in kraljevi begunski vladi. Ko je njen urednik, dr. Ivan Marija Čok, ugotovil, da je njegova politika naslonitve na kralja Petra doživela zlom, je svoj list hitro preusmeril in začel na moč hvaliti narodnoosvobodilni boj jugoslovanskih narodov in na ta način ustvarjal videz, da je iskren prijatelj nove Jugoslavije.

3) Pavle Gorkič: Kviški srca! Naša zvezda, 2/1945, (Korzika, 6. 1.), str. 26-27.

4) Naše krvi... Kmečki glas, vestnik OF slov. naroda, april 1944.

5) Valdo Taljat: Jugoslovanska vlada v Londonu in kralj Peter. Naša zvezda, 2/1945, 6 (Korzika, 9. 3.), str. 11-12.

* Josip Kalčić, rojen v vasi Srbinjak (Istra) leta 1920, je odšel leta 1941 s posebnim delavskim pataljonom na Sardinijo. Pozneje je bil premeščen v eno od čet, ki so odšle na Korziko. Bil je pesniško nadarjen in marljivo sodeloval pri «Naši zvezdi». Na Korziki so ga 8. 1. 1945 zavratno ubili.

6) ** Josip Kalčič: Sardinija. Naša zvezda, 2/1945, 4 (Korzika, 6. 1.), str. 30.

Mati, da bi videla ti svojega sinka,
kako težko vzdihuje in trpi.
Sardinija je žalostna temnica,
polna lakote in velikih muk.
(Prost prevod).

7) Jožef Doljak: S Sardinije. Naša zvezda, 2/1945, 6 (Korzika, 9. 3.), str. 41-43.

8) Mirko Tozon: Kratek oris nastanka in poti 354. Slav Company. Naša zvezda, 2/1945, 8 (Marseille, 1. 7.), str. 18-23.

(Nadaljevanje sledi)

Uredništvo, uprava, oglasni oddelek,
TRST, Ul. Montecchi 6 PP 559 — Tel. 79 38 08 79 46 38 79 58 23 76 14 70
Podružnica Gorica, Ul. 24 Maggio 1 — Tel. 83 3 82 - 57 23
Naročnina
Mesečno 2.500 lir — vnaprej plačana celotna 25.000 lir. Letna naročnina za inozemstvo 38.000 lir, za naročnike brezplačno revija «DAN».
V SFRJ številka 2,50 din, ob nedeljah 3,00 din, za zasebnike mesečno 35,00 letno 350,00 din, za organizacije in podjetja mesečno 47,00, letno 470,00 din
Poštni tekoči račun za Italijo Založništvo tržaškega tiska, Trst 11-5374

PRIMORSKI DNEVNIK

Za SFRJ Žiro račun 50101-603-45361 «ADIT» - DZS - 61000 Ljubljana, Gradišče 10/II nad. telefon 22207
Oglasi Trgovski 1 modulus (širina 1 stolpec, višina 43 mm) ob delavnikih 13.000, ob praznikih 15.000.
Finančno-upravni 500, legalni 500, osmrtnice in sožalja 250 lir za mm višine v širini 1 stolpca. Mali oglasi 100 lir beseda. IVA 14%. Oglasi za tržaško in goriško pokrajino se naročajo pri oglasnem oddelku ali upravi. Iz vseh drugih pokrajin Italije pri SPI.
Odgovorni urednik Gorazd Vesel
Izdaja in tiska ZTT Trst
Član italijanske zveze časopisnih založnikov FIEG

PO SOBOTNIH HUDIH IZGREDIH

Akademski senat bo jutri odločal o zopetnem odprtju rimske univerze

Docenti: Vlada in stranke ne smejo več odlašati z reformo vseučilišča

RIM, 8. — Vse kaže, da bo rimska univerza, ki je bila zaprta po hudih sobotnih izgredih, v ponedeljek znova začela z didaktično dejavnostjo. Rektor prof. Ruberti je sklical za četrtek sestanek akademskega senata, na katerem bodo odločali o nadaljnji dejavnosti. Kaže, da bo senat sklenil odpreti univerzo, seveda pod pogojem, da v tem času ne izbruhnejo novi izgredi.

Spričo zapore so se v teh dneh začele širiti v Rimu govorice, da bo letošnje akademsko leto razveljavljeno, vendar kaže, da je bil strah preuranjen. Vsaj tako trdi ravnatelj fakultete znanstvenih ved prof. Giorgio Tecce, ki je označil omenjene govorice kot provokatorske in alarmistične. «Nihče pa naj si ne dela utvar — je pripomnil prof. Tecce — da bo nevarnost odpravljena, če bo razprava o kulturni in politični vlogi univerze omejena in pristranska. Zaskrbljen sem tudi, ker so politične sile, seveda z nekaterimi izjemami, povsem zanemarile vprašanje univerze in težaven položaj na rimskem vseučilišču. Razumem sicer, da je pozornost vseh poslancev osredotočena na razpravo o škandalu Lockheed, vendar ko bo ta mimo, se bodo morali nemudoma lotiti vprašanja reforme univerze. Razkol med mladino in kulturnimi ustanovami je težko zaceliti, posledice pa so za državo porazne. Stranke morajo tudi razumeti, da se najodgovornejše sile na univerzi ne morejo soočati zgolj z vprašanjem javnega reda».

Prof. Tecce je v razgovoru s časnikarji tudi orisal glavne točke resolucije, ki so jo z veliko večino odobrili docenti fakultete za znanstvene vede. V dokumentu profesorji ugotavljajo, da italijanska univerza preživlja sedaj krizo, ki je posledica dolgoletne brezbrižnosti političnih sil in dejstev, da so absolventi strokovno premalo pripravljeni. Sprejemajo tudi nekatere predloge študentov kot je predlog o razpravi o povezavi didaktičnega in raziskovalnega dela, odločno pa zavračajo tiste zahteve kot politično nadzorstvo nad izpiti, zajamčeno pozitivno oceno in svobodno izbiro tečajev, ki bi imele kot edino posledico še večje razvrednotenje univerzitetne diplome.

Vse kaže torej, da se je po incidentih prejšnjega tedna, položaj nekoliko izboljšal, čeprav je napetost še velika. Upati pa je vsekakor, da bo vlada pripravljena na bolj odprto soočenje in razpravo kot doslej. V tem okviru gre vsekakor zabeležiti spodbudno dejstvo, da je minister za šolstvo Malfatti pripravljen spremeniti nekatere najbolj osporavane člene svojega osnutka o reformi višje srednje šole in univerze. Kot je pojasnil na srečanju z vsedržavnim univerzitetnim odborom gre predvsem za vprašanje vloge univerze kot glavnega središča za znanstveno raziskovanje, za jamstvo svobode poučevanja, za avtonomijo vseučilišča. Minister je tudi zagotovil, da bo predložil svoj osnutek ministrskemu svetu še ta mesec.

Medtem pa se tako imenovani avtonomni študentje pripravljajo na sobotno protestno demonstracijo, katere naj bi se udeležili predstavniki vseh italijanskih vseučilišč. Jutri in pojutrišnjem bodo organizirali skupščine po rimskih šolah (zasedenih je vsaj deset zavodov), sestanke z delavci in s prebivalstvom. Predviden je tudi «sit-in» pred osrednjim sedežem RAI v Dreyredu Mazzini. (vt)

Državni pravdnik v ZDA priporočil zavrnitev ugovorov Sindone

NEW YORK, 8. — Vlada Združenih držav Amerike je mnenja, da je treba zavrniti ugovore, ki jih je predložil italijanski bančnik Michele Sindona zoper italijansko zahtevo po ekstradiciji. Ameriška vlada je svoje mnenje izrazila v dokumentu, ki ga je poslala zveznemu sodniku, ki proučuje italijansko zahtevo.

Sindonovi zagovorniki so pred časom vložili priziv, v katerem trdijo, da so obtožbam proti njihovemu varovancu botrovali politični razlogi in da njegovo izročitev zahtevajo samo levičarji in komunisti. V Italiji ne bi Sindona, so trdili njegovi zagovorniki, mogel imeti nepristranskega procesa, še več, njegovo življenje bi bilo v nevarnosti. To je pred časom potrdil predsednik sekcije kasacijskega sodišča Carmelo Spagnuolo, ki je pod prisego izjavil funkcionarjem ameriškega veleposlaništva v Rimu, da gre v bistvu za politično zaroto katere žrtev naj bi bil sicilijanski bančnik. Zaradi njegovih izjav je višji sodni svet ukinil Spagnuolu plačo in ga suspendiral.

Državni pravdnik v ZDA je mnenja, da so dokumenti, ki so jih italijanske oblasti predložile ameriškim, da bi dosegle izročitev Micheleja Sindone, sprejemljivi ter zadostni, da bi ugotovili, da so obtožbe bankrota upravičene. Zato poziva zveznega sodnika naj zavrne ugovore glede političnega značaja obtožb za Sindono.

LECCO, 8. — Vse kaže, da je policija prišla na sled in aretirala še nekega napista, ki naj bi skupaj z dvema pajdašema odgovoren za vrsto ropov in tatvin. Fantu, 28-letnemu Giorgiu Zoccoli iz Astija je bil usoden petkov «podvig» v Ljudski banki v Leccu. Kaže tudi, da je organiziral skrivališče, ki so ga agenti odkrili v Costigliolu in kjer naj bi se nekaj časa skrivalo več vodilnih kadrov teroristične organizacije.

Jamar Vinai rešen

Po 59 urah so rešili iz jame, v katero se je spustil, 20-letnega Franca Vinaia, znanega igralca rugbyja. Pred dnevi se je namreč ponesrečil v globini 123 metrov ter si kot kaže zlomil okolčje ter eno vretence. Na sliki: Vinaiev brat pred vhodom v jamo, nekaj ur preden so rešili Franca. (Telefoto ANSA)

V ZVEZI Z UMOROM AGENTA MARINA

Misovski poslanec na zatožni klopi

Po štirih letih so milanski sodniki končno dobili od poslanske zbornice dovoljenje za proces proti misovcu Francu Marii Servellu

MILAN, 8. — Po štirih letih je milansko sodstvo končno doseglo od poslanske zbornice dovoljenje za sodni postopek proti misovskemu poslancu in bivšemu milanskemu federalu Francu Marii Servellu, ki je skupno z bivšim poslancem Francom Petroniom obveščen organizacije prepovedanega shoda in upiranja javnim funkcionarjem. S svojimi pribočniki sta namreč organizirala demonstracijo, ki se je nato izrodila v spopade s policijo, med katerimi je bil ubit agent Antonio Marino. O teh fašističnih izpadih razpravlja ravno v teh dneh prizivno porotno sodišče, ki sodi agentovima morilcema Loiu in Murelliju ter njunim pajdašem.

Namestnik milanskega državnega pravdnika Guido Viola je že od vsega začetka ločil postopek proti Servellu in Petroniu od sodnega postopka proti Loiu, Marelliju in drugim, ker je moral v prvem primeru čakati na dovoljenje poslanske zbornice. Parlamentarci so sicer že dovolili proces proti misovskima kolegoma, ker pa je bil Servello junija lani znova izvoljen, je morala prošnja milanskih sodnikov zopet romati v poslansko zbornico. In danes je sodišče končno dobilo ustrezno dovoljenje. Proces pa se bo najbrž začel jeseni.

Skupno s Servellom in s Petroniom bodo na zatožni klopi še Nestore Crocesi, Mario De Andreis in drugi voditelji milanske federacije MSI. Vsi so obtoženi organizacije prepovedanega shoda in upiranja javnim funkcionarjem. Davide Petrini pa tudi nedovoljene posesti razstreliva, saj je ravno on izročil pretepačem smrtonosne ročne granate SRCM.

Proces proti misovskemu poslancu in njegovim pribočnikom je izrednega pomena za osvetlitev ozadja tistega dramatičnega «črnega četrtka». Izgredi so izbruhnili v raznih mestnih četrtih in policija, ki je zastražila mestno središče, je šele po več urah vzpostavila red. Številčna premoč agentov javne varnosti ni bila zadostno jamstvo za javni red: bombe, streljanje in siloviti spopadi so kmalu spremenili Milan v pravo bojno polje. Vzrok tolikšnega besa? Sklep milanskega kvestorja, da nekaj dni po atentatu na brzec Turin - Rim prepove manifestacijo, ki naj bi se je udeležil tudi senator Ciccio Franco, vodja zloglasnih «boia chi molla» iz Reggio Calabrie. Njegov prihod so nekateri pretepači že pozdravili z geslom «L'Aquila, Reggio, Milano sarà peggio».

Če so izgredi izbruhnili nepričakovano, je pa policija dan prej opazila skrivnostno, vendar zelo vneto delovanje misovskih voditeljev in pretepačev, ki so večkrat obhodili Trg San Babila in vsa ostala tradicionalna zbirališča desničarskih skrajnežev. Skratka nekdo je pognojil njivo, na kateri je naslednjega dne tako bujno vzbrstelo fašistično nasilje. Med jesenskim procesom naj bi sodniki ubrali to pot in naj bi skušali ugotoviti odgovornosti «lutkarjev», ki so za kulisami spretno vodili svoje lutke. Kajti — in to je med včerajšnjim posegom na obravnavi proti Loiu odločno poudaril tudi javni tožilec — obsojeni pretepači so res neposredno odgovorni za smrt agenta Antonia Marina, ne gre pozabiti pa, da so obenem tudi «žrtve, ki so bile najprej strumentalizirane in nato odvržene kot stara šara.» (vt)

Carrillovemu avtu odpovedale zavore

GIJON, 8. — Blindiranemu cadillacu, ki ga je romunski predsednik Ceausescu pred časom podaril tajniku španske komunistične partije Carrillu, so se pokvarile zavore, ko je vozil iz Madrida v Gijon, kjer se je Carrillo rodil. Do okvare je prišlo prav na dokaj strmem klancu, kjer so zavore nenadoma odpovedale. Šofer je z dokajšnjo mero hladne krvi uspel preprečiti nesrečo. Tajnik KPŠ je prispel v Gijon s štiriurno zamudo.

S ŠIROKO ZASNOVANO AKCIJO V NEAPLJU, PALERMU IN MILANU

Finančna straža in policija onesposobili mednarodno tolpo razpečevalcev mamil

Agenti so aretirali 25 ljudi in zaplenili skupno skoraj kilogram drog - Pet tihotapcev še vneto iščejo - V prihodnjih dneh pomembni razpleti preiskave?

NEAPELJ, 8. — S koordinirano akcijo, ki je stekla istočasno v Neaplju, Palermu in Milanu, so finančni stražniki, policija in karabinjerji onesposobili mednarodno tolpo tihotapcev in razpečevalcev mamil. Aretirali so skupaj petindvajset ljudi, zaplenili 300 gramov čistega kokaina, pol kilograma drugih mamil, nekaj samokresov in zajeten sveženj pomembnih dokumentov, med katerimi sezname imen klientov in manjših razpečevalcev.

Preiskava, ki je davi tako bogato obrodila, je stekla že pred nekaj meseci, prve indice o delovanju tolpe pa so finančni stražniki začeli zbirati že 1973. leta, ko je bil v medsebojnem obračunavanju med razpečevalskimi tolpami ubit Antonio Ferrigno. Odločilnega pomena pa so bili dokazi, ki so jih zbrali januarja ob aretaciji mafijskega veljaka Umberta Ammatura. Z indici, ki so jih zbrali pred desetimi dnevi ob aretaciji treh mafijcev velikkov iz Sante Marie Capua Vetere, pa se je začela odločilna akcija. Davi so na neapeljski železniški postaji aretirali Giuseppeja Crimania, ki je bil namenjen v Milan s 300 grami čistega kokaina. Kmalu nato so se v mrežo preiskovalcev ujeli tudi ostali razpečevalci. Namestnik državnega pravdnika v Neaplju je podpisal skupno 30 pripornih nalogov: 25 osumljencev je sedi za zapahi, ostalih pet pa vneto iščejo po vsej Italiji. Med aretiranimi — v glavnem gre za ljudi, ki so že imeli opravka s pravico zaradi razpečevanja drog — je najbrž «največja riba» odvetnik Francesco Russo Spenna iz Sante Anastasie, ki ga finančni stražniki označujejo kot «razpečevalca na veliko grosista». Vsi ostali so razpečevalci srednjega in majhnega kova, vsekakor pa njihov poslovni krog je presegal milijardo lir.

Tolpa, ki je bila razkrinkana v Neaplju, Palermu in Milanu je delovala na mednarodni ravni in je bila v stiku zlasti z razpečevalci iz Latinske Amerike. Od tu so uvažali mamilo, ki so ga nato razpečali na italijanskem trgu.

Med preiskavo na domu aretiranih so policija, karabinjerji in finančni stražniki zaplenili še pol kilograma raznih mamil, dragulje, tujo valuto, poleg že omenjenega orožja in zajetnega svežnja dokumentov. Kaže, da gre za zelo pomembno gradivo, ki naj bi v prihodnjih dneh omogočilo pomemben razplet preiskave. Jasno je, da je molčečnost preiskovalcev v tem pogledu neprodirna, vendar ni težko uganiti, da so najbrž na sledi kakšni «veliki ribi». (vt)

Finančni stražniki in policijski agenti z drogo in orožjem, ki so ga zaplenili tolpi razpečevalcev

ARABSKO - AFRIŠKA KONFERENCA NA VRHU V KAIRU

Arabci zagotovili poldrugo milijardo dolarjev revnim afriškim državam

8 milijonov dolarjev za afriška osvobodilna gibanja - Asad o položaju na Bližnjem vzhodu - Aminova tiskovna konferenca

KAIRO, 8. — Arabske države proizvajalke petroleja so doslej na kairski konferenci zagotovile revnim afriškim državam finančno pomoč v znesku poldruge milijarde dolarjev, istočasno so se obvezale, da bodo gmotno pomagale afriškim osvobodilnim gibanjem ter so v ta namen določile že osem milijonov dolarjev. Saudska Arabija je včeraj sporočila, da bo prispevala milijardo dolarjev raznim afriškim ustanovam za razvoj ter dva milijona dolarjev za afriška osvobodilna gibanja. Vest o dveh milijonih dolarjev za osvobodilna gibanja preseneča, saj je Saudska Arabija vse prej kot naklonjena naprednim afriškim organizacijam. Presenetljiva je tudi vest, da je v sklad za osvobodilna gibanja prispevala milijon dolarjev tudi Jordanija, ki jim prav tako ni naklonjena, poleg tega pa je še dokaj revna država.

Kuvajtski šejk Sabah Al Ahmed Al Džabir je v svojem današnjem posegu napovedal, da bo njegova država prispevala 200 milijonov dolarjev v prihodnjih petih letih, poleg tega bo povečala svoj prispevek za arabski sklad za gospodarski razvoj Afrike za nadaljnjih 20 milijonov dolarjev, za abidjanski sklad pa 10 milijonov dolarjev za tehnično pomoč arabskim državam.

S tem so v glavnem premostili nasprotja, v znamenju katerih se je arabsko - afriška konferenca začela. Afriške države so zahtevale od bogatih držav proizvajalk petroleja dve milijardi dolarjev za razvoj revnih afriških dežel, arabske države pa so baje bile pripravljene dati samo 500 milijonov dolarjev. To je v začetku konference povzročilo mnogo žolčnih zakulisnih razprav.

V teku današnjega zasedanja je spregovoril sirski predsednik Asad, ki je obtožil Izrael, da pripravlja ponovno agresijo proti arabskim državam in da skuša povzročiti nov oborožen spopad na Bližnjem vzhodu. Sirski državni poglavar je posvetil največji del svojega posega položaju na Bližnjem vzhodu ter obtožil Izraelce, da skušajo na vsak način zavleči iskanje pravične rešitve bližnjevzhodnega spora. Za Sirijo je rešitev na dlani: predvsem je nujno osvoboditi vse arabsko ozemlje, ki ga je Izrael zasedel leta 1967 ter zagotoviti pravice palestinskemu ljudstvu. Potem je Asad obravnaval stanje na Jugu Afrike, kjer je položaj prav tako eksploziven kot na Bližnjem vzhodu.

Problemu afriškega Juga se je še zlasti posvetil predsednik Zambije Kenneth Kaunda, ki je dejal, da rodezijski premier Ian Smith lahko nadaljuje s svojo rasistično in agresivno politiko, ker mu nekatere države še vedno dobavljajo petrolej. Petrolejske družbe, ki preskrbljajo Rodezijo z nafto, ji pomagajo v njeni borbi proti ljudstvom Zimbabveja, Namibije, Botswane in Mozambika. Arabske države, je rekel Kaunda, se ne bi smele udeleževati akcij proti tem ljudstvom.

Arabske države so sklenile že pred leti, menda takoj po arabsko - izraelski vojni leta 1973, ukiniti dobavljanje nafte Rodeziji in Južni Afriki, očitno pa te dve državi prejemajo od nekod petrolej. Kaunda ni povedal, katera arabska država pošilja Južni Afriki in Rodeziji petrolej, zaključil pa je svoj poseg z ugotovitvijo, da je osvobodilna borba v Rodeziji se daj v ključni fazi ter da terja vso pomoč od arabskih držav.

V odgovoru na Kaundovo obtožbo, češ da nekatere arabske države dobavljajo Južni Afriki in Rodeziji petrolej je kuvajtski zunanji minister šejk Sabah Al Ahmed poudaril, da so arabske države prenehale dobavljati obema državama nafto že od začetka šestdesetih let.

V okviru današnjega dneva pogovorov sta se v Kairu sestala predsednik Organizacije za osvoboditev Palestine in jordanski kralj Husein. Gre za prvi sestanek po šestih letih, v katerih so bili odnosi med Palestinci in Jordanijo zelo napeti. Srečanje je izredno pomembno, saj je zbliževanje med Organizacijo za osvoboditev Palestine in Jordanijo bistvenega pomena za arabsko mirovno diplomacijo. O pogovoru sicer ni uradnih poročil, jasno pa je, da je bil govor predvsem o jordansko - palestinskih odnosih ter o razvoju prizadevanj za vzpostavitev miru na Bližnjem vzhodu.

Danes je v Kairu imel tiskovno konferenco tudi ugandski predsednik Idi Amin. Uvodoma je opeval idilične notranje odnose v svoji državi ter odločno zanikal, da bi kdaj koli prišlo v Ugandi do pokolov. Omenil je tudi, da mu ameriška vohunska agencija CIA streže po življenju, o čemer sicer ne dvomimo, vendar je to pripisal dejstvu, češ da je najmočnejši in najpogumnejši afriški voditelj. Zanikal je tudi sleherno odgovornost pri smrti škofa Luwuna ter obeh svojih bivših ministrov. Potrdil je, da je šlo za navadno avtomobilsko nesrečo, zaradi česar ne bo dovolil, da o tem uvedejo posebno mednarodno preiskavo. V ZDA umre vsako leto na tisoče oseb v avtomobilskih nesrečah, kam bi pa prišli, če bi vsaki uvedli preiskavo, je dejal Amin.

Kot kaže je srečanje med Huseinom in Arafatom že obrodilo prve sadove. Iz neuradnih krogov so sporočili, da bo še ta mesec v Damasku sestanek med državnimi poglavarji Jordanije, Sirije in Egipta ter predstavnikom PLO Arafatom.

Jutri se bo konferenca zaključila z odobritvijo politične resolucije, ki poudarja privrženost udeležencev načelom neuvrščenosti, miroljubnega sožitja in pa zahtevo po vzpostavitvi novega gospodarskega reda v svetu. (if)

PRAVOČASNO ZAVAROVANJE

Če kdo izgine neznano kam, potem ko podpiše vrsto zavarovalnih polic v skupni vrednosti 15 milijard lir, to nujno vzbudi pozornost ne samo zavarovalne družbe, temveč tudi policije. Slednja se namreč ni zadovoljila z razlago, ki je bila tako rekoč na dlani in je vztrajno iskala prikupno 40-letno Lidio Pira, ki bi morala biti mrtva že približno 18 mesecev. Trud policije je bil končno poplačan, saj je Lidio po daljšem iskanju izsledila v Versaillesu pri Parizu.

27. avgusta 1975 je Lidid Pira odplula s svojim luksuznim motornim čolnom iz Juan le Pinsa na Azurni obali. Pirova se je že dalj časa ukvarjala s potapljanjem in je prijateljem in znancem povedala, da gre na morje, da bi se posvetila svojemu priljubljenemu športu. Ker se do večera ni vrnila, so jo začeli iskati, vendar je niso našli.

Vse bi se verjetno izteklo prav ugodno za Lidio, če policija ne bi izsledila njenega motornega čolna zasidranega pri nekem otočku, poleg tega pa je ugotovila, da je Lidia podpisala vrsto zavarovalnih polic v korist ljubimca. Iskanje je bilo dokaj dolgo, po 18 mesecih pa jo je policija le iztaknila.

V MILANU ZAPRTE VSE BENCINSKE ČRPALKE

Industrije v krizi zaradi stavke prevoznikov goriva

RIM, 8. — Stavka prevoznikov petrolejskih proizvodov je v Piemontu, Lombardiji in Liguriji povzročila celo vrsto nevšečnosti. Prevozniki zahtevajo predvsem višjo prevoznino ter so odločeni stavkati, dokler jim je ne odobrijo. Medtem obstaja za celo vrsto industrij nevarnost, da ostanejo brez goriva in da morajo zato prenehati s proizvodnjo.

V Piemontu so skoraj vse bencinske črpalke že brez bencina, promet se je zelo zmanjšal tako v mestu kot tudi na avtocesti. Zdravniki so sporočili, da bodo od jutri, če se položaj ne bo izboljšal, prenehali z zdravniškimi pregledi na domu. Zelo hudo je vprašanje pomanjkanja plinskega olja za ogrevanje ter za industrijo. Mnoga stanovanjska poslopja v Piemontu so bila že danes brez ogrevanja, jutri in v prihodnjih dneh se bo tu položaj še zaostril in poslabšal. Za sedaj vsa podjetja redno obratujejo, vendar bi že v prihodnjih dneh utegnili vpisati na tisoče delavcev v dopolnilno blagajno, če se ne bo dobava goriva normalizirala.

Tudi v Liguriji, čeprav položaj ni še tako resen v Piemontu, so industrijci zaskrbljeni. V Liguriji so po eni strani obalni rezervoarji prepolni goriva, z druge strani pa obstaja pomanjkanje goriva za javna in zasebna prevozna sredstva. V Genovi in na Rivieri so že zaprli nekaj bencinskih črpalk, cistilnice pa naj bi kmalu prenehale s proizvodnjo, kar bi imelo hude posledice za industrijo. V rezervoarjih namreč ni več prostora za dokončne petrolejske proizvode.

V Milanu je že sedaj, potem ko so prevozniki oklicali stavko 24 ur pred napovedanim rokom, nemogoče dobiti kapljo bencina. V mestu je zaprtih vseh 2.600 bencinskih črpalk, javna prevozna sredstva obratujejo z zmanjšanim obsegom in kmalu bodo ostala popolnoma brez goriva. Demonstranti so napadli nekatere avtocisterne, ki so kljub stavki, skušale zapustiti čistilnico in jim preluknjali gume. V prihodnjih dneh bodo industrije tudi v Lombardiji ostale brez goriva. Popoldne je odbornik dežele Lombardije Gino Colombo zahteval poseg Donata Cattina, da bi prekinili stavko. (if)

MADRID, 8. — Španska policija je sporočila, da je ugotovila, kdo je umoril 23. januarja levičarskega študenta Ruiza Garcio. Šlo naj bi za 30-letnega fašista Fernandeza Guazo, ki naj bi bil trenutno v Franciji.

Kontracepcijsko sredstvo

(Nadaljevanje s 6. strani)

mon HCG, s tem pa preprečuje spočetje.

Poskusi z novim cepivom trajajo že dve leti in več. Doslej so dali dobre rezultate in strokovnjaki so ugotovili, da ni tako imenovanih paralelnih negativnih posledic. Ustvarjanje protitelesc pa se ne omejuje le na 365 dni enega leta, pač pa doseže tudi dobo 400 celo 500 dni po dnevu injekcije, vendar je povsem zagotovljen rok enega leta.

Kljub dobrim rezultatom dr. Talwar poziva k previdnosti:

«Rezultati dosedanjih raziskovanj so močno obetavni, vendar pa moramo še nekoliko počakati, da bomo povsem gotovi.»

Seveda jemlje strokovnjak v poštev dejstvo, da mora oziroma da bi morala ženska uporabljati to kontracepcijsko sredstvo vso svojo plodno dobo, ki traja 25 pa tudi 30 let. Zato je treba cepivo še poglobljeno preizkušati, dokler se ne doseže popolna varnost.

Indijska znanstvena skupina je formulo cepiva poslala mednarodnemu odboru za raziskovanje vseh kontracepcijskih sredstev. Ta odbor je dal cepivo v preverjanje zdravstvenim organizacijam v drugih deželah na primer v Braziliji in na Finskem, hkrati pa so prevzeli nalogo preverjanja sredstva tudi že v ZDA, v Franciji in na Švedskem. Toliko se doslej ve. Morda preizkušajo sredstvo tudi drugod in že dolj časa.

Če se sredstvo izkaže, v kar indijski strokovnjaki ne dvomijo, nadalje če bo zares tudi v nekoliko daljši fazi neškodljivo, bo zdravstvo končno dobilo univerzalno kontracepcijsko sredstvo, ki bo veliko koristilo človeštvu, predvsem pa ženski, ki je bila doslej primorana ali se držati strogega reda v jemanju pilul, ali pa preživljati mučne dni v strahu pred nezaželenim spočetjem.

POLEMIKE OB PROCESU V CATANZARU

Uslužbenci Kmečke banke nočejo misovca za svojega zastopnika

Gre za odv. Li Gottija, ki je občinski svetovalec MSI v Crotonu

CATANZARO, 8. — «Bomba», ki je počila prejšnji teden med procesom zaradi pokola v milanski Kmečki banki, je močno odjeknila v glavnem mestu Lombardije in vse kaže, da bo imela nekatere posledice tudi v obravnavi: sindikalni svet Kmečke banke je namreč odločno protestiral proti prisotnosti odvetnika in misovskega občinskega svetovalca v Crotonu Luigija Li Gottija v kolegiju, ki zastopa prizadete uslužbence banke. Kot smo poročali je prejšnji teden vest o odvetnikovem političnem prepričanju in njegovi strankarski pripadnosti udarila kot strela z jasnega in razburkala kalne vode sodne obravnave. Na dan je prišla ena od sicer tolikih presenetljivih značilnosti catanzarskega procesa: žrtve fašističnega zločina zastopajo odvetniki, ki po svetovnem nazoru pripadajo skrajni desnici, marsikaterega obtoženca (v misli imamo fašiste), pa branijo levičarji.

Res je sicer, da odvetnikovih sposobnosti in njegove sodne angažiranosti ne gre meriti po njegovem svetovnem nazoru in strankarski pripadnosti, prav tako res pa je tudi, da so zastopniki prizadetih strank večkrat pripomogli k zavlačevanju preiskave. Ne gre tudi pozabiti, da je kasacijsko sodišče združilo procesa proti Valpredi in proti Fredi in Venturi ravno na zahtevo enega od zastopnikov prizadetih strank. Spričo vsega tega je sum uslužbencev Kmečke banke, da misovec ne bo ustrezno ščitil njihovih interesov ter ne bo pripomogel k obsodbi fašističnih krvnikov, žal utemeljen.

V telegramu, ki ga je poslal svojim pravnim zastopnikom, delavski svet Kmečke banke med drugim poudarja, «da je prisotnost misovca v odvetniškem kolegiju nesprejemljiva in je žalitev za demokratične delavce.» Zato terja izključitev odv. Li Gottija in zahteva, naj se s tem v zvezi ne dvoumno izjasni vodstvo banke.

Odvetnik Claudio Gargiullo, ki je doslej zastopal banko in njene uslužbence in ki si je izbral odv. Li Gottija kot sodelavca in namestnika (mladi pravnik je med drugim njegov nečak) je zelo ostro reagiral proti sklepu delavskega sveta. V izjavi časopisnim agencijam je med drugim poudaril, da se čuti užaljenega in močno prizadetega, ker da ni nikoli podrejal svojih odvetniških dolžnosti svojemu svetovnonazornemu prepričanju. Dodal je tudi, da osebno odgovarja za obrambno linijo, ki jo je razvil med preiskavo in nato med procesi in je ocenil stališče delavskega sveta kot posledico političnih zdrah, v katere se ni hotel nikoli vmešavati. Pribil je še, da bo še zastopal ravnateljstvo banke, ki mu je potrdilo mandat, ne bo pa zastopal delavcev, če mu ne bodo osebno potrdili mandata. (vt)

Spopad med policijo in Baski pri San Sebastianu

SAN SEBASTIANO, 8. — Dva mrtva sta tragičen obračun oboroženega spopada med «guardio civil» in štirimi mladimi Baski, najbrž pripadniki organizacije ETA. Spopad se je vnel, ko je patrulja prometne policije ustavila pri Zummaragi, nedaleč od San Sebastiana, avto s štirimi fanti. Po poročilu agentov naj bi teroristi izstopili in vžgali po policiji z orožjem in dva napadalca sta obležala v krvi, druga dva pa sta bila aretirana.

SIENA, 8. — Mnogo ljudi, med katerimi so tudi nekateri lovci, trdijo, da so pri Sieni že večkrat videli velikega gorskega leva, pumo, ki naj bi se potepal po tamkajšnjih gozdovih. Našli so tudi njegove sledi, kaže pa, da se je tudi spopadel z enim ali več merjasci. V prejšnjih dneh ga je skupina lovcev zasledovala, veliki mački pa je uspelo zbežati. Menijo, da gre za pumo, ki je pred časom zbežala iz cirkusa in ki je nikoli več niso ujeli.